

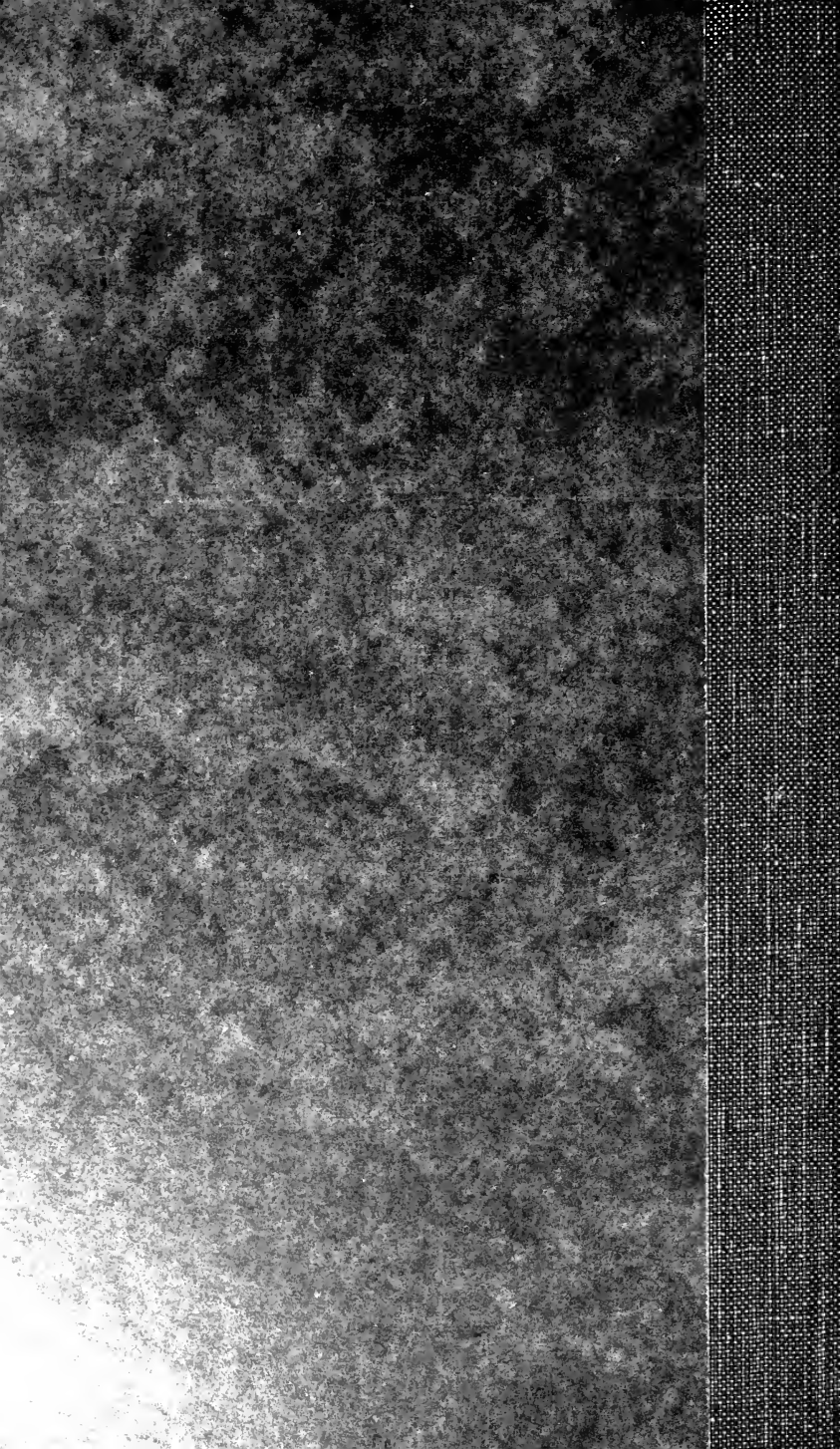
PL
3933
S3
1911
MAIN

UC-NRLF

B 4 021 296

UCB

MARLBOROUGH'S SELF-TAUGHT SERIES

Burmese Self-Taught

(IN BURMESE AND ROMAN CHARACTERS)

WITH

PHONETIC PRONUNCIATION.

(THIMM'S SYSTEM.)

BY

R. F. St. A. St. JOHN, Hon. M.A. (Oxon.),

Author of "A Burmese Reader."

Sometime Lecturer on Burmese, Universities of Oxford and Cambridge

Printed and Made in Great Britain

E. MARLBOROUGH & CO. LTD., 49a & 51-53, Old Bailey,
London, E.C.4

[ALL RIGHTS RESERVED.]

LETCWORTH
THE GARDEN CITY PRESS LTD.,
PRINTERS.

Second Impression
1936

CARPENTIER

TO THE
LIBRARY OF
THE UNIVERSITY OF
TORONTO

P. 3933
53
1911
MAY 11

PREFACE.

THIS manual of Burmese is designed to serve the double purpose of a text-book for students, missionaries, officers, civil servants, etc., and a handbook for tourists, travellers, and other temporary visitors to Burma.

For those whom the pleasures of travel or the calls of trade and commerce bring into touch with native Burmans, a very extensive and comprehensive vocabulary of necessary and useful words is supplied—nouns, verbs, adjectives and other parts of speech—together with corresponding collections of colloquial phrases and sentences of an equally practical and useful character. These are all classified under subject-titles for easy reference, and the phonetic pronunciation of the Burmese words is added in a third column, in accordance with Marlborough's popular phonetic system. Thus, a tourist, traveller, or trader, with no previous knowledge of the language, can readily make himself understood amongst the Burmese by means of this volume.

On the other hand, the opening section, pp. 9-23, and the outline of Grammar, pp. 107-126, will meet the additional needs of students and all who desire a closer acquaintance with the language.

The method of presenting the English words and sentences, the Burmese equivalents, and the phonetic pronunciation of the Burmese words, side by side, will not only enable the book to be used by stray visitors to the country, but assist those who intend to make Burma their sphere of work and enable them to learn the language in the only way in which it ought to be learned.

The underlying idea of the system of phonetics employed is that each sound in the Burmese language is represented as far as possible by a separate phonetic sign, and consequently each sign (letter or combination of letters) must always be pronounced in the same manner.

A few of these signs are necessarily of a more or less arbitrary character, and the introduction of the tone or accent marks adds a certain amount of strangeness to them. The

M105008

student will do well therefore to read the scheme of phonetics with great care, this being the key to the correct pronunciation of the Burmese, as represented in the third column of the Vocabularies and Conversations.

Burmese, or, as the people of Burma call it, *Myanmā hbātha* (the language of the Myanmā), is the speech of a considerable and powerful tribe, closely connected with the Tibetans, which, prior to A.D. 1000, over-ran the valley of the Irrawaddy River, and adopted Buddhism and the alphabet of its sacred books—which were written in Pali, an alphabet founded on the ancient characters of India. [The Burmese call themselves *Bāhmāh*, and this word has nothing to do, as some suppose, with Brahman, which word exists in Burmese as *Byāhmāhnāh*. It is a natural corruption of *Mrāhnmāh*. The original name of the tribe was *Mrāhn*, which in Pali became *Mrāhninoh*, plural *Mrāhnmāh*—pronounced quickly *Bāhmāh*.]

The language is monosyllabic and agglutinative, having neither conjugation nor declension; so that, in almost every instance, its composite words can be taken to pieces and the power of each part clearly shown. At the outset it would seem that it consisted of monosyllabic roots which denoted either a substance or an act, such as dog, iron, fire, stone, do, run, stop. From the verbal root came a verbal noun, which was formed by prefixing “a” (*āh*) to the verb root; simple verb roots were used to denote case, mood, tense, and also other parts of speech.

As Burmese has adopted words from the Pali language, all the letters of the alphabet are in use, but for pure Burmese words those classified as cerebral, and one or two others, are not used.

The Author is indebted to Mr. Po Han, B.A., a native of Burma, for valuable assistance in reading the proofs of the work, and has himself spared no pains to make it thoroughly accurate and reliable, and capable of proving a practical guide to the spoken tongue, and a valuable introduction to the study and mastery of the language.

CONTENTS.

	PAGE
" A GLIMPSE OF BURMA "	7
THE ALPHABET AND PRONUNCIATION	9
Preliminary Notes	23
VOCABULARIES :—	
Animals, Vegetables, Minerals, etc. :	
Animals, Birds, and Fishes	29
Fruits, Trees, Flowers, and Vegetables	33
Minerals and Metals	28
Reptiles and Insects	32
Colours	36
Commercial Terms	68
Correspondence	70
Countries and Nations	64
Cooking and Table Utensils	52
Government Departments	76
House and Furniture, The	56
Legal Terms	65
Mankind : Relations	41
Dress and the Toilet	53
Food and Drink	49
Health	47
Human Body, The	43
Physical and Mental Powers, Qualities, etc.	45
Military Terms	71
Musical Instruments	61
Numbers : Cardinal, Numeral Auxiliaries, Ordinal, Collective and Fractional, etc.	78-83
Parts of Speech :—	
Adjectives	83
Adverbs, Conjunctions, and Prepositions	100
Verbs	89
Auxiliary or Modifying Verbs	97
Examples (of Auxiliary Verbs)	99
Professions and Trades	59
Religion	73
Society and Government	75
Times and Seasons	36
Town, Country, and Agriculture	39
Travelling	61
World, The, and its Elements	25
Land and Water	26

OUTLINES OF BURMESE GRAMMAR:—

	PAGE
The Adjective	113
The Adverb	122
Affixes, Closing	121
" Continuative	119
" Euphonic	120
Auxiliary Verbs, A few common	122
The Construction of Burmese Sentences	123
Illustration of the Construction and Pronunciation of Burmese... ..	124
The Honorific Form	119
The Interrogative	117
The Negative, Use of	117
The Noun	107
Oratio Obliqua	118
Polite Modes of Address	126
The Pronoun	110
The Verb	115
" Model of	122
" Substantive	119
" used as a Noun	121

CONVERSATIONAL PHRASES AND SENTENCES:—

Correspondence, Post, Telegraph, and Telephone	140
Health	133
Idiomatic Expressions	127
Meals	132
Planting	154
Post... ..	140
Public Works	150
Shopping	145
Shooting and Fishing	146
Telegraph	140
Telephone	140
Time	136
Times, Seasons, and Weather	138
Town, In	143
Travelling:	
Arrival in the Country	155
Railway	159
Useful and Necessary Expressions	127

BURMESE HANDWRITING :—The Lord's Prayer in Burmese	163
The Romanized form with the English words interlined	164
Money	165
Weights	166
Measures of Length	167
" " Capacity	167
Square Measure	168
Measures of Time... ..	168

"A GLIMPSE OF BURMA"

[*Extracted from an article by Dr. Francis E. Clark in the CHRISTIAN WORLD of February 3rd, 1910, by kind permission of the Editor.*]

IT is not too much to say that Burma contains more of interest than any equal section of the Indian Empire.

Many people think of Burma as a part of India, and the Burmese as Indians, but they are no more Indians than the Chinese are Americans. To be sure, Burma is a province of the Indian Empire, though it ought to be as much a separate dominion as Australia or Canada.

It is a three days' journey on a fast steamer from Calcutta to Rangoon; and when one reaches the latter city he finds people of a totally different race, different language, different customs, different complexion, different costumes and different religion.

He finds that he has exchanged the sun-parched fields of India, where famine always stalks behind the labourer, for the well-watered meadows of the Irrawaddy, where in December the luxuriant fields of rice wave their heavy tasselled heads, and where all the year round and the century through famine is unknown.

Instead of the straight-featured, thin-limbed, agile Aryans whom he left in Calcutta, the traveller finds in Rangoon, three or four days later, round-faced, jolly, plump Mongolians, with slant eyes and yellow skins, and the merriest of black, twinkling eyes.

Instead of the three-and-thirty million gods, whom he saw worshipped in Benares, he finds no god in Rangoon, but only the placid, unwinking, half-smiling image of Gautama Buddha, who, five hundred years before Christ, attained to Nirvana, and whose image is to-day worshipped by one-third of the human race.

In India, one finds temples carved with all sorts of curious and often hideous figures of everything that is in heaven above and the earth beneath and the waters under the earth. In Burma, graceful, slender pagodas, often encrusted thickly with gold leaf, and rising from fifty to three hundred feet in the air, are seen; and everywhere, in every stately pagoda and every little jewelled shrine, the same image, calm, unseeing, immovable to earthly joys or sorrows, Gautama, as he attained the long-sought Nirvana.

Next to Bombay and Calcutta, Rangoon is the busiest port in the Indian Empire. Here are great godowns, or wholesale storehouses, filled with the choicest wares and products of the East, large department stores, . . . public buildings, post-office, custom-house, &c., that would do credit to any city in the world. Here, too, is a beautiful public park, charming lakes, an extensive Zoo, all in the heart of the city.

The spot to which all travellers' paths converge in Rangoon is the Shwe Dagon Pagoda, the most sacred spot in all the Buddhist world. Up a long flight of stone steps we walk, on either side of which are chattering vendors of curious wares—silks and lace and gongs of brass, huge cheroots, eight or ten inches long, and as large round as your two thumbs, which contain tobacco enough for a family smoke, oranges, mangoes, jack-fruit and papaws, jade ornaments and tinsel jewels—indeed, almost anything that a Burman would want to eat or wear or bedeck himself with.

At the top of the steps a gorgeous, glittering sight indeed strikes the eye, for there rises a great and graceful column of gold, a hundred and fifty feet above the vast platform on which it is built, and which itself rises one hundred and seventy feet from the ground. The pagoda is very wide at the base, and tapers gradually to a ball-shaped top, on which is a crown of solid gold and jewels alone worth a round half-million dollars.

All around are little pagodas, or shrines, clustering close to the base of the parent, and each vying with all the others to show itself the richest and most bejewelled.

In the great pagoda is a huge Buddha, so covered with gold and gems that the covetous public is kept away from it by strong iron bars, while all the lesser shrines have other images of the placid saint, and some of them many, but all with exactly the same expression of ineffable content.

A multitude of other sights, odd, beautiful, bizarre, but all interesting, attract the traveller,

On the road to Mandalay,

which lies some twenty hours' journey up the Irrawaddy. They are well worth the notice of anyone who can wander from the beaten tracks of travel long enough to enjoy them.

BURMESE SELF-TAUGHT.

THE ALPHABET AND PRONUNCIATION.

THE alphabet used by the Burmese is of Indian origin and came to them through Buddhist monks. It is commonly called *Pali*. It consists of thirty-two consonants and eight primary vowels. There are three diphthongs, and the vowel sounds are further modified by final consonants.

Only twenty-five of the consonants are used in Burmese words, but the whole are put into requisition for words borrowed from the *Pali*.

As the Burmese (except the Arracanese branch) cannot pronounce the letter *r* they substitute *y* for it, so that *y* is represented by both *r* and *y*, and they are often interchanged in writing, though it has been agreed that certain words shall be written with *r* and certain with *y*.

What is generally known as romanization,—i.e. the transliteration into Roman characters,—when applied to Burmese does not answer, so there are many systems of representing the sounds of the language in use, viz. those of Judson, Latter, Chase, Tawseinko, and the Government, or Hunterian.

The plan adopted in this work, however, is to give the words in the native character throughout, and instead of attempting to romanize the characters, to add the phonetic pronunciation of the words in accordance with the following scheme, which is based upon Marlborough's system of phonetics.

CONSONANTS.¹

Bur- mese Charac- ters.	Roman- ized form.	Pronunciation.	Phonetics used.
က	k	When initial like <i>k</i> in <i>kite</i> ; when final sometimes like <i>t</i> and sometimes <i>k</i> : after a word ending with a vowel or nasal as <i>g</i> in <i>gate</i> ² . . .	k, t, g
ခ	hk	When initial before <i>y</i> like <i>ch</i> in <i>chair</i> ; when following a vowel or nasal like <i>j</i> in <i>joint</i>	hk ch, j
ဂ	g	Like <i>g</i> in <i>gate</i> ; never final; with <i>y</i> like <i>j</i> in <i>joint</i> or <i>jig</i>	g, j
ဃ	hg	Not used in Burmese words; like <i>g</i> in <i>gate</i> ; when final mute	g
င	gn	As in <i>agnostic</i> with the <i>a</i> swallowed	gn
စ	ts	When final like <i>n</i> or <i>ng</i>	n, ng
ဆ	hs	When final like <i>t</i> in <i>pit</i> ; changes to <i>z</i>	ts, z, t
ဇ	z }	Like <i>s</i> in <i>see</i> ; after vowel or nasal changes to <i>z</i>	s, z
ဈ	z }		
ည	ny	As <i>z</i> in <i>zebra</i> ; when final like <i>t</i> in <i>pit</i>	z, t
		Like <i>ny</i> in <i>Bunyan</i>	ny
		When final sometimes like <i>n</i> in <i>pin</i> ; sometimes a simple <i>ě</i> sound as in <i>bee</i> , and sometimes as <i>eh</i>	n ě eh
တ	t	When initial as <i>t</i> in <i>ten</i> or (when following) <i>d</i> in <i>den</i>	t, d
		When final something between <i>t</i> and <i>p</i> and <i>k</i> final	t, p, k
ထ	ht	When initial <i>ht</i> or (when following a vowel or nasal) <i>d</i> in <i>den</i>	ht, d
ဒ	d	When initial as <i>d</i> in <i>den</i>	d
		When final, between <i>t</i> and <i>k</i>	t, k
ဏ	hd	As <i>d</i> in <i>den</i>	d

¹ The Cerebrals are omitted as they are not used for Burmese and correspond with the Dentals.

² See para. (*f*), p. 22.

Bur- mese Charac- ters.	Roman- ized form.	Pronunciation.	Phonetics used.
န	n	When initial as <i>n</i> in <i>not</i> ; when final as <i>n</i> in <i>hen</i> and sometimes slightly like <i>ng</i> after <i>o</i>	n, ng
ပ	p	When initial as <i>p</i> in <i>pen</i> ; changes ¹ to <i>b</i> in <i>bed</i>	p, b
		When final same as for ဝ	t, p, k
ဖ	hp	When initial <i>hp</i> ; when following ¹ a vowel or nasal <i>b</i>	hp, b
ဗ	b	Initial like <i>b</i> in <i>bed</i>	b
မ	hb	Initial sometimes as <i>b</i> in <i>bed</i> ; sometimes as <i>hp</i>	b hb, hp
မ	m	When initial like <i>m</i> ; when final like <i>n</i> or <i>ng</i>	m, n, ng
ယ	y	When initial as <i>y</i> in <i>yet</i> , when final <i>eh</i>	y, eh
ရ	r, y	When initial <i>y</i> , when final as <i>eh</i>	y, eh
လ	l	Initial as <i>l</i> in <i>let</i> ; when final mute	l
ဝ	w	Initial as in English; medial as <i>ဝ်</i> ; final mute	w, ဝ်
လ	l	When used in Pali derivatives like English <i>l</i>	l
ထ	th	Initial as <i>th</i> in <i>thin</i>	th
		Changes after final vowel or nasal to <i>th</i> in <i>that</i> ; as final or medial, <i>t</i>	t
ဟ	h	As initial <i>h</i> in English: may be placed before all consonants which have not an aspirate form; if final mute	h
န	n	Used instead of န <i>n</i> or မ <i>m</i> ;	n
		with ခ <i>aw</i> becomes like <i>k</i>	k

NOTE.—It is impossible to give examples of the way in which *ts*, *ht*, *hd*, *hp*, and *hb* are to be pronounced as initials, but the student must endeavour to sound the letters together in their written order, for *ts*, *ht*, and *hp*. *Hd* and *hb* are merely a stronger *d* and *b*.

¹ The words 'following' and 'changes' refer to rule (*f.*), p. 22.

VOWELS AND DIPHTHONGS.

Burmese.	Romanized.	Pronunciation.	Phonetics.
အ	a	Like <i>a</i> in <i>father</i> but short . . .	ǎh
အာ	â	„ <i>a</i> in <i>father</i>	āh
ဤ၊အိ	i	„ <i>i</i> in <i>machinery</i> but shorter	ěě
ဣ၊အိ	ee	„ <i>ee</i> in <i>feet</i>	ee
ဥ၊အု	u	„ <i>oo</i> in <i>foot</i>	őő
ဦ၊အု	ū	„ <i>oo</i> in <i>boot</i>	oo
ဧ၊အေ	é	„ <i>a</i> in <i>holiday</i>	ay
အဲ	è	„ the first <i>e</i> in <i>there</i> . . .	eh
အော	aw	<i>aw</i> as in <i>paw</i>	aw
အော်	āw	Longer and drawn out	āw
အို	o	Like <i>o</i> in <i>go</i>	oh
အိုး	ô	Deeper and long drawn out . .	ôh:
အို	ǒ	Sharp and short	ǒh
ဝ ¹	w	Like <i>oo</i> in <i>foot</i> , or Welsh <i>w</i> .	őő
ဝ ^၁ ¹	w	Like <i>oo</i> in <i>spoon</i>	oo

VOWELS AND DIPHTHONGS WITH FINALS.

အင် ၎်h followed by *k* is like *e* in *let*.

အင် ၎်h followed by *ts* is like *i* in *pit*.

အင် ၎်h followed by *gn* is like *i* and *e* in *tin* and *ten*.

အင် ၎်h followed by *ny* is like *ee* or *in* or *eh*.

အင်, အင်, အင်, အင်, အင်; ၎်h followed by any of these retains its sound as *a* in *can't* (၎်h).

အင်, အင်, အင်, အင်; *i* (ee) followed by these consonants is like *ai* in *bait* (ay).

¹ အ cannot be used with ဝ.

အုတ်, အုတ်, အုတ်, အုတ်, အုတ်; ü (öö) followed by these, like *o* in *bone* (*oh*).

အယ် è as first *e* in *there* (*eh*).

အောက်, အောက်; éā followed by *k* or *gn*, as *ow* in *how* (*ow*).

အိုက်, အိုက်; iu followed by *k* or *gn*, like *i* in *pine* (*i*)

The alphabet is classified as below. Every consonant contains an inherent *ă* (*ăh*) which has to be pronounced with it until killed by the mark ^{◌̣} (*thăht* = *strike or kill*) placed over it, or until it is modified by a final.¹

Thus က *k* must be *kăh* until it is killed—ကံ, and it then has the sound of the final *t* in *let*.

Gutturals	က <i>kaĥ</i>	ခ <i>hkăĥ</i>	ဂ <i>găĥ</i>	ဃ <i>hgah</i>	င <i>ngăĥ</i>
Palatals	စ <i>tsăĥ</i>	ဆ <i>hsăĥ</i>	ဇ <i>dzăĥ</i>	ဈ <i>hdzah</i>	ည <i>nyăĥ</i>
Cerebrals	တ <i>ṭăĥ</i>	ထ <i>htăĥ</i>	ဒ <i>dăĥ</i>	ဗ <i>hdăĥ</i>	ဏ <i>năĥ</i>
Dentals	လ <i>tăĥ</i>	လ <i>htăĥ</i>	ဒ <i>dăĥ</i>	ဗ <i>hdăĥ</i>	န <i>năĥ</i>
Labials	ပ <i>păĥ</i>	ဖ <i>hpăĥ</i>	ဗ <i>băĥ</i>	မ <i>hbăĥ</i>	မ <i>măĥ</i>
Liquids	ယ <i>yăĥ</i>	ရ <i>răĥ</i>	လ <i>lăĥ</i>	ဝ <i>wăĥ</i>	လ <i>llăĥ</i>
Sibilant	လ <i>thăĥ</i>				
Aspirate	လ <i>hăĥ</i>				

The ဆ *hts* is pronounced as *s*.

The မ *hb* is often used instead of ဖ *hp*.

ဈ *hdz* is exactly the same as ဇ *dz* and only used in one common Burmese word.

The cerebrals with ဃ *hg* and လ *ll* are only used in words derived from Pali.

The cerebrals are essentially Indian, Pali, or Sanskrit. The Burmese cannot differentiate them from the dentals,

¹ See under 'Final Consonants', p. 18.

and so pronounce them when used, and also the liquid ll, in the same way as the dentals.

The o g and ɔ hg are pronounced the same.

c is pronounced like ung-ăh, low down in the throat, and when aspirated nothing can describe it.

q r is not pronounceable by a Burman (except the Arracanese branch) but is pronounced as ɔ y and the two letters are interchangeable.

Every letter which has not an aspirate form can be aspirated by the addition of the sign for ɔ hăh , written under it; thus s năh when aspirated is written s̄ hnăh, ɔ lăh ɔ̄ hlăh. When ɔ yăh and q yăh are aspirated they become ɔ̄ ṛ shăh.

ɔ has two sounds as *th* in *thin* and *th* in *that*.

Neither ɔ nor ɔ̄ can take the aspirate.

Certain consonants are capable of combination with the others so as to be pronounced as one. This is done by means of a secondary form as shown in the following table:—

Consonants	ɔ	q	o	ɔ̄	ɔ + o	q + o	ɔ + ɔ̄
Second forms	ll	ll̄	h	ll̄	ll̄	ll̄	ll̄
Consonants (cont.)	q + ɔ̄		o + ɔ̄		q + ɔ̄ + h		
Second forms (cont.)	ll̄		h		ll̄		

The force of these combinations is best shown with the consonant ɔ măh, which alone can take the whole.

ɔ măh ɔ̄ myăh ll̄ myăh ll̄ mwăh ll̄ hmăh

ll̄ myööăh ll̄ myööăh (like mew-ăh)

ll̄ hmyăh ll̄ hmyăh ll̄ hmwăh ll̄ hmyööăh

ll̄ gnyăh and ll̄ nyăh have the same sound and are interchangeable.

In addition to the final consonants there is also the sign °, called ထေးထေးတင် *thay³thay³tin*, which is written above a consonant and has the power of final *n*, as ကံ = ကံနံ *kāhn*. When used with the diphthong အော *aw* it has the power of final *k*, as အောံ = အောကံ *owk*.

VOWELS AND DIPHTHONGS.

There are eight written vowels and three diphthongs.

- Short vowels : အ *ah* ဣ *ěě* ဥ *öö*
- Long vowels : အာ *āh* ဤ *ee* ဦ *oo* ဧ *ay* အဲ *eh*
- Diphthongs : ဩ or အော *aw* ဩဝ or အောံ *āw* အို *oh*

To unite these vowels and diphthongs to the various consonants certain secondary forms are required which are usually called symbols.

အ *āh* being inherent in every consonant has none.

အာ <i>āh</i>	◌ or ◌	as ကာ <i>kāh</i> ◌ <i>wāh</i>
ဣ <i>ěě</i>	◌	as ကိ <i>kěě</i>
ဤ <i>ee</i>	◌	as ကီ <i>kee</i>
ဥ <i>öö</i>	◌	as ကု <i>köö</i>
ဦ <i>oo</i>	◌	as ကူ <i>koo</i>
ဧ <i>ay</i>	◌	as ကေ <i>kay</i>
အဲ <i>eh</i>	◌	as ကဲ <i>keh</i>
ဩ <i>aw</i>	◌ - ◌	as ကော <i>kaw</i>
ဩဝ <i>āw</i>	◌ - ◌	as ကောံ <i>kāw</i>
အို <i>oh</i>	◌	as ကို <i>koh</i>

The forms ဣ ဤ ဥ ဦ are as a rule used only for Pali words, the vowel အ with secondary forms being used instead, thus:—အိ *ěě* အီ *ee* အု *öö* အူ *oo*.

The vowels can thus be united to all the consonants and

double consonants in the same way, and, it will be observed, replace the inherent *ə* *ăh*.

The two forms *ɔ* and *ɹ* for long *āh* are to prevent confusion. If *ɔ* were used with *o* *wāh* it would become *o* *tāh*, so we must use *o* *wāh*.

NOTES ON COMBINED CONSONANTS AND VOWELS.

The *y* sound when joined to another consonant must be sounded as much as possible with it; *ကြ* *ကျ* are *kyāh*, not *ky-ah*. *ခြ* *hkyāh* is *chāh*. *ဂြ* *jah*.

Some combinations are very easy, as—

ရှ	ရှာ	ရှီ	ရှို	ရှု	ရှု	ရှေ	
ကျ	ကျာ	ကျီ	ကျို	ကျု	ကျု	ကျေ	&c.
shāh	shāh	shēē	shee	shōō	shoo	shay	

The consonant *o* *wāh* in combination is sometimes a consonant and sometimes a vowel.

မ္ is *hmwāh*, but *မ္* is *myōōāh* (*mew-āh*).

NOTE—*Ky*, *gy*, &c., are sounded in all shades from *k* and *g* to *ch* in *church* and *j* in *juāge*.

Some examples of Consonants combined with Vowel symbols:—

VOWELS.

o	hkāh	o	hkāh	ɹ	hkēē	ɹ	hkee	ɔ	hkōō	ɔ	hkoo	o	hkay	ɔ	hkeh
o	nyāh	o	nyāh	ɹ	nyee	ɹ	nyee	ɔ	nyōō	o	nyoo	o	nyay	ɔ	nyeh
o	pāh	o	pāh	ɹ	peē	ɹ	pee	ɔ	pōō	o	poo	o	pay	ɔ	peh
o	yāh	o	yāh	ɹ	yeē	ɹ	yee	ɔ	yōō	o	yoo	o	yay	ɔ	yeh
o	wāh	o	wāh	ɹ	weē	ɹ	wee	ɔ	wōō	o	woo	o	way	ɔ	weh

DIPHTHONGS.

ဂေါ gaw	ဂေါ် gāw	ဂို goh	ဂေါ gnaw	ဂေါ် gnāw	ဂို gnoh
တေ tsaw	တေ် tsāw	တိ tsoh	ဒေါ daw	ဒေါ် dāw	ဒို doh
ထေ taw	ထေ် tāw	ထို toh	ထေ thaw	ထေ် thāw	ထို thoh
ယေ yaw	ယေ် yāw	ယို yoh	ဖေါ hpaw	ဖေါ် hpāw	ဖို hpoh

COMBINED CONSONANTS WITH VOWELS.

ကျ kyāh ကျာ kyāh ကျိ kyēe ကျီ kyee ကျု kyöö ကျူ kyoo
 ကျေ kyay ကျဲ kyeh ကြ kyäh ကြာ kyāh ကြိ kyēe ကြီ kyee
 ကြု kyöö ကြူ kyoo ကြေ kyay ကြဲ kyeh.¹

ချ chäh ချာ chāh ချိ chēe ချီ chee ချု chöö ချူ choo ချေ chay
 ချဲ cheh ခြ chäh ခြာ chāh ခြိ chēe ခြီ chee ခြု chöö ခြူ choo
 ခြေ chay ခြဲ cheh.

ပု pwäh ပုါ pwāh ပုိ pwēe ပုီ pwee ပုေ pway ပုဲ pweh.

လွ lwäh လွာ lwāh လွိ lwēe လွီ lwee လွေ lway လွဲ lweh.

(In this last combination the Δ almost amounts to öö.)

၎ hgnäh ဎာ hgnāh ဎိ hnyēe ဎီ hnyee ဎု hnyöo ဎူ hnyoo
 ဎေ hñay ဎဲ hñeh ဎြ hñäh ဎြာ hñāh ဎြိ hñēe ဎြီ hñee ဎြု hñöo ဎြူ hñoo
 ဎြေ hñay ဎြဲ hñeh.

ကျွ } kyöö-äh ကျွာ } kyöö-āh ကျွိ } kyöö-ēe ကျွီ } kyöö-ee
 ကျွဲ } kyöö-eh.

နွာ hnwäh နွာ hmwāh နွာ hlwäh နွေ hlway နွဲ hlweh.

¹ Hky, gy with the vowels are sounded in many shades from *k* and *g* to *ch* in church and *j* in judge, and no rule can be given. With the vowel *e* (ay) the sound of the vowel varies, as ခြေ chay is often pronounced as if it were chēe and ကျေ kyay as kyee.

၅၂ is pronounced in two ways—hlyăh and shăh; so we get.

$\left. \begin{array}{l} \text{၅၂} \\ \text{၅၂} \end{array} \right\} \text{shāh}$
 $\left. \begin{array}{l} \text{၅၅၂} \\ \text{၅၅၂} \end{array} \right\} \text{shaw}$
 $\left. \begin{array}{l} \text{၅၅၂} \\ \text{၅၅၂} \end{array} \right\} \text{shoh.}$

Occasionally one finds the combination of ငှဲ yăh ၵ wăh and ငှဲ hăh, but it is pronounced with ငှဲ yăh omitted, so that ငှဲ hmyöö-ăh = ၵ hmwăh.

FINAL CONSONANTS.

Other vowel sounds are obtained by means of a final consonant.

A consonant is made final by placing over it the mark ၵ, which is called ထတ် *that* (thăht, kill). It is so called because it kills the inherent အ ၵh.

Thus, တတ is *kata*, but တထ် is *kat*.
 တတ is *kaka*, but တထ် is *ket*.
 လော is *law*, but လောထ် is *lowk*.
 တို is *to*, but တိုထ် is *taing* or *ting*.
 တစ is *tatsa*, but တစထ် is *tit*.

The same thing occurs when two consonants come together in a foreign word of more than one syllable, and one consonant is written under the other; thus,

ဓမ္မ hdamăh, *law* (pronounced dăhmăh).
 ပုဏ္ဏား puññāh, *a Brahmin* (pronounced pohññāh).
 ဝတ္တု hbañḍāh, *property* (pronounced hpādāh).

This is also allowable in a few Burmese words which have become stereotyped; as,

မိမ္မ for မိနိမ္မ mayñmăh, *a woman*.

This word also shows another rule as to the interchange

of final *ə məh* and *ə nəh*. The final *ḍ* is considered heavier than *ḥ* and is equal to *ḥ*. When two *l*'s come together thus *ḥḥ*, as in *ḥḥḥ*, the first *l* changes to *n*, so instead of *lḥllāh* we get *lḥnlāh*.

Though several consonants are written as final, there are really only four final sounds, viz. *k*, *t*, *ng*, *n*.

Final consonants are very indistinct, and not only is the inherent *ə āh* killed, but the consonant itself is almost done away with, and it is almost impossible to say whether the sharp, abrupt sound is *k*, *t*, or *p*.

The effect of final consonants on the preceding vowels is shown in the following table:—

Final consonant.	Combined with vowels and w.						Power.
	āh အာ	ēē ဧ	ōō ဧ	oh အို	aw အော	w ဝ	
က k	et			ik	owk		
င ng	in			ing	owng		
တ ts	it						
ည ṇ	eh						This final has three sounds, <i>ēē</i> , <i>eh</i> , <i>in</i> . As in root.
တ t or ပ p	āht	ayk	ohk			ōōt	
န n or ḍ m °	āhn	ayn	ohn			ōōn	The <i>ḍ</i> makes the vowel heavier.
ယ y	eh						

These sounds should be practised with all the consonants; thus,

- ကက ket ကင kin ကတ kit ကည kēē.
 ကက kāht ကင kāht ကန kāhn ကḍ kāhn.

ကံ ကǎhn ကနံး kǎhn: ကယ် keh.

ကိုတ် kik ကိုင် king.

ကိတ် kayt ကိန် kayn.

ကုပ် or ကုတ် kohk ကုန် or ကုံ kohn ကုမ် kohn.

ကွတ် or ကွပ် kōöt ကွန် or ကွံ kōön ကွမ် koon.

No matter what consonant or double consonant begins the word, the vowels always remain as above ; thus,

ဆင် sin ဝင် win ချင် chin တွင် twin ရှင် shin.

စင် tsit ညှင် nyit ခြင် chit လှင် hlit မှင် hmyit.

In the following combination some words seem to end with t and some with k :—

ဆိတ် sayt တိတ် tayt မျိတ် chayt ဒိတ် mayt.

အိတ် ayk ရိတ် yayk ဝိတ် layk သိတ် thayk.

လုပ် lohk ဆုတ် sohk ချုပ် chohk ငှုပ် hgnohk.

o wǎh is w with all consonants without a final, except ညှ nyǎh ဝ yǎh ရ yǎh, when it takes the vowel sound, as ညှ nyooǎh ရှ yooǎh.

မျှ hmyǎh မျှိ hmyěě မျှါ hmyöö မျှေ hmyay.

ကွ kwǎh ဂွ gweě ငွ gnway ကွဲ kyöö-eh.

In certain words taken from the Pali we find a final quiescent consonant—

ကိုယ် koh မိဗ် moh မိရ် moh.

ဗိုယ် boh ဗိုတ် hpoh ဗြိတ် joh.

The double ဝ thǎh is written ဝဝ and pronounced tth, as ဝဝဝဝ kǎht-thǎh-pǎh or kth as in ညှဝဝဝ ဝ/hk-thohn. The Pali pronunciation of these would be kassapa and ussun.

TONES OR ACCENTS.

There are three tones:—

(a) The ordinary (unmarked), as မြင် myin, *to see*.

(b) The abrupt, (a small circle written under the word), as မြင့် myin, *lofty, tall*.

(c) The prolonged heavy tone, (two small circles following the word), as မြင်း myin: (or myeen:), *a horse*.

The light accent may be used with final အေ ay, အဲ eh, အော aw, အို oh, or a mute nasal consonant, as ကန့် kahn.

The heavy accent may follow အာ āh, အီ ee, အူ oo, အေ ay, အဲ eh, အို oh, and the mute nasal consonants, as တင်း tin, တန်း tahn:.

By means of these accents, or cadences, three distinct meanings can be given; as,

myin, *to see*; myin, *tall, high*; myin:, *a horse*.

PHONETIC CHANGES.

(a) When a final consonant is followed by a nasal it is assimilated; as,

အိင်ဝင် ayk-met, *to dream*, becomes ayn-met.

အောက်မ့ owk-may, *to long for*, becomes own-g-may.

နစ်နာ nit-nāh, *to be aggrieved*, becomes nin-nāh.

(b) Sometimes the vowels öö and oo are elided; as,

ခုခုပိတ် pöö-yäh-bik, *a note-book*, becomes päh-yäh-bik.

(c) The letters ဝ bäh, ဝ päh, and ဝ máh are interchangeable; as,

ဝတီ htäh-bee, *a petticoat*, becomes htäh-mee.

ဝါဒြ် hdäh-pyäh, *a bandit*, becomes hdäh-myäh.

(d) Words beginning with öö and oo take the initial consonant of the following syllable; as,

ဥၤဝဲ öö-hmin, *a cave*, becomes ohn(m)-hmin.

ဥိးဇေဝာဝ် oo-hnowk, *brains*, becomes ôhnz-hnowk.

ဥိးခေါင် oo-hkowng, *head*, becomes ohk-hkowng.

(e) The final nasal of the first syllable is sometimes dropped; as,

ဆံဝင် sähn-pin, *hair of the head*, becomes säh-bin.

ဝံခါး táhn-hkähz, *a door*, becomes táh-gähz.

ဝန်ဝဲး páhnz-pehz, *a blacksmith*, becomes päh-behz.¹

(f) When a word ending with a vowel or nasal precedes another so as to form as it were a polysyllable, and the initial consonant of the following word is one of those in columns 1 and 2 on p. 13, it must as a rule be changed to the corresponding consonant in col. 3 or col. 4; thus,

ဆင်ခြင် sin-chin, *to consider*, becomes sin-jin.

ဖြစ်ခွာဝာဝဲး hpyit-hkeh-tsööhäh táh-kähz becomes hpyit-hkeli-zööhäh táh-gähz.

NUMERALS.²

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
၀	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၀

These figures are used exactly like the English figures.

WRITING.

Burmese is written from left to right, but there is little use for punctuation as the sentences punctuate themselves. A full stop may be represented by « and to divide paragraphs « « is used.

¹ The heavy accent on the first word is often dropped in compounds.

² See p. 78, and p. 114.

ABBREVIATIONS IN COMMON USE.

- ၏ for ဧည့် ṣṣ at the end of a sentence, or *of*.
 ၎် ,, ကြောင့် jowng, *because*.
 ၎်း ,, ကောင်း kowng:, *good*.
 ၎်း ,, နှိုက် hnik, *in, at*.
 ၎်း ,, ရှေ့ yṣṣay, *and*.
 ၎်း ,, ထပ်းကောင်း lee: gowng:, *both — and; the aforesaid*.
 ၎်း ,, ထုထင် löölin, *a bachelor*.
 ၎်း ,, င် written over as in ထင်္ဂာ for ထင်္ဂာဝါ thim: baw,
a ship.

PRELIMINARY NOTES.

The foregoing pages, 9–22, should be carefully read and the phonetic equivalents of the Burmese characters noted. Practice in copying the characters themselves will soon enable the student to read and write the words and phrases in the following lists, which he is also recommended to learn by heart, repeating them aloud with the aid of the phonetic spelling in the third column.

PRONUNCIATION.—It will be noticed that the values of the vowels in the Pronunciation column are not always the same. This is caused by euphony, as, for instance, in ‘*āh-nāh-zōh:*’. This is the correct transliteration, but the pronunciation is ‘*āh-nāh-zōh:*’.

TONES OR ACCENTS.—For the proper appreciation and correct use of these, the student is recommended to avail himself of every opportunity of getting native tutorial assistance. They are usually indicated in the phonetic pronunciation, which of course would be imperfect without them. In the Burmese text they are always shown, but some do not appear in the ‘pronunciation’ column. The reason is that when words are run together as compounds, the heavy tone is often rejected and the ictus thrown on to the last word.

For instance, ထင်္ဂာဝါ *tāh-yāh:* (*law*), when turned into ‘civil law’ by the addition of မ *māh*, becomes ထင်္ဂာဝါမ *tāh-yāh-māh’*.

The heavy accent : is supposed to be inherent in the vowel ခဲ eh:, unless superseded by the light accent, and is not, as a rule, written. Therefore ဝဲ leh is properly leh:. We find it written, however, with ဝဲး, ဝဲး and one or two other words.

THE USE OF THE HYPHEN.—It has been the custom in transliterating Burmese words to put a hyphen indiscriminately between every syllable and the next; thus—

Thee-äh-yäht-hmāh-gnāh-äh-yin-täh-likāh-hmyäh-mäh-yowk-tsäh-hpoo:-boo:.

This seems a very senseless method as it shows nothing. In this work, only those syllables which are really connected together in a composite manner are so joined, and the above sentence would be written as under—

Thee *äh-yäht-hmāh* *gnāh* *äh-yin* *täh-likāh-hmyäh* *mäh*
This *place - in* *I* *before* *one-time-even (once)* *not*
yowk-tsäh - hpoo:-boo:.
arrive (assertive affixes).

It was found, however, that this plan could not always be strictly adhered to, as the syllables of some composite words required proper division, for example, it would not have been possible to write the word *äh-yäht* as *ähyäht*.

The hyphen has therefore been used in two ways—(a) to connect words which form polysyllabic expressions; (b) to separate syllables that might be mispronounced if written as one word.

HINTS ON ADDRESSING A BURMAN.—Do not raise the voice or shout, and speak slowly and distinctly.

Be careful not to drop the aspirate. There is a great difference between p and hp, t and ht, but no practical difference between b and hb, d and hd.

Be very careful to differentiate the sounds ay and eh; for instance, အမေ *äh-may* is *mother* and အမဲး *äh-meh:* is *game*; ငှက် hlay *canoe* and ငှက်လှဲး *hleh:* *a cart*. In the latter case there can be no mistake if the proper numeral auxiliary is used; thus ငှက်တစ်လှဲး *hlay-täh-zin:* and ငှက်လှဲးတစ်လှဲး *hleh:-täh-zee:.*

Remember the rule as to change in consonants (p. 22, f).

VOCABULARIES.

The World and its Elements. ပထဝီမြေကြီးနှင့်ခေတ်များ။

English

Burmese.

Pronunciation.

air	လေ	lay
cloud	မိုးပန်းတိမ်	môh:-dayn
cold	ခြင်း။ အအေး	ay-jin:, äh-ay:
comet	ကြယ်ကံခွန်	kyeh-tăh-göön
darkness	မိုက်ခြင်း	mik-chin:
dew or fog	နှင်း။ ဆီနှင်း	hnin:, see:-hnin:
dust	အမှုန်။ ဖုတ်	äh-hmoĥn, hpoĥk
earth	မြေ။ မြေကြီး	myay, myay-jee:
earthquake	မြေကြီးထွက်ခြင်း	myay-jee: hloĥk-chin:
east	အရှေ့	äh-shay
eclipse (of sun)	နေကြတ်ခြင်း	nay-kyăĥt-chin:
— (of moon)	လကြတ်ခြင်း	lăh-kyăĥt-chin:
fire	မီး	mee:
flame	မီးလျှံ	mee:-shăĥn
frost	ဆီခဲ	see:-geh
hail	မိုးပန်းထီး	môh:-thee:
heat	အပူ	äh-poo
light	အလင်း	äh-lin:
lightning	လျှောက်စစ်	shăĥt-tsit
moon; new, full	လ။ လာစံ။ လပြည့်	lăh, lah-thit, lăh-byéġ
moonlight	လသာခြင်း	lăh thăh-jin:
north	မြောက်	myowk
planet	ဂြိုဟ်	joĥ
rain	မိုးပန်းရွာခြင်း	môh: yööh jin:

English.	Burmese.	Pronunciation.
rainbow	ထတ္တန်	thettahn
shade, shadow	အရိတ်	ăh-yayk
sky	မိုဟ်းကောင်းကင်	môh:-kowng:-gin
snow	မိုဟ်းပွင့်	môh:-bwin
south	ထောင်	towng
star	ကြယ်	kyeh
sun	နေ	nay
thunder	မိုဟ်းပျိုးခြင်း	môh:-chôh:-jin:
water	ရေ	yay
weather	မိုဟ်းလေ	môh:-lay
west	အနောက်	ăh-nowk
wind	လေတိုက်ခြင်း	lay-tik-chin:

Land and Water. မြေနှင့်ရေ။

bay	ပင်လယ်ထောင့်ထွေ	pinleh downg-gway
beach	ပင်လယ်ကမ်း	pinleh-kăhn:
bog	စိမ့်မြေ	tsayn-myay
canal	တူ မြောင်း	too:-myowng:
cape	အူ	ăh-gnoo
cave	ကူ	koo
chasm	ချောက်	jowk
cliff	ကမ်းစောက်	kăhn:-zowk
coast	ပင်လယ်ကမ်းနာ	pinleh-kăhn:-năh
creek	ချောင်း	chowng:
current	ရေစီး	yay-zee:
ebb	ရေကြ	yay-jyăh
flood (of the tide)	ရေတက်	yay-det
foam	အမြူတ်	ăh-hmyohk
forest	တော	taw

English.	Burmese.	Pronunciation.
hill	တောင်	towng
hillock	တောင်ပို	towng-bōh
hill-top	တောင်ထိတ်	towng-dayt
ice	ရေခဲ	yay-geh
island	ကျွန်း	kyoon:
lake	အင်း၊ ဒေသ	in:, ing
land	ကုန်း	ko/hn:
marsh	နွဲ့နွဲ့မြေ	nōōn-myay
moor	လွင်ပြင်	lwin-byin
mountain	တောင်ကြီး	towng-jee:
mud	နို့	shōōng
range of hills	ကုန်းတန်း	kō/hn:-dah/n:
range of mountains	တောင်ချိး	towng-yō/h:
river	မြစ်	myit
rock	ကျောက်	kyowk
sand	ထဲ	thēh
sand-bank	တောင်	thowng
sea	ပင်လယ်	pinleh
shingle	ကျောက်စရစ်	kyowk-tsay-yit
spring (water)	ရေစမ်း	yay-tsā/hn:
storm	မုန်တိုင်း	mō/hn-ding:
stream	ချောင်း ကလေး	chowng:-gahlay:
tide	ဒွီ	dee
valley	ချိုင့်	ching
water, fresh	ရေချို	yay-joh
— salt	ရေငန်	yay-gnā/hn
waterfall	ရေတခွန်	yay-tā/hgōōn
water-tank (dug)	ရေကန်	yay-gā/hn
wave [reservoir]	ထိုင်ဒီး၊ ထိုင်ဒီးတံပိုး	hling:, hling:-tā' -bō/h:

English.	Burmese.	Pronunciation.
well	ရေတွင်း	yay-dwin:
whirlpool	ရေဝဲး	yay-weh:

Minerals and Metals. ဓါတ် သတ္တုနှင့် ကျောက် အမျိုးမျိုး။

alum	ကျောက်ချဉ်	kyowk-chin
amber	ပယင်း	păh-yin:
antimony	ခနောက်ပိပ်	hkăh-nōwk-tsayn
arsenic	မိန်	tsayn
borax	လက်ခြား	let-chāh:
brass	ကြေးဝါ	kyay:-wāh
bricks	အုတ်	ohk
bronze	ကြေးနီ	kyay:-nee
cement	အင်္ဂတေ	in:găhday
chalk	မြေဖြူ	myay-byoo
clay	မြေစေး	myay-zee:
coal	ကျောက်မီးသွေး	kyowk-mee:-thway:
copper	ကြေးနီ	kyay:-nee
coral	သန္တာ	thăhdăh
crystal	ကျောက် သလင်း	kyowk-thăhlin:
diamond	မိန်ကျောက်	tsayn-jowk
emerald	မြဲ	myăh
flint	မီးခတ်ကျောက်	mee:-găht-kyowk
glass	ဖန်။ ဖြန်	hpăhn, hmăhn
gold	ရွှေ	shway
gravel	ကျောက်စရစ်	kyowk-tsăh-yit
iron	သံ	thăhn
lead	ခဲ	hkeh-măh
lime	ထုံးဖြူ	htôhn:-byoo
marble	ကျောက်ဖြူ	kyowk-hpyoo

English.

Burmese.

Pronunciation.

mercury	ပြဒါး	păhdāh:
mortar	သရွတ်	thăh-yööt
opal	မဟူရု	măhhooyāh
ore	သတ္တုကျောက်	thăhttöö-jowk
pearl	ပုလဲ	păhle
petroleum	ရေနံ	yay-năhn
ruby	ကျောက်နီ	kyowk-nee
salt	ဆား	sāh:
sand	သဲ	thēh
sapphire	နီလာ	neelāh
silver	ငွေ	gnway
soda	ပြာဆား	pyāh-zāh:
steel	သံမဏိ	thăhn-măhnēē
stone	ကျောက်	kyowk
sulphur	ကန့်	kăhn
tin	သံဖြူ	thăhn-byoo
zinc	သွပ်	thööt

Animals, Birds, and Fishes.

သား၊ ငှက်၊ ငါး၊ အမျိုးမျိုး။

animal	သား	thāh:
barking deer	ဂျီ	jee
bear	ဝက်ဝံ	wet-wöön
bird	ငှက်	hgnet
buffalo	ကျွဲ	kyöö-eh
bull	နွားထီး	năh-htees
calf	နွားကလေး	nwāh:-gāhlay:
cat	ကြောင်	kyowng
chicken	ကြက်ကလေး	kyet-kăhlay:
cock	ကြက်ဖ	kyet-hpăh

English.	Burmese.	Pronunciation.
colt	မြင်းကလေး	myin:-găhlay:
cow	ခွားမ	nwāh:-măh
crab	ဂနန်း၊ ဝုစွန်ပြား	găhnăhn:, păhzöön-
crow	ကျီးကန်း	kyee:găhn: [byāh:
dog	ခွေး	hkway:
dove	မြို့	jôh:
duck	ဝမ်းဘဲ	woom:beh
eagle	ဝံထို	wöönloh
eel	ငါးရှဉ့်	gnāh:-shin
elephant	ဆင်	sin
elk	သမင်	thăhmin
fish	ငါး	gnāh:
fowl	ကြက်	kyet
fox	မြေခွေး	myay-gway:
game	အဲ	ăh-meh
goat	ဆိတ်	sayt
goose	ငန်းမ၊ ငန်းဖို	gnăhn:-măh, (gander)
hare	ယုန်	yohn [gnăhn:-bo/
hen	ကြက်မ	kyet-măh, or kyemmă/
hog-deer	ဒရယ်	dăhyeh
hoof	ခွါ	hkwāh
horn	ဗွဲမြို့	oo:-joh
horse	မြင်း	myin:
leopard	ကျားသစ်	kyăh thit
mane	လည်ဆံ	leh-zăhn
mongoose (ichneu- monkey [mon])	မြွေပါ မျှောက်	mwaybāh myowk
mouse	ငွေ့	kyööt
mullet	ကတိလူး	kăh-băhloo:

English.

Burmese.

Pronunciation.

otter	ဖျံ	hpyáhn
owl	ငှက်ဆိုး	hgnet-sôh:
—, horned	တီးတုတ်	dee:-dohk
ox	ခွားပြီး	nwāh:-byee:
oyster	ကနုကမာ	kăh-nöô-kăh-māh
parrot	ကျက်ထူရွေး	kyet-too-yöôyay:
partridge	ခါ	hkāh
paw	လက်	let [măh
peacock, — hen	ဒေါင်းဖို။ ဒေါင်းမ	downg:-boh, downg:-
pheasant	ရပ်	yit
pig	ဝက်	wet
pigeon	ခို	hkoh
porcupine	မြူ	hpyoo
quail	ငုံ	gnôhng:
rabbit	သင်းတောထုန်	thim:baw-yohn
rat	ကြက်	kyööt
red deer	ဆပ်	săht
rhinoceros	ကြွဲ	kyáhn
sheep	သိုး	thôh:
snipe	မြေဝပ်	myay-wööt
sparrow	စာကလေး	tsāh-gahlay:
starling	ဇရက်	zăh-yet
stork	မျိုင်းမြူ	bying:-byoo
swallow	မိုးစွေငှက်၊ ဖျံလွှား	môh:-z way-hgnet: pyahn-hlwāh:
swan	ရွှေငန်း	shway-gnahn:
tail	အခြီး	ăh-myee:
tiger	ကျား	kyāh:
tortoise	လိပ်	layk

English.	Burmese.	Pronunciation
turkey	ငှက်ဆင်	hgnet-sin
turtle	လိပ်။ ပင်လယ် လိပ်	layk, pinleh-layk
vulture	လင်းတ	lăh-dăh
wild ox	စိုင်း	tsing
wing	အတောင်	ăh-towng
wolf	တောခွေး	taw-gway:

Reptiles and Insects.

လိပ်ထွန်၍ သွားသောသားနှင့် ဝိုးကောင်များ။

ant	ပရွက်ဆိတ်	păh-yöet-sayt
— (white)	ခြံ	chăh
bee	ပျားကောင်	pyāh:-gowng
beetle	နေခံချေးဝိုး	nowk-chyee:-bôh:
bug	ကြမ်းဝိုး	kyăh-bôh:
butterfly	လိပ်ပြာ	layk-pyāh
caterpillar	ဂူ	hkoo
centipede	ကင်းခြေများ	kin:-chěë-myāh:
cobra	မြွေတော်	mway-howk
crocodile	မိကျောင်း	mée-jowng:
firefly	ဝိုးမိန်းဖြူ	pôh:-tsayn:-byoo
flea	ခွေးလွှေး	hkway:-hlay:
fly	ယင်ကောင်	yin-gowng
frog	ဖါး	hpāh:
house lizard	အိမ်မြှောင်	ayn-hmyowng
large house lizard	တောက်တဲ့	towk-teh
insect	ဝိုးကောင်	pôh:-gowng
leech	ကြွတ် (large) မျှော့	kyööt, hmyay
mosquito	ခြင်	chin
sand-fly	ဖြတ်	hpyohk

English.

Burmese.

Pronunciation.

scorpion	ကင်းမြီးကေဝံ	kin:-myees-gowk
silkworm	ပိုး	pôh:
snake	မြွေ	mway
snake (poisonous)	မြွေဆိုး	mway-zôh:
spider	ပင့်ကူ	pin-goo
wasp	နကြည်	năh-jeh
worm	တီကောင်	tee-gowng

Fruits, Trees, Flowers, and Vegetables.¹

အပင်၊ အထီး၊ ပန်း၊ အမျိုးမျိုး။

almond	ပါဒါန်	bāhdāhn
amherstia	သော်က	thāwkāh
asparagus	ကညွတ်	kāh-nyōöt
banana (commonly called 'plantain')	၄က်ပျော	hgnet-pyaw
banyan	ညောင်	nyowng
beans	ပဲ	peh
beetroot	မုံလာဥနီ	mohn-lāh-ōō-nee
bouquet	ပန်းခိုင်	pāhn:-gīng
cabbage	သင်းတော မုံလာ	thim:baw mohn-lāh
capsicum	ငရုတ်	gnāh-yohk
carrot	မုံလာဥဝါ	mohn-lāh-ōō-wāh
castor-oil plant	ကြက်ဆူ	kyet-soo
citron	ရှောက်သခွား	showk-thāh-hkwāh:
cocoa-nut	အုန်း	ôhn:
cucumber	သခွား	thāh-hkwāh:
custard apple	ထွဏာ	awzāh
date	စွန်ပလုံ	tsōōmbāhlōōn

¹ See Note following this list, p. 35.

English.	Burmese.	Pronunciation.
doorian	ဒူးချင်း	doo:-yin:
fern	ကျောက်ပန်း	kyowk-pahn:
fig	သဖန်း	thäh-hpahn:
fir (-tree)	ထင်းရှူးပင်	htin:-yoo:-bin
garlic	ကြက်သွန်ဖြူ	kyet-thöön-byoo
grape	ပျဉ်	tsähbyit
ironwood	ပျင်းကဘိုး	pyin:-gäh-dôh:
jack	ပိန်းနှံ	payn:-hneh
kernel	အဆန်	äh-sahn
leaf	အရွက်	äh-yööet
lemon	ရှောက်ချို	showk-chin
lily (water)	ကြာ	kyäh
lime	သံဗရာ	thähmbähkyäh
maize	ပြောင်းဖူး	pyowng:-boo:
mango	သရက်	thäh-yet
mulberry	ပိုးစာပင်	pôh:-zäh-bin
mushroom	မှို	hmoh
mustard	မုံညင်း	mohn-nyin:
onion	ကြက်သွန်နီ	kyet-thöön-nee
orange	လိမ္မော်	laymmāw
palmyra (palm)	ထမ်း	htähn:
papaya	ထင်းတောထီး	thim:baw-thee:
peas	ပဲ	peh
pepper (black)	ငရုတ်ကောင်း	gnäh-yohk-koung:
pine-apple	နနတ်	näh-näht
plum	ဖီး	zee:
potatoes	ပျောက်ဥ	myowk-öö
pumpkin	ပရံ	hpah-yohn
radishes	မုံလာ	mohn-läh

English.

Burmese.

Pronunciation.

raisins	စပျစ်သီးချောက်	tsah-byit-thee-jowk
rose	နှင်းဆီပန်း	hnin-zee-báhn:
talipat (palm)	ပေ	pay
tamarind	မန်ကျည်း	máh-jee:
teak	ကျွန်း	kyoon:
tomato	ခရမ်းကျဉ်	hkäh-yáhn:-jin
water-melon	ဖရဲ	hpäh-yeh
willow	မိုတ်မခ	môh:-mäh-hkäh
yam	မျောက်ခေါင်း	myowk-hkowng:

NOTE.—The following list gives the words which must be placed after the name of a plant or tree in order to distinguish the part of the plant to be indicated. Thus, ဇီးပင် *a plum-tree*, ဇီးသီး *a plum*, ဇီးရွက် *a plum-leaf*.

bark	အခေါက်	áh-hkowk
blossom	အပွင့်	áh-pwíng
branch	အခက်	áh-hket
flower	ပန်း	páhn:
fruit	အသီး	áh-thee:
heart	အနှစ်	áh-hnit
leaf	အရွက်	áh-yööt
plank	ပျဉ်	pyeen
plant	အပင်	áh-pin
root	အမြစ်	áh-myit
seed	အဝေ့	áh-tsay
shoot	အညွန့်	áh-nyöön
sprout	အညှော်	áh-hnyowk
stalk	အရိုး	áh-yôh:
stalk of fruit	အညှာ	áh-hnyāh
stump	အငုတ်	áh-gnohk

Colours. အရောင်အဆင်း။

English.	Burmese.	Pronunciation.
black	မည်း။ နက်	meh:, net
blue	ပြာ	pyāh
brown	ညို	nyoh
crimson	ရဲရဲနီ	yeh-yeh-nee
dark	ညို	nyoh
green	စိမ်း	tsayn:
grey	ဖေါင်းဝတ်	hpowng:-wōōt
pink	ပန်းနု	pāhn:nōō
red	နီ	nee
scarlet	ထွေးထွေးနီ	htway:-dway:-nee
violet	နီကျင်ကျင်	nee-kyin-jin
white	ဖြူ	hpyoo
yellow	ဝါ	wā

The above are really intransitive verb roots and must be so used. Words implying a tendency towards a colour are formed by prefixing 'khāht' and reduplicating; thus,

ခတ်ဝါဝါ hkāht wāh-wāh, yellowish.

Times and Seasons. ဥတု၊ လ၊ ရက်၊ နာရီ၊ အချိန်များ။

(For Conversations, see pp. 136-40.)

afternoon	မွန်းတွဲအချိန်	moon:-lweh āh-chayn
beginning	အစ	āh-tsāh
century	နှစ်ပေါင်းတရာ	hnit-powng: tāhyāh
dawn, daybreak	မိုးပင်းလင်းစ	mōh:-lin:-zāh
day (24 hours)	ရက်	yet
day (12 hours)	နေ့	ngy
Sunday	တနင်္ဂနွေ	Tāh-nin:-gāh-nway
Monday	တနင်္လာ	Tāh-nin:-lāh

English.

Burmese.

Pronunciation.

Tuesday	အင်္ဂါ	In-gāh
Wednesday	ဗုဒ္ဓဟူး	Bohk-dāh-hoo:
Thursday	ကြာသပတေး	Kyāh-thāh-bāh-day:
Friday	သောကြာ	Thowk-kyāh
Saturday	စနေ	Tsāh-nay
day after to-morrow	သီတက္က	thāh-bekkāh
day before yesterday	တမျှန်နေ့	tāh-myāhn nay
daytime [day	နေ့ အချိန်	nay āh-chayn
early	စောစော	tsaw-zaw
end	အဆုံး	āh-sōhn:
evening	ည နေ့	nyāh-nāy [āh-chayn
forenoon	မုန်းမတည့်ရှိ အချိန်	moon: māh-teḥ-hmee
fortnight	ဆယ်လေးရက်	seh-lay:-yet
half-an-hour	နာရီတဝက်	nāh-yee tāh-wet
holiday	ပွဲနေ့	pweh-nay
hour	နာရီ	nāh-yee
last month	လွန်ခဲ့သောလ	lōn-geḥ-thaw-lāh
last night	မနေ့ည	māh-nay-nyāh
last year	မနှစ်က	māh-hnit-kāh
Lent	ဝါ	wāh
midnight	သန်းခေါင်	thāh-gowng
minute	မိနစ်	mēenit
month	လ	lāh
months, English		
January	ဇန်နဝါရီ	Zāh-nāh-wāh-yee
February	ဖေဘူဝါရီ	Hpay-boo-wāh-yee
March	မတ်	Māht
April	ဇေပြီ	Ay-pāh-yee
May	မေ	May

English.	Burmese.	Pronunciation.
June	ဇွန်	Zōōn
July	ဇူလိုင်	Zōō-ling
August	အာဂိုက်	Ah-gik
September	ဆက်တင်ဘာ	Set-tin-bāh
October	အောက်တိုဒ်ဘာ	Ōwk-tôh:-bāh
November	နိုဝင်ဘာ	Noh-wim-bāh
December	ဒီဆင်ဘာ	Dee-sim-bāh
months, Burmese ¹		
March	တံကူး	Táh-goo:
April	ကဆုန်	Káh-sohn
May	နယုန်	Nah-yohn
June	ဝါဆို	Wāh-zoh
Intercalary	ဒုတိယဝါဆို	Dōō-téé-yāh Wāh-zoh
July	ဝါခေါင်	Wāh-gowng
August	တော်သလင်း	Tāw-thāh-lin:
September	တဆင်းကျွတ်	Thāh-din:-jōōt
October	တန်ဆောင်မုန်း	Tāh-zowng-môhn:
November	နတ်တော်	Nāhdāw
December	ပြာသိုလ်	Pyāh-thoh
January	တံပို့တွဲ	Tāh-boh-dweh
February	တံပေါင်း	Tāh-bowng:
morning	မနက်, or နံနက်	māh-net, or nāhn-net
night	ည	nyāh
noon	မွန်းတည့်	moon:-teḥ
season	ဥတု	ōōdōō
—, cold	ဆောင်းဥတု	sowng:-ōōdōō
—, hot	နွေဥတု	nway-ōōdōō

¹ These months are lunar, and therefore about every third year there is an extra month put in, called *Dōōtēyāh*, or 'second' *Wāh-zoh*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
season, rainy	မိုးဗင်းဥတု	môh:-ôôdôô
second, moment	ခဏ	hkăhnăh
sunrise	နေတုက်ကာလ	nay-htwet-kăhlăh
sunset	နေဝင်ကာလ	nay-win-kăhlăh
time	ကာလ။ အခါ	kăhlăh, âh-hkâh
to-day	ယနေ့	yăh-nay
to-morrow	မနက်ဖြန်	măh-net-pyăhn
to-night	ယခုည	yăh-hkôô-nyăh
twilight, dusk	ဝေလီဝေလင်။ ဆည်း	way-lee-way-lin:, see:-
week (seven days)	ခုနစ်ရက်	[ဆာ] hkôô-hnăh-yet [zâh
year	နှစ်	hnit
yesterday	မနေ့	măh-nay
yesterday morning	မနေ့မနက်	măh-nay-măh-net

Town, Country, and Agriculture.

မြို့ရွာနှင့်လယ်ထုတ်ရာအကြောင်း။

bank	မြေရိုး	myay-yôh:
bank (edge)	ကမ်း	kăhn:
brick house	တိုက်	tik
bridge	တံတား	tăh-dăh:
building	အဆောင်	âh-sowng
bush, shrub	ခြုံ။ မြို့ဖုတ်	chohn, chohn-bohk
cemetery	သင်းချိုင်း	thin:-jin:
corn	စပါး	tsăh-băh:
country, the	ကျေးတော	kyee:-daw ¹
court-house	ရုံး	yohn: [nwăh:-yôhn
cow-house	နွားတင်းထုတ်။ နွားရုံ	nwăh:-tin: - gohk,

¹ ကျေး၊ ကြေး၊ ချေး၊ ခြေ are sometimes kyay, chay, and sometimes kyee, chee.

English.	Burmese.	Pronunciation.
crop	လယ်ထွက်	leh-dwet
custom-house	အကောက်တိုက်	āh-kowk-tik
ditch	မြောင်း	myowng:
farm	လယ်ယာ	leh-yāh
farmer	လယ်လုပ်သမား	leh-lohk-thāhmāh:
fence	ဝင်း။ မြို့	win:, chāhn
field	လယ်ယာ	leh-yāh
flock, herd	အဝု။ အဆုပ်	āh-tsōō, āh-ohk
foot-path	မြေလမ်း	chēē-lāhn:
forest	တော	taw
garden	ဥယျာဉ်	ōōyin
gate	တံနံခါး	tāh-gāh:
grass	မြက်ပင်	myet-pin
harvest	စားရိတ်ကာလ	tsāh-bāh:-yayk-kāhlah
hay	မြက်ချောက်	myet-chowk
hedge	စည်းထန်း	tsee:-dāhn:
house (wooden)	အိမ်	ayn
hut	အိမ်ကုတ်။ တဲ	ayn-gohk, teh
inn	ထမင်းဆိုင်	htāhmin:-zing
labourer	ကူလီ။ အလုပ်သမား	koolee, āh-lohk-thāh-
land, soil	မြေ	myay [māh:
log	သစ်တုံး	thit-tohn:
manure	နောက်ချေး	nowk-chee:
market	ဈေး	zay:
mile	မိုင်	ming
mill	ကြိတ်ဆုံ	kyayt-sohn
pagoda	စေတီ။ ဘုရား	zaydee, hpāh-yāh:
place, spot	အရပ်	āh-yāht
pasture	စားကျက်	tsāh-jet

English.	Burmese.	Pronunciation.
plough	ထယ်။ ထွန်ထိုး	hteh, htöön-dô/hn:
police-station	ဌါန	htäh/näh
prison	ထောင်	htowng
rice (plant)	ကောက်	kowk
road	လမ်း	läh/n:
school	စာအင်ကျောင်း	tsäh-thin-jowng:
shed	တင်းကုတ်	tin:gohk
shop	ဆိုင်	sing
street	ဒေါင်တန်းလမ်း	ayn-däh/n:-läh/n:
town	မြို့	myoh
village	ရွာ	yööh/äh
waterfall	ရေတံခွန်	yay-täh-göön
wheat	ဂျုံစပါး	john-tsäh-bäh:

Mankind: Relations. လူမျိုး၏တော်စပ်ခြင်း။

aunt	မိကြီး။ မိတေး။ အရီး	mée-jec:, meë-dway:, äh-yee:
baby	နို့ပိုကလေး	nöh-zoh-gah-lay:
boy	လူကလေး	loo-gäh-lay:
brother	ညီ။ အစ်ကို။ မောင်	nyee, itkoh, mowng ¹
brother-in-law	ယောက်ဖ	yowk-hpäh
child	အကလေး။ သူငယ်	äh-käh-lay:, thäh-gneh
cousin	ညီတော်။ အစ်ကို	nyee-däw, itkoh-däw
daughter	သမီး [တော်	thähmee:
daughter-in-law	မြွေးခ	chway:-mäh
family (lineage)	အမျိုးအနွယ်	äh-myöh:-äh-hnweh

¹ မောင် mowng, is used by women to designate a brother, and is also commonly used as a prefix of men's names indicative of equality; thus, မောင်ယောက် Mowng Lowk = Mr. Lowk.

English.	Burmese.	Pronunciation.
father	အဖေ။ အဖ။ ဘ။ မေညံး	ăh-hpay, ăh-hpäh, hbăh, hkăh-meh:
father-in-law	ယောက္ခမ	yowk-hkăh/măh
gentleman, Mr.	ဘဝင်။ ဝင်ကြား	thăh-hken, hken-'yāh:
girl	မိန်းကလေး	mayn:-kăhlay:
grand-daughter	မြေးမ	myay:-măh
grandfather	အဘိုး။ ဘိုး	ăh-hpôh:, bôh:
grandmother	အဘွား	ăh-hpwāh:
grandson	မြေး	myay:
husband	ထင်	lin
husband's sister	ယောင်မ	yowng:-măh
lady, Mrs.	ဘဝင်မ။ အရှင်မ။ မယ်။ မမ	thăh-hken-mah, ăh- shin-măh, meh, măh-
maid	အပျို	ăh-pyoh [măh
man, a	ယောက်ျား	yowk-yāh:
man (human being)	လူ	loo
marriage	ထက်ထပ်ခြင်း	let-htăht-chin:
married man	ဒိပ်ထောင်ယောက်ျား	ayn-downg yowk-yāh:
married woman	ဒိပ်ထောင် မိမ္မ	ayn-downg mayn:mah
mother	အမေ။ အမိ	ăh-may, ăh-měë
mother-in-law	ယောက္ခမမိမ္မ	yowk-hkăh/măh-mayn-
nephew	တူ	too [mah
niece	တူမ	too-măh
old man	လူဒေ။ အထိုးကြီး	loo-oh, ăh-hpôh:-jee:
old woman	အမေကြီး	ăh-may-jee:
parents	မိဘ	méébăh
people	သူများ	thoo-myāh:
person [or	သူ	thoo
single man, bachel-	လူပျို	loo-byoh

English.	Burmese.	Pronunciation.
single woman	အပျို	ăh-pyoh
younglady, Miss	မိရှင်။	mee-shin
sister	အစ်မ။ ညီမ	ăh-mah, nyee-măh
sister-in-law	မယ်မ။ ယောင့်မ	hkeh-măh, yowng:-
son	သား	thāh: [mah
son-in-law	သားမက်	thāh-met
step-father	တထွေး	băh-dway:
step-mother	မိထွေး	meē-dway:
step-son	အထက်သား	ăh-htet-thāh:
uncle	တကြီး။ တထွေး။	băh-jee:, băh-dway:
widow	မုဆိုးမ	mohk-sôh:-mah
widower	မုဆိုးဖို	mohk-sôh:-boh
wife	မယား	măh-yāh:
wife's sister	မယ်မ	hkeh-măh
woman	မိမိမ	mayn:-mah

The Human Body. လူ၏ အင်္ဂါများ။

ankle	ဖျက်	hpah-myet
arm	လက်မောင်း	let-mowng:
back	ကြောကုန်	kyaw-gôhn:
beard	မုဆိတ်	mö - sayt or mohk -
blood	ထွေး	thway: [sayt
body	ကိုယ်ကာယ	koh-kāhyāh
bone	အရိုး	ăh-yôh:
bowels	အူ	oo
brain	အနှောက်	ôhn:-hnowk
cheek	ပါး	pāh:
chest	ရင်ပတ်	yin-baht
chin	မေးစေ့	may:-zœ

English.	Burmese.	Pronunciation.
complexion	အရောင် အဆင်း	ăh-yowng äh-sin:
ear	နား။ နားရွက်	nāh:, năh-yōōet
elbow	တံတောင်ဆစ်	tăh-downg-zit
eye	မျက်စိ	myet-tseë
face	မျက်နှာ	myet-hnāh
finger	လက်ချောင်း	let-chowng:
flesh	အသား	ăh-thāh:
foot	ခြေ	chyay, or chee
forehead	နဖူး	năh-hpoo:
hair (of head)	ဆံပင်	săh-bin
hand	လက်	let
head	ဥက္ကောင်း။ ခေါင်း	ohk-hkowng:, gowng:
heart	နှစ်ထုံး	hnit-lôhn: or hnăh-lôhn:
heel	ခြေဖနှောင့်	chyay-hpăh-hnowng
jaw	ပါးချိတ်ရိုး	păh-chayt-yôh:
joint	အဆက်။ အဆစ်	ăh-set, äh-sit
kidneys	ကြောက်ကတ်	kyowk-kăht
knee	ခူး	doo:
leg	ခြေထောက်	chyay-dowk
limb	ကိုယ်အင်္ဂါ	koh-ingāh
lip	နှုတ်ခမ်း	hnăh hka/hn:
liver	အသည်း	ăh-theh:
lungs	အဆုတ်	ăh-sohk
moustache	နှုတ်ခမ်းမွေး	hnăh-hkăhn:-mway:
mouth	ပစပ်။ ခံတွင်း	păh-zăht, hkăh-dwin:
nail	လက်သည်း	let-theh:
neck	လည်ပင်း	leh-bin:
nose	နှာခေါင်း	hnăh-hkowng:

English.

Burmese.

Pronunciation.

rib	နံရိုး	năhn-yôh:
shoulder	ပခိုး	păh-hkôhn:
side	နံဖေ	năh-bay:
skin	အရေ။ သားရေ	ăh-yay, thăh-yay
skull	ဥဒက္ကင်းခွံ	o/h-kkowng:-gôön
spine	ကြောရိုး	kyaw-yôh:
thigh	ပေါင်လို	powng-lôhn:
throat	လည်ချောင်း	leh-jowng:
thumb	လက်မ	let-măh
toe	ခြေချောင်း	chyay-jowng:
tongue	လျှာ	shăh
tooth	သွား	thwăh:
whiskers	ပါးမွေး	păh-mway:
wrist	လက်ဆစ်	let-sit

Physical and Mental Powers, Qualities, &c.

ညာဏ် သတ္တိဂုဏ် ကျေးဇူးများ။

age	အသက်အရွယ်	ăh-thet-ăh-yôöh
— old	အသက်ကြီးခြင်း	ăh-thet-kyee:-jin:
anger	အမြတ်။ ဒေါသ	ăh-myet, dawthăh
art	အထတ်ပညာ	ăh-tăht-peényăh
breadth, width	အနံ။ မြတ်	ăh-năhn, byet
character (good)	အသရေ	ăh-thăh-yay
childhood	သူငယ်အဖြစ်	thoo-gneh-ăh-hpyit
depth	နက်ခြင်း	net-chin:
dislike	မနှစ်သက်ခြင်း	măh-hnit-thet-chin:
disposition	သဘော	thăhbaw
fear	စိုးရိမ်ခြင်း	tsôh:-yayn-jin:
foolishness, folly	မော့။ မိုက်ခြင်း	mawhăh, mîk-chin:

English.	Burmese.	Pronunciation.
gentleness	ထိပ်မွှေခြင်း	thayn-mway-jin:
goodness	ကောင်းခြင်း	kowng:-jin:
greatness	ကြီးခြင်း	kyee:-jin:
hatred	မုန်းခြင်း	mo/n:-jin:
height	ကိုယ်အရပ်မြင့်ခြင်း	koh-ăh-yăht-myin-jin:
honesty	စိတ်ဖြောင်ခြင်း	tsayt-hpyowng-jin:
honour	ဂုဏ်အသရေရှိခြင်း	goh/n-ăhthăhyay-shēē-
intelligence	ညာဏ်	nyā/n [jin:
joy	ဝမ်းဖြောက်ခြင်း	woon:-myowk-chin:
judgment (faculty)	ဆင်ခြင်ချန်သတ္တိ	sin-jin-yă/n-thăhtteé
knowledge	သိပ္ပံအတတ်	thayppā/n-ăh-tăht
laughter, a laugh	ရယ်ခြင်း	yeh-jin:
length	အရှည်။ အသွား	ăh-shay, ăh-lyăh:
love	ချစ်ခြင်း	chit-chin:
mind	စိတ်	tsayt
patience	သည်းခံခြင်း	thee:-hkă/n-jin:
pleasure	ပျော်မွှေခြင်း	pyāw-mway-jin:
politeness, cour- tesy	ပျူငှါ။ သောကဝတ် [ညာဏ်	pyoo-hgnāh, law-kăh- wōöt [nyā/n
reason (faculty)	ဆင်ခြင်တတ်သော	sin-jin-dăht-thaw-
science	အတတ်ပညာ	ăh-tăht-pēenyāh
senses, the	ဝေဒနာ	waydā/nnāh
feeling, touch	တွေ့ခြင်း	tway-jin:
hearing	နားကြားခြင်း	nāh:-kyāh:-jin:
seeing, sight	မြင်ခြင်း	myin-jin:
smelling, smell	နံ့ခြင်း	năh:-jin:
tasting, taste	မြည်းစမ်းခြင်း	myee:-zāh:-jin:
shape	ပုံသဏ္ဍာန်	po/n-thăhdā/n
size	ဒုဒယ်	dōōdeh

English.

Burmese.

Pronunciation.

smell (odour)	အနံ့	ăh-năhŋ
smiling, a smile	ပြုံးခြင်း	pyôhn:-jin:
sneezing, a sneeze	ချေခြင်း	chee-jin:
sorrow	စိတ်ပူခြင်း	tsayt-poo jin:
speaking, speech	ပြောခြင်း။ စကား	pyaw-jin:, tsăh-găh:-
strength	ခွန်အား [ပြောချက်	hkôön-ăh: [pyaw-je:
stupidity	ညာဏ်ထုံးခြင်း	nyăhn-tôhn:-jin:
surprise	အံ့အော့ခြင်း	ăhŋ aw-jin:
taste (of a thing)	အရသာ	ăh-yăhthăh
thickness	ဒု	dôô
thinking, thought	ထင်မှတ်ခြင်း	htin-hmăht-chin:
thought, a	စိတ်ထင်ခြက်	tsay t-htin-jet
voice	အသံ	ăh-thăhn
weakness (quality)	အားနည်းခြင်း	ăh:-neh:-jin:
wisdom	ပညာ	peenyăh
youth (quality)	ပျိုသောအရွယ်	pyoh-thaw-ăh-yôôeh

Health. ဂျန်းမာခြင်း။

abscess	အိုင်နာ	ing-năh [chin:
accident	မတော်တဆဖြစ်ခြင်း	măh-tăw tah-săh hpyit
ague	တုန်ဖျားနာ	tohn-byăh:-năh
ambulance	လှူနာဆောင်ရာ	loo-năh sowng-yăh
aperient	ဝမ်းနူးတ်ဆေး	woon:-hnohk-say:
asthma	ပန်းနာ	păhn:-năh
bandage	ကြပ်စည်းရာ	kyăht-tsee:-yăh
biliousness	သည်းခြေနာ	thel:-jee-năh
blister (of the skin)	အဖေါင်း	ăh-hpowng:
boil	အနာစိမ်း	ăh-năh-zayn:
bruise	အသာဒေကြဲနာ	ăh-thăh-jay-năh

English.	Burmese.	Pronunciation.
burn	မီးလောင်နာ	mee:-lowng-nāh
cancer	အနာဆိုး	ăh-năh-zôh:
chemist's (shop)	ဆေးဆိုင်	say:-zing
chicken-pox	ကျောက်ဖြူနာ	kyowk-hpyoo-nāh
cholera	ကာလနာ ရောဂါ	kăhlăh-nāh yawgāh
cold	နှာစေးနာ	hnāh-zay:-nāh
contagion	အနာကူးခြင်း	ăh-nāh-koo:-jin:
cough	ချောင်းဆိုးနာ	chowng:-zôh:-nāh
cramp	ညောင်းညာခြင်း	nyowng:-nyāh-jin:
diarrhœa	ဝမ်းကျနာ	woon:-jăh-nāh
disease, illness	အနာရောဂါ	ăh-nāh-yawgāh
doctor, physician	ဆေးသမား	say:-thăhmāh:
dysentery	ထွေးပါဝမ်းကျနာ	thway:-bāh-woon:-jăh-
exhaustion	အားလုံးခြင်း	ăh:-koh-n-jin: [nāh
faint, to	မိန်းမောသည်	mayn:-maw-thěě
fever	ဖျားနာ	hpyāh:-nāh
fit	ထက်နာ	tet-nāh
fracture	အရိုးကျိုးခြင်း	ăh-yôh:-kyôh:-jin:
headache	ခေါင်းကိုက်နာ	gowng:-kik-nāh
hospital	သူနာတန်	thoo-nāh-dăhn
ill, sick, to be	နာသည်	nāh-thěě
indigestion	အစားမကြေခြင်း	ăh-tsăh: măh-kyay-jin:
inflammation	အသားပူခြင်း	ăh-thāh:-poo-jin:
insanity	အရူးနာ	ăh-yoo:-nāh
itch	ယားနာ	yāh:-nāh
lameness	ခြေစွန်းခြင်း	chyay măh-tsoon:-jin:
leprosy	နို့နာ	noo-nāh
measles	ဝက်ထက်နာ	wet-thet-nāh
medicine	ဆေးဝါး	say:-wāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
nurse	လူနာထိန်း	loo-nāh-dayn:
ointment	ဖယောင်းချက်	hpāh-yowng:-jet
pain	နာခြင်း	nāh-jin:
paralysis	လေကြောသေနှာ	lay-jaw-thay-nāh
piles	မြင်းသရိုက်နှာ	myin:-thāh-yik-nāh
pill	ဆေးထုန်း	say:-lōhn:
poison	အဆိတ်	āh-sayt
prescription	ဆေးပညတ်	say:-pěenyat
quinsey	အိုးထွဲနှာ	ōhn:-lweh-nāh
rheumatism	တူလာနှာ	doo-lāh-nāh
ringworm	ပွေးနှာ	pway:-nāh
scald	ရေပူလောင်ခြင်း	yay-boo-lowng-jin:
sickness	အနံခြင်း	āhn-jin:
smallpox	ကျောက်ပေါက်နှာ	kyowk-powk-nāh
sprain	အကြောမြက်ခြင်း	āh-kyaw-myet-chin:
tonic	အားတိုးဆေး	āh:-tōh:-zay:
inwell, to be	မဝသည်	māh-māh-thěé
well, to be	ဝါသည်	māh-thěé
wound	အနာအဆာ	āh-nāh āh-sāh

Food, Drink, and Smoking. အစာအသောက်များ။

(For Conversations, see p. 132.)

appetite	စားသောက်ရန်သ	tsāh: thowk-yāhn thāh-
beverages	သောက်စရာ [ဘော	thowk-tsāh-yāh [baw
beer	ဂျုံရည်	john-yěé
coffee	ကာဖီရည်	kāh-hpěé-yěé
lemonade	ရှောက်ချည်ရည်ဖျော်	showk - chin - yěé -
milk	နို့ရည်	noh-yěé [hpyāw
—, of cows	နွားနို့	nāh-noh
soda-water	ထိလတ်ရေ	bēelāht-yay

English	Burmese.	Pronunciation.
tea	လက်ဖက်ရည်	láh-hpet-yéé
water	ရေ	yay
wine	ဝပျစ်ရည်	tsáh-byit-yěé
bread	မုန့်။ — ပေါင်းမုန့်	mo _h ṅ,—powng:-mo _h ṅ
boil, to	ပွိုက်သည်	pyo _h k-théé
bottle	ပလင်း	páhlin:
butter	ထောပတ်	htawbáht
cake	မုန့်ချို	mo _h ṅ-joh
cheese	ဒိန့်ခဲ	dayn-geh
chicken flesh	ကြက်သား	kyet-thāh:
cinnamon	သစ်ကျိုပိုး	thit-kyāh-bôh:
cook, to	ချက်သည်	chet-theé
cream	နို့ဆီ	no _h -zee
curd	နို့ခဲ	no _h -geh
curry	ဟင်း	hin:
eggs	ကြက် ဥ	kyet öö
fish, dried	ငါးချောက်	gnāh:-jowk
—, fresh	ငါးစိမ်း	gnāh:-zayn:
flour	မုန့်ညက်	mo _h ṅ-nyet
fruits	အသီးများ	áh-thee:-myāh:
fry, to	ကျော်သည်	kyāw-théé
ginger	ချင်းစိမ်း	jin:-zayn:
honey	ပျားရည်	pyāh:-yee
hungry, to be	ဆာမွတ်သည်	sāh-mööt-théé
ice	ရေခဲ	yay-geh
jam [food]	ယို	yoh
meals ¹ (cooked)	အနပ်	áh-nāht

¹ Breakfast, lunch, and supper are simply morning, afternoon, and night meals, but the word အစာ áh-tsāh is used instead of အနပ်.

English.	Burmese.	Pronunciation.
breakfast	နံနက်စာ	năhnet-tsāh
luncheon	မွန်းလွဲစာ	moon:-lweh-zāh
supper	ညစာ	nyăh-zāh
meat	အသား	ăh-thāh:
beef	ခွေးသား	nwāh:-thāh:
fat	အဆီ	ăh-see
kidneys	ကျောက်ကပ်	kyowk-kăht
mutton	ထိုးသား	thôh:-thāh:
pork	ဝက်သား	wet:-thāh:
veal	ခွေးကလေးသား	nwāh:-găhlay:-thāh:
mustard	မှိုညင်း	mohn-nyin:
nutmegs	အာသိပ္ပိတ်သီး	zāhdaykhpoh-thee:
oil	ဆီ	see
pepper, black	ငရုတ်ကောင်း	gnăh-yohk-kowng:
—, red	ငရုတ်	gnăh-yohk
pickles	သနပ်	thăh-năht
pudding	မုန့်ပျော့	mohh-byay
rice, boiled	ထမင်း	htăh-min:
rice, unboiled	ဆန်	săhn
roast, to	ကင်သည်	kin-thěě
salt	ဆား	sāh:
sauce	စပ်	tsăh-meh
smoking	ဆေးဝောက်ခြင်း	say:-thowk-chin:
cigar	ဆေးထိပ်	say:-layk
matches	မီးချစ်	mee:-jit
pipe	ဆေးတန်	say:-dahh
tobacco	ဆေး	say:
tobacco-pouch	ဆေးအိတ်	say:-ayk
cup	အပြင်ရည်	ăh-pyohk-yăh

English.	Burmese.	Pronunciation.
spirits	အရက်	áh-yet
sugar	သကြား	tháh-jāh:
thirst	ရေငတ်ခြင်း	yay-gnăht-chin:
tooth-pick	သွားကြားခုတ်	thwāh:-jāh:-dohk
under-done, to be	မကျက် တကျက် ရှိ	măh - kyet - tăh - jet -
vegetables	တင်းရွက် [သည်	hin:-yuet [shéé-théé
venison	ဒရယ်သား	dăh-yeh-thāh:
vinegar	ပိုးရည်	pôhn:-yéé
well-done, to be	ကျက်သည်	kyet-théé

Cooking and Table Utensils.

ကျက်ပြင်ရန် အသုံးအဆောင်။

(For Conversations, see pp. 132, 145.)

basin	အထုံပုကန်	zah-lôhn-păh-găhn
canister	သံဖြူပုံး	thăhn-byoo-bôhn:
coffee-pot	ကာဖီခရာ	kāh-hpee-hkăh-yāh:
corkscrew	ဝက်အူ	wet-oo
cup	ခွက်	hkwet
dish	ပုကန်ပြားကြီး	păh-găhn-byāh:-jee:
dish-cover	ပုကန်အုပ်	păh-găhn-ohk
filter	ရေစစ်	yay-zit
fork	ခက်ရင်း	hkăh-yin:
glass, tumbler	ဖန်ကတုန်း	hpăhn-găh-dôhn:
jar	စည်းအိုး	tsin-ôh:
jug	ခရာ	hkăh-yāh:
kettle	ရေခွေးအိုး	yay-nway:-ôh:
knife	ထား	dāh:
ladle	ယောက်ချို	yowk-choh
lamp	မီးအိမ်	mee:-ayn

English.

Burmese.

Pronunciation.

lid	အပိုဒ်	áh-hpôhn:
mat	ဗျာ	hpyāh
mortar	ဆိုး	sôhn:
oven	ပေါင်းပို	powng:-boh
pail	ရေပုန်း	yay-bôhn:
pestle	ကျဉ်းပွေ	kyah-bway
plate	ပုကန်ပြား	pāh-gāhn-byāh:
salt-cellar	ဆားခွက်	sāh:-gwet
saucepan	ဒယ်အိုး	deh-ôh:
scales	ချိန်ခွင်	chayn-gwin
serviette	လက်ဆုတ်ပဝါ	let-thohk-pāh-wāh
sieve	ဆန်ခါ	sāh-gāh
spoon	စွန်း	zoon:
strainer	စစ်အိုး	tsit-ôh:
table-cloth	စားပွဲခင်း	tsah-bweh-gin:
teapot	လက်ဖက်ရည်ခရာဒ်	lāh - hpet - yee - hkāh -
tray	လင်ပန်း	lim-bāhn: [yāh:
water-bottle	ရေပလင်း	yay-pah-lin:
wine-glass	ဖန်ကတိုးခြေထောက်	hpāhn-gāh-dôhn:- chyay-dowk

Dress and the Toilet. အဝတ်စားဆင်နွှဲ ဆင်ရင်ခြင်း။

(For Shopping, see p. 145.)

bath (room)	ရေချိုးခန်း	yay-chôh:-gāhn:
bootlaces	တိန်ကြိုး	hpāh-naht-kyôh:
boots	ဘွတ်တိန်	bööt-hpāh-naht
bracelet	လက်ကောက်	let-kowk
braces	ပေါင်းတိကြိုးပြာ	bowmbee kyôh:-byāh
breeches	ပေါင်းတိတို	bowmbee-doh

English.	Burmese.	Pronunciation.
brush	ဝက်မှင်ဘီး	wet-hmin-bee:
brush, nail-	လက်သညးဘီး	let-theh:-bee:
—, tooth-	သွားတိုက်ထံပွတ်	thwāh:-tik-tāh-bööt
buckle	ထိကပေါက်	tée-gāh-bowk
button	ကြယ်ဘီး	kyeh-thee:
button-hook	ကြယ်ဘီးကောက်	kyeh-thee:-gowk
cap	ဦးထုပ်	ohk-htohk
cloak	ဝတ်ထုံအင်္ကျီ	wööt-lohn-in:jee
clothing, dress	အဝတ်	āh-wööt
coat	အင်္ကျီ	injee
collars	လည်ပတ်	leh-bāht
comb	ဘီး	bee:
corsets, stays	ကိုယ်ကျတ်အင်္ကျီ	koh-jāht-in:jee
drawers	ရွှေးခံပေါင်းဘီ	chway:-gāhn-bowm:-
dress, gown	ဂါကရာ	gāhgāhyāh [bee
eye-glasses	မျက်မှန်	myet-hmāhn
frock-coat	အင်္ကျီရှည်	in:jee-shay
garters	ခြေစွပ်စည်းကြိုး	chay-zööt tsee:-jōh:
gloves	လက်စွပ်	let-tsööt
handkerchief	လက်ကိုင်ပဝါ	let-king-bāh-wāh
hat	ထိုးဦးထုပ်	thōh:-ohk-htohk
jacket	အင်္ကျီခါးခို	in:jee-hkāh-doh
jewellery	ထန်ဆာ	tāh-zāh
linen	[ror] ပိုက်ဆန်အထည်	piksāhn-āh-hteh
looking-glass, mir-	မှန်	hmāhn
material(dress,&c.)	အထည်အထိပ်	āh-hteh āh-layk
calico	ပိတ်	payt
cloth	သတ္တလတ်	thāhgāhlāht
flannel	သတ္တလတ်	thāhgāhlāht

English.

Burmese.

Pronunciation.

fur	သာဒ်မွဲး	thāh:-mway:
lace	ပျာနု	zāh-nōō
leather	သာဒ်ရေ	thāh-yāy
muslin	လလလူပျာ	lay-loo-zāh
satin	ဖဲ	hpeh
silk	ပိုး	pôh:
velvet	ကတ္တီပါ	kāhdeebāh
wool	သိုးမွဲး	thôh:-mway:
needle	အပ်	āht
overcoa	ပြင်အင်္ကျီ	pyin-in:jee
parasol	ထီး	htee:
petticoat	ထမိန့်။ လုံချည်	htāhmayn, loh-n-jéè
pins	တွယ်အပ်	tweh-ah
pocket	အိတ်	ayk
pocket-book	မှတ်စာအုတ်	hmāht-tsāh-ohk
purse	သာဒ်ရေအိတ်	thāh-yay-ayk
pyjamas, jacket	ညအိတ်အင်္ကျီ	nyāh-ayk-in:jee
— trousers	ညအိတ်ပေါင်းထီး	nyah-ayk-bowmbee
razor	သင်တုန်း	thin-dôhn:
ribbon	ပိုးကြိုးပြား	pôh:-kyôh:-byāh:
ring	လက်စွပ်	let-tsòot
scissors	ကတ်ကြိုး	kāht-kyéé:
shawl	တပက်	tāh-bet
shirt	ကန္တီဇာ	kāhmbeezāh
shoes	ခြေနင်း	chee-nin:
skirt	လှန်ချည်	loh-n-jéè
sleeve	အင်္ကျီလက်	in:jee-let
slippers	ရွှေထိုးထပ်နပ်	shay-dôh:-pāh-nāht
soap	ဆပ်ပြာ	satpyāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
socks	ခြေစွပ်	chee-zööt
spectacles	မျက်မှန်	myet-hmähn
sponge	ရေရှိ	yay-hmoh
stockings	ခြေစွပ်ရှည်	chee-zööt-shay
stud	အသီး၊ ကြယ်သီး	äh-thee:, kyeh-thee:
suit (clothes)	အဝတ်စုံ	äh-wööt-tsohn
tape	ကျပ်ကြိုးပြား	jäht-kyôh:-byäh:
thimble	အချုပ်လက်စွပ်	äh-chohk-let-tsööt
thread	ခြည်	chéé
tie, neck-tie	လည်ကြိုး	leh-jyôh:
tooth-powder	သွေးတိုက်မှုန့်	thwäh:-tik-hmôhn
towel	လက်သုပ်ပဝါ	let-thohk-päh-wäh
trousers	ပေါင်းဘိ	bowmbee
tunic	ကိုယ်ကျပ်အင်္ကျီ	koh-kyäht-in:jee
turban	ခေါင်းပေါင်း	gowng:-bowng:
umbrella	ထီးလက်	htee:-let
undervest	မြွေးခံအင်္ကျီ	chway:-gähn-in:jee
veil	မျက်နှာဖုံး	myet-hnäh-hpôhn:
waist cloth (native)	ပုဆိုး	päh-sôh:
waistcoat	လက်ထိုအင်္ကျီ	let-toh-in:jee
walking-stick	ဒုတ်	dohk
watch	နာရီခွက်	näh-yee-gwet
waterproof (coat)	ရေမစွတ်အင်္ကျီ	yay-mäh-tsööt-in:jee

The House and Furniture. အိမ်တွင်အသုံးအဆောင်။

(For Shopping, see p. 145.)

apartment	အိမ်ခမ်း	ayn-gähn:
armchair	ကုလားထိုင်ရှည်	kähläh-hting-shay
bathroom	ရေခြိုးခမ်း	yay-chôh:-gähn:

English.

Burmese.

Pronunciation.

beam	ရောက်။ ထုပ်။ ကြား	yowk, htohk, kyāh:-
bedclothes	အိပ်ရာခင်း [မေ့	ayk-yāh-gin: [may
bedroom	အိပ်ရာခင်း	ayk-yāh-gāhn:
bedstead, bed	ခုထင်	hkāh-din
blanket	သတ္တလတ်စောင်	thāhgāhlāht-tsonng
blind	အကွယ်အကာ	āh-kweh-āh-kāh
bolster	ခေါင်းအုံးရှည်	gowng:-ōhn:-shay
bolt	မင်းထုပ်	min:-dohk
book	စာအုပ်	tsāh-ohk
box	သစ်တာ	thit-tāh
brick	အုတ်	ōhk
broom	တန်မြက်စည်း	tāh-byet-tsēe:
candle	ဖယောင်းထိုင်	hpāh-yowng:-ding
candlestick	ဖယောင်းထိုင်ခုံ	hpāh-yowng:-ding-
carpet	ကော်စေ	kāw-zaw [gohn
ceiling	မျက်နှာကြက်	myet-hnāh-jet
chair, seat	ကုလားထိုင်	kāhlāh-hting
chest of drawers	အံထိုးသစ်တာ။ မတ် တတ်သစ်တာ	ahn-dōh:-thittāh, mǎht- tāht-thittāh
clock	မတ်တတ်နာရီ	mǎht-tāht nāh-yee
couch	ကျောင်းရာခုထင်	lyowng:-yāh-hkāh-din
counterpane	တင်းတိမ်	tin:-dayn
cradle	ပုခက်	pāh-hket
curtain	ကုလားကာ	kāhlāh-gāh
cushion	မိုးအုံး။ ပုံ	hmee-ōhn:, hpohn
dining-room	ထမင်းစားခန်း	htāh-min:-zāh:-gāhn:
door	တံခါး	tāh-gāh:
door-way	တံခါးပေါက်	tāh-gāh-bowk
— (leaf)	တံခါးရွက်	tāh-gāh-yōōet

English.	Burmese.	Pronunciation.
door-sill	တံခါးခုံ	tăh-găh-hkohh
eaves	အရိုးစွန်း	áh-môh:-zoon:
floor	ကြမ်း	kyă/hn:
storey	အိမ်ဆင့်။ အဆင့်	ayn-zin, ăh-sin
garden	ဥယျာဉ်	öŏ-yin
grate	မီးဖို	mee:-boh
hall (entrance)	ဝင်ခန်း	win-găhn:
hand-basin	အလုံ။ အင်တို	zăh-lôhn, in-dôhn
hinge	ပတ္တ	păht-tăh
house	အိမ်။	ayn
—, brick or stone	တိုက်	tik
key	သေ့	thaw
kitchen	ထမင်းချက်ရုံ	htăh-min:-jet-yohh
lamp	မီးအိမ်	mee:-ayn
latch	တံခါးကျင်	tăh-găh-jin
lock	သေ့အိမ်	thaw-ayn
mat	ပျာ	hpyăh
mattress	မွေရာ	mway-yăh
mirror	မှန်	hmăhn
mosquito-curtains	ခြင်းထောင်	chin-downg
padlock	သေ့ခလောက်	thaw-găh-lowk
piano	စန်းဒယား	tsăhn:-dăh-yăh:
picture	ရုပ်ပုန်	yohk-pohh
pillar	ကျောက်တိုင်	kyowk-tin
pillow	ခေါင်းအုံး	gowng:-ôhn:
post	သစ်တိုင်	thit-tin
punkah	ရုပ်တောင်	yăht-towng
quilt	စောင်	tsowng
rafters (bamboo)	အခြင်	ăh-chin

English.

Burmese.

Pronunciation.

rafters (wood)	ရနယ်	yăh-neh
roof	အမိုး	ăh-môh:
room	အခန်း	ăh-hkăhn:
screen	ကုလားကာ	kăhlăh-găh
sideboard	မတ်ထတ်သပ်တာ	măht-tăht-thittăh
smoke	မီးခိုး	mee:-gôh:
sofa	ထာထွန်	thăh-löön
soot	ကြပ်ခိုး	kyăht-hkôh:
spark	မီးပေါက်	mee:-bowk
stairs, steps	လှေကာ	hlây-găh:
table	စားပွဲ	tsăh-bweh
thatch	သက်ကယ်။ ဒနိတ်	thekkeh, dahnéé-bet
tile (of roof)	အုပ်ကြွတ်	ohk-kyööt
vase	ဖန်ဖာ	hpăhn hpah-lăh:
verandah	ခလောက်ဆွဲ	hkăh-lowk-sweh
wall	တန်တိုင်း။ နံရံ	tăh-ding:, năhn-yăhn
water-closet (w.c.)	ရေအိမ်	yay-ayn
window	ပြတင်းပေါက်	păh-din:-bowk
writing-desk	စာရေးခုံ	tsăh-yay:-gohn

Professions and Trades. လက်မှုပညာအထတ်များ။

(For Shopping, &c., see p. 145.)

actor	ဇာတ်သမား	zăht-thăhmăh:
ambassador	ထံတမန်	thăhn-tăh-măhn
architect	ပိထုကာဆရာ	payttăhgăh-săhyăh
attorney	ရှေ့နေ	shay-nay
baker	မုန့်သည်	mohŋ-theh
banker	ဘန်လိုက်စိုး	băhn-tik-tsôh:
barber	ဆတ္တာသည်	sattăh-theh

English.	Burmese.	Pronunciation.
blacksmith	ပန်းပဲ	pāh-beh
boatman, head	ငွေသူကြီး	hlay-thōō-jee:
—, under	ငွေသား	hlay-thāh:
bricklayer, &c.	ပန်းရံသမား	pāhn:-yāhn-thāhmāh:
broker	ပွဲစား	pweh-zāh:
butcher	သားထိုးသမား	thāh:-htōh:-thāhmāh:
carpenter, joiner	လက်သမား	let-thāhmāh:
carter	လှည်းသမား	hleh:-thāhmāh:
clerk	စာရေး	tsāh-yay:
cook	ဒ်ခိုးသူကြီး	ōh:-thoo-jee:
cowherd	ခွားကျောင်း	nwāh:-jowng:
dogkeeper	ခွေးထိန်း	hkway:-dayn:
doorkeeper	တံခါးစောင့်	tāh-gāh-zowng
engineer	စက်ဆရာ	tset-sāhyāh
fisherman	တံငါ	tāh-gnāh
gardener	ဥယျာဉ်သည်	ōō-yin-theh
grasscutter	မြက်ရိတ်သမား	myet-yayk-thāhmāh:
goldsmith	ရွှေပန်းထိပ်	shway-pāh-dayn
groom	မြင်းထိန်း	myin:-dayn:
hunter	မုဆိုး	mohk-sōh:
husbandman	လယ်လုပ်သမား	leh-lohk-thāhmāh:
interpreter	စကားပြန်	tsāh-gāh-byāhn
jailor	ထောင်မှူး	htowng-hmoo:
musician	တီးမှုတ်သမား	tee:-hmohk-thāhmāh:
nurse	အကလေးထိန်း	āh-kāh-lay:-dayn:
pleader	ရှေ့နေ	shay-nay
policeman	အမှုတမ်း။ ပုလစ်သား	āh-hmōō-dahn:, pōōlit-
potter	ဒ်ခိုးထိန်း	ōh:-dayn: [thāh:
printer	ပုံနှိပ်သမား	pohn-hnayk-thāhmāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
servant	အဝေအပါ။ အခါး	ăh-tsay-ăh-pāh, ăh-hkăh-zāh
shoemaker	ထိနတ်ချုပ်သမား	hpăh-năht-chohk-thăh-sing-theh [māh
shopkeeper	ဆိုင်သည်	sing-theh [māh
smith	ပန်းပဲ	păh-beh
tailor	အချုပ်သမား	ăh-chohk-thăhmāh
teacher	ဆရာ။ ကျောင်းဆရာ	săhyāh, kyowng:-săh-
washerman	ခါဝါသည်	hkăh-wăh-theh [yăh
wet-nurse	နို့ထိန်း	nōh-dayn

Musical Instruments. ထီးမှုတ်ရာ။

big drums	ပတ်မ။ စည်	păht-măh, tsëë
clarionet	နွဲ့	hneh
flute	ပူလှေ	păh-lway
gong (big)	မောင်း	mowng:
guitar (a sort of)	မိကျောင်း	mëe-jowng:
harmonicon	ပတ္တလား	păht-tăh-lāh
harp [drums	ခေါင်း	tsowng:
set of graduated	စည်ပိုင်း	tsëe-win:
do. gongs	ကြေးစည်ပိုင်း	kyay:-zee-win:
trumpet	တံပိုး။ ညှင်း	tăh-bôh:, hnyin:
violin	တယော	tăh-yaw

Travelling. မီးသင်္ဘော။ လှေအားဖြင့်ခရီးသွားခြင်း။

(For Conversations, see p. 159.)

aback	နောက်သို့	nowk-thoh
abaft	ပဲ့ဆီမှာ	peh-zee-hmăh
alongside, to come	ဆိုက်သည်	sik-thee
anchor	ကျောက်တူး	kyowk-soo:

English	Burmese.	Pronunciation.
anchor (to cast)	ကျောက်ဆူးချသည်	kyowk-soo: chäh-thee
arrive (to)	ရောက်သည်	yowk-thee
awning	နေပူကာချက်	nay-boo-gäh-yööt
ballast	သင်္ဘောဝမ်းစား	thim:baw-woon:-zäh:
berth	အိပ်ရာ	ayk-yäh
bill	စားရင်း	tsäh:-yin:
boat	သစ်တန်	thähm-bäh
bow	ဦး	oo:
buoy	ပေါ်ရာ	bäwyäh
cabin	အခန်း [ထိပ်ဆံကြိုး	äh-hkähn: [sähn-;ôh:
cable	ကျောက်ဆူးကြိုး။	kyowk-soo:-jôh:, htayt-
captain	သင်္ဘောသူကြီး	thim:baw-thoo-jee:
cargo	ကုန်စည်	kohn-zäh-leh
carriage (vehicle)	ရထား	yäh-htäh:
change, to (train)	ပြောင်းသည်	pyowng:-thee
compass	အိမ်ရှောင်အိမ်	ayn-hmyowng-ayn
crew	သင်္ဘောသားများ	thimbaw-thäh:-myäh:
deck	ကုန်းပတ်	kôhn:-bäh
depart, to	ထွက်သွားသည်	htwet-thwäh:-thee
dock	သင်္ဘောကျင်း	thim:baw-jin:
embark, to	သင်္ဘောတက်သည်	thim:baw-tet-thee
engineer	စက်ဆရာ	tset-säh-yäh
fathom	အလံ	äh-läh
flag	အလံ	äh-läh
forward	ဦးဗွာ	oo:-hmäh
gangway	လှေကားပေါက်	hlay-gäh:-bowk
hand-lead	ရေစမ်းခဲ	yay-zäh:-geh
harbour, port	သင်္ဘောအိမ်	thim:baw-zayt
helm, rudder	တက်စ	tet-mäh

English.

Burmese.

Pronunciation.

hold	သင်္ဘောဝမ်း	thim:baw-woon:
keel	ဇရာ	ay-yāh
label [bark]	လိပ်စာ	layk-tsāh
land, to (disem- landing-stage, pier	သင်္ဘောဆင်းသည်	thim:baw-sin:-thěe
load, to	တန်တာဒ်	tāh-dāh:
— unload	တန်တင်သည်	wōon-tin-thěe
lascar	ကုန်ချသည်	kōhn chah-thěe
mast	ခလားထိ	hkāh-lāh-thee
oar	ရွက်ဘိုင်	yōōet-ting
paddle	ခတ်တက်	hkāht-tet
paddle, to	လှော်တက်	hlāw-det
passenger	လှော်သည်	hlāw-thwé
pilot	စီးပါသောသူ	tsee:-pāh-thaw-thoo
proW	မာလိန်	māhlayn
punt-pole	သင်္ဘောဦးချွန်နိး	thim:baw-oo:-joon:
quay	တိုးဝါး	tōh:-wāh·
rope	ဆိတ်	sayt
rudder	ကြီးကြီး	kyōh:-jee:
sail	တက်မ	tet-māh
sailing-ship	ရွက်	yōō-et
seaman, sailor	ရွက်တိုက်သင်္ဘော	yōōet-tik-thim:baw
ship	သင်္ဘောသား	thim:baw-thāh:
start, to	သင်္ဘော	thim:baw
steam-boat, -ship	ထွက်သည်	htwət-thee
steersman	မီးသင်္ဘော	mee:-thim:baw
stern	တက်မတိုင်	tet-mah-ging
hwart	ပုံ	peh
iller	ကန့်	kāhn
	တက်မကျင်	tet-māh-jin

Countries and Nations. တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးများ။

NOTE.—The Burmese have some few stereotyped names for people they have known long. For new ones the name or sound is caught and adapted. For country add ပြည် *pyéé*, and for people လူမျိုး *loo-myôh*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Africa	ကပ္ပလီကျွန်း	<i>Kahppāh lee-joon</i>
America	အမေရိက	<i>Ah-may-yéé-kāh</i>
Arracanese	ရခိုင်	<i>Yāh-hking</i>
Bengalee	ဘင်ဂါလီ	<i>Bin-gāh-lee</i>
Burman ¹	မြို့မ္မာ or တမာ	<i>Myāhn-māh, or Bāh-</i>
China	တရုတ်ပြည်	<i>Tāh-yohk-pyēé [māh</i>
Chinese, the	တရုတ်လူမျိုး	<i>Tāh-yohk-loo-myôh</i>
English, the	အင်္ဂလိတ်လူမျိုး	<i>Ingāh-layk-loo-myôh</i>
Europe	ဥရောပ	<i>Ōō-yaw-pāh</i>
France	ဖရန်စစ်	<i>Hpāh-yāhn-zit</i>
Germany	အာမနီ	<i>Zāh-māh-nee</i>
Holland	ဟောလန်	<i>Haw-lāhn</i>
India	ဣန္ဒိယ	<i>Ayndéé-yāh</i>
Japan	အပန်	<i>Zāh-pāhn</i>
Jew	ယဟူဒီ	<i>Yāh-hoo-dee</i>
Malay	ပထျူး	<i>Pāh-shoo</i>
Mussulman	ပထီ	<i>Pāh-thee</i>
Persian	ပါရသီ	<i>Pāh-yāh-thee</i>

¹ The word *Myāhn-māh* is seldom used though it is the classic name. The original tribe was *Mrāhn* or *Myāhn*, which was converted by the monks into the Pali form *Mrāhn-māh*, which by natural law became *Bāhmāh*. The Arracanese branch of the family retain the form *Mrāhn-māh*.

English.

Burmese.

Pronunciation.

Portuguese	ဖရင်ဂျီ	Bāh-yin-jee
Shan	ရှမ်း	Shāhn:
Siamese	ယိုးဒယား	Yōh:-dāh-yāh:
Talaing	တလိုင်။ မွန်	Tāh-ling:, Mōön

Legal Terms. တရားနှင့်စပ်ဆိုင်ရာ။

accused, the	တရားခံ	tāh-yah-hkāhn
acquittal	အပြစ်လွတ်ခြင်း။ ချမ်းသာပေးခြင်း	āh-pyit-hlōöt-chin:, chāhn:-thah-pay:-jin:
action	တရားမှု	tāh-yah:-hmōö
agent	ကိုယ်စားလှယ်	koh-zah-hleh [johk
agreement, an	သဘောတူစာချုပ်	thāh baw-doo-tsāh-
answer	အဖြေ။ ထုပြေချက်	āh-hpyay, htōō-jay-jet
appeal, to	အယူခံသည်	āh-yoo hkāhn-thee
arrest, to	ဖမ်းဆီးသည်	hpāhn:-zee:-thee
attachment	ထိမ်းရှုံးရန်လက် မှတ်စာ	thayn:-yohn:-yāhn- let-hmāht-tsāh
attest, to	သက်သေခံသည်	thet-thay hkāhn-thēe
authorize, to	အခွင့်ပေးသည်	ah-hkwin pay:-thēe
award, to	စီရင်ဖြတ်သည်	tsee-yin-hpyāht-thēe
bail	အာမခံပေးခြင်း	āhmāh-gāhn pay:-jin:
bailiff	နာစီ။ တိလပ်	nāhzee, béelit
bond (for loan)	ငွေချေးစာချုပ်	gnway - chyay:- tsāh -
case (suit)	အမှု	āh-hmōö [johk
charge, to	စွပ်စွဲသည်	tsōöt-tswēh-thee
complainant, the	စွပ်စွဲသူ	tsōöt-tswēh-thoo
contract, deed	စာချုပ်	tsāh-johk
conviction, a	အပြစ်ပေးခြင်း	āh-pyit pay:-jin:
costs	တရားစရိတ်	tāh-yāh:-zāh-yayt

English.	Burmese.	Pronunciation.
court (civil)	တရားမချိုး	tăh-yăh-mah-yohn:
court (criminal)	ရာဇဝတ်ချိုး	yăh-zăh-wööt-yohn:
damages	လျှော်ငွေ	yāw-gnway
decision (of case)	စီရင်ချက်	tsee-yin-jet
decree	ဒီကရီစီရင်ချက်	deegăhree-tsee-yin-jet
defend, to	ကွယ်ကာစေ၍ ရှောက်သည်	kweh-gāh-tso wng - showk-thée
defendant (in a suit)	တရားခံ	tăh-yăh-hkăhn
deposition	အစစ်ခံချက်	ăh-tsit-hkăhn-jet
document	စာတန်း။ လိက္ခိတစာ	tsăh-dăhn:, layk-hkě- tăh-zăh
evidence	သက်သေထွက်ချက်	thet-thay-htwet-chet
execute, to (a deed)	ထက်မှတ်တိုးသည်	let-hmäht-htôh:-thée
— (a judgment)	ထိမ်းပိုင်ပေးသည်	thayn:-bing-pay:-thée
fee (of office)	ကွမ်းထိုး	koon:-bôh:
fine (penalty)	လျှော်ဒါဏ်	yāw-dăhn
fraud	လိမ်လည်မှု	layn-lěe-hmöö
grant	အပိုင်ပေးစာချုပ်	ăh-ping-bay:-tsăh-johk
guardian	ထိန်းသိန်းသူ	htayn:-thayn:-thoo
heir	အမွေခံ	ah-mway-găhn
illegally	မတရားသဖြင့်	măh-tăh-yăh:-thăh-
information, to give	တိုင်ကြောသည်	ting-pyaw-thée [hpyiŋ
informer	တိုင်တန်းသောသူ	ting-dăhn:-thaw-t'oo
inheritance	အမွေဥစ္စာ	ăh-mway-ohktsăh
interest	အတိုး	ăh-tôh:
inventory	ဥစ္စာပစ္စည်းစာရင်း	ohktsăh-pyit-see:-tsăh-
jail	ထောင်	htowng [yin:
judge, the [trict)	တရားသူကြီး	tăh-yăh:-thoo-jee:
jurisdiction (dis-	စီရင်စု	tsee-yin-zöô.

English.	Burmese.	Pronunciation
jurisdiction(power)	စီရင်ပိုင်သောအခွင့်	tsee-yin-bing- <i>thaw</i> ăh-hkwin
law-suit	တရားမှု	tăh:-yăh:-hmöô [thěë
non-suit, to	အယူမရှိဆိုသည်	ăh-yoo-măh-shěë soh-
oath, to take an	ကျမ်းကိုင်သည်	kyăhn: king- <i>thěë</i>
pardon, to	ချွမ်းသာပေးသည်	chăhn:- <i>thăh</i> pay:- <i>thěë</i>
penal, to be	ဒါဏ်ခံထိုက်သည်	dăhn-hkăhn-dik- <i>thěë</i>
perjury	မတုပ်မမှန်သက်သေ ခံခြင်း	măh-hohk-măh-hmăhn- thet-thay-hkăhn-
petitioner	ရှောက်သူ	showk-thoo [jin:
police-office	ပုလစ်ရုံး	pöôlit-yôhn:
— officer	ပုလစ်အမှုတမ်း	pöôlit-ăh-hmöô-dăhn:
— station	ဌာန	htăhnăh
proof, to give	သက်သေပြသည်	thet-thay-pyăh- <i>thěë</i>
prosecute, to	တရားပြုသည်	tăh-yăh:-pyöô- <i>thěë</i>
prosecutor, plain-	တရားထို	tăh-yăh-loh
punishment [tiff	အပြစ်ဒါဏ်	ăh-pyit-dăhn
robbery	လုယူမှု	löö-yoo-hmöô
seal, a	တံဆိပ်	tăh-zayt
sentence, a	စီရင်ချက်	tsee-yin-jet
sign, to	လက်မှတ်ထိုးသည်	let-hmăht htôh:- <i>thěë</i>
— (by mark)	ကြက်ခြေထိုးသည်	kyet-cheë htôh:- <i>thěë</i>
statement(written)	ရေးထားချက်	yay:-htăh:-jet
sue, to	တရားစွဲဆိုသည်	tăh-yăh:-tsweh-soh-
suit	အမှု	ăh-hmöô [theë
summons(of court)	သမ္မန်စာ	thămbăhn-zăh
testator	သေတန်းစာထားသူ	thay-dăhn:-zăh-htăh:-
theft	ခိုးမှု	hkôh:-hmöô [thoo
thief	သူခိုး	thăh-hkôh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
trial	စစ်ကြောခြင်း	tsit-kyaw-jin:
verdict	ဆုံးဖြတ်ချက်	sôhn:-hpyăht-chet
will	သေတန်းစာ	thay-dăhn:-zāh
witness	သက်သေ	thet-thay

Commercial Terms. ကုန်သွယ်ရာနှင့်စပ်ဆိုင်သောစကား။

account	ငွေစာရင်း	gnway-tsāh-yin:
—, money	ငွေ	gnway
—, to settle an	ဖြေဆပ်သည်	hpyay-săht-thëe
acknowledgment	ဝန်ခံချက်	wöön-hkăhn-jet
agent	ကိုယ်စားလှယ်	koh-zăh-hleh
arrears	ကျန်ငွေ	kyăhn-gnway
assets	ကြွေးဆပ်ရန်ဥစ္စာ	kyöôay:- săht-yăhn-
bank	ဘန်ကိုက်	băhn-tik [ohktsāh
bankrupt, to be	ကြွေးမြီကိုမဆပ်နိုင် သည်	kyöôay:- myee-goh măh-săht-hning-thëe
bearer	ထက်ရှိုသူ	let-shëe-thoo
bond, a	စာချုပ်	tsāh-johk
broker	ပွဲစား	pweh-zāh:
brokerage	ပွဲခ	pweh-găh
buyer	ဝယ်သူ	weh-thoo [zăh-leh
cargo	ဝန်စလယ်။ ကုန်စလယ်	wöön-zăh-leh, koh-
charter a ship, to	သင်္ဘောစာချုပ်နှင့်ငှား သည်	thim:baw tsāh-johk- hnjin-hgnāh:-thee
company	ကုမ္ပဏီ။ ကုန်ဖက်စု	kôhm băhnëe, koh- bet-tsöö
confiscate, to	ထိမ်းယူသည်	thayn:-yoo-thëe
contract, a	ဝတ်စာချုပ်	găhdëe-zăh-johk
cost price	အဘိုး	ăh-hpôh:

English.

Burmese.

Pronunciation.

creditor	ကြေးရှင်	kyöōay:-shin
custom-house	အကောက်ထိုက်	āk-kowk-tik
customs duties	အကောက်	āk-kowk
damage	အကျိုးပျက်ခြင်း	āk-kyōh:-pyet-chin:
debt	ကြေး၊ မြီ	kyöōay:, myee
debtor	မြီစား	myee-zāh:
deliver, to	အပ်ပေးသည်	āht-pay:-thēē
exports	ထုတ်ကုန်	htōhk-kōh̄n
firm, a	ကုန်ဖက်စု	kōhn-bet-tsōō
imports	[of သွင်းကုန်	thwin:-goh̄n
introduction, letter	အကျွမ်းဖွဲ့ပေးစာ	āk - kyoon:-hpweh
market	ဈေး	zay: [pay:-zāh
market price	ဈေးနှုန်း	zay:-hnōh̄n:
partner	ဖက်စပ်သူ	hpet-tsāht-thoo
pay, to	ပေးဆပ်သည်	pay:-sāht-thēē
price	အသိုက်	āk-hpōh:
price-list	အသိုက်စာရင်း	āk-hpōh:-tsāh-yin:
receipt	ပြေစာ	pyay-zāh
rent	ငှားခ	hgnāh:-gāh
retail, to	လက်ထိရောင်းသည်	let-lee-yowng:-thēē
salesman, seller	ရောင်းသူ	yowng:-thoo
unload, to	ဝန်ချသည်	wōōn-chāh-thēē
warehouse	ဂိုထောင်။ ကုန်ထောင်	goh̄downg, kōhn-
weight	အချိန် [ထိုက်	āk-chayn [hlowng-dik
wharf	ဆိပ်	sayt
wharfage	ဆိပ်ခ	sayt-hkāh [thee
wholesale, to sell	ဖောက်ချရောင်းသည် or လက်ကားရောင်း သည်	hpowk-chāh-yowng:- let-kāh:yowng:-thēē

Correspondence. မြာစာမေတ္တာစာရေးသည်နှင့်ဆိုင်ရာ။

English.	Burmese.	Pronunciation.
address	မြာစာထိပ်	hmāh-zāh-layk
blotting-paper	မှင်နှိုင်စက္ကူ	hmin-hnayk-tsekkoo
date	နေ့စွဲ	ṇay-zweh
dead letter office	စာသေထိုက်	tsāh-thay-dik
envelope	စာအိတ်	tsāh-ayk
fasten, to	ခတ်သည်	hkāht-thëë
immediate	အလျင်အမြန်	āh-lyin-āh-myāhn
ink	မှင်ရည်	hmin-yëë
inkstand	မှင်အိုး	hmin-ôh:
letter, note	မြာစာ။ မေတ္တာစာ	hmāh-zāh, myittāh-zāh
letter-box	ဒက်သစ်တာ	det-thittāh
note-paper	စာရေးစက္ကူ	tsāh-yay: tsekkoo
packet	အထုပ်	āh-htohk
pen	ကလောင်။ မှင်တံ	kāhlowng, hmin-dāhn
penknife	ထားကလေး	dīh:-gāhlay:
pencil	ခဲတံ	hkeh-dahn
post-office	ဒက်ရုံး။ စာထိုက်	det-yôhn:, tsāh-dik
quire	အထွာ ၂၄ချပ်	ah-hlwāh hnāh-seh-lay:-
ream	အထွာ၄၀၀	āh-hlwāhlay:-yāh [jāht
seal, a	တံဆိပ်	tāh-zayt
—, to	တံဆိပ်ခတ်သည်	tāh-zayt hkāht-thëë
sealing-wax	ချိတ်။ သင်္ဘောချိတ်	chayt, thumṣbaw-jayt
sheet	အထွာ	āh-hlwāh
signature	လက်မှတ်	let-hmāht
telegraph, to	ကြေးနန်းချိတ်သည်	kyay:-nāhn: yik-thëë
urgent	လျင်မြန်စွာ	lyin-myāhn-zō āh
writing-materials	စာရေးရန်အရာ	tsāh-yay:-yāhn āh-yāh

Military Terms. စစ်မှုနှင့်ဆိုင်ရာ။

English.	Burmese.	Pronunciation.
accoutrements	စစ်တန်ဆာ	tsit-tăh-zăh
ammunition	ခဲယမ်း	hkeh-yăhn
anvil	ပေ	pay
arms	လက်နက်	let-net <i>or</i> len-net
arsenal	လက်နက်တိုက်	let-net-tik
artillery	အမြောက်စု	ăh-myowk-tsöö
attack, to	တိုက်သည်	tik-thée
battery (fort)	မြေကတုတ်	myay-găh-dohk
bayonet	သေနတ်ခွပ်လွှဲ	thay-năht-tsööt-hlăhn
bomb	ဗုံး	bôhn:
— shell	ဗုံးဆန်	bôhn:-zăhn
breach of gun	အမြောက်ချင်း	ăh-myowk-yin:
brigade	သူရဲတပ်စု	thoo-yeh dăht-tsöö
bullet	ကျည်စွဲ	kyëe-zéé
camp	စားခန်း	tsăh-hkahn:
cannon	အမြောက်	ăh-myowk
— ball	အမြောက်ဆန်	ăh-myowk-săhn
captain	တရာဗိုလ်	tăh-yăh-boh
cartridge	ယမ်းတောင့်	yăhn:-downg
cavalry	မြင်းစီးတပ်	myin:-zee-tăht
colonel	တထောင်ဗိုလ်	tăh-htowng-boh
division	သူရဲတပ်စုကြီး	thöö-yeh-dăht-tsöö-jee:
drum	စည်	tsee
drummer	စည်တီးသမား	tsee-tee:-thăhmăh:
fascines	ထင်းစည်း	htin:-zee:
fight, to	စစ်တိုက်သည်	tsit-tik-thée
fosse	ကျို	kyôhn:

English.	Burmese.	Pronunciation.
furlough (leave)	အခွင့်	ăh-hkwîñ
general	ဗိုလ်ချုပ်	boh-johk
guard (house)	ကင်းထဲ	kin:-deh
guide	လမ်းပြ	lăhn:-byăh
haversack	ထွယ်အိတ်	lweh-ayk
hospital	လူနာရုံ	loo-năh-yohñ
helmet	ခမောက်	hkăh-mowk
infantry	ခြေသည်	ch yay-theh
lock of gun	ထေးနတ်မီးအိမ်	thay-năht mee:-ayñ
magazine	ယမ်းထိုက်	yăhn:-dik
major	ငါးရာဗိုလ်	gnăh:-yăh-boh
mallet	ထက်ချိတ်	let-yik
mine	မြေတွင်း	myay-dwin:
mutiny	ပုန်ကန်ခြင်း	pohñ-kăhñ-jin:
officer	ဗိုလ်။ စစ်ဗိုလ်	boh, tsit-boh
outpost	ကင်းတပ်	kin:-dăht
picket (peg)	ထစ်ချွန်။ စို	thit-chöön, tsoh
platform	စင်	tsin
powder	ယမ်းတပ်	yăhn:
rammer	ထိုးထံ	htôh:-dăhñ
regiment	တပ်	tăht
rifle, gun	ချိတ်ပတ်။ ထေးနတ်	yik-păht, thay-năht
— barrel	ချိတ်ငတ်ဖြောင်း	yik-păht-pyowng:
— cock	မောင်း	mowng:
— stock	ချိတ်ပတ် အိမ်	yik-păht-ayñ
sentry	အင်္ဂါ	ăh-tsowng
soldiers	စစ်သည်။ တတ်သား	tsit-thee, tăht-thăh:
— (European)	ဂေါ်ရာ	gāw-yăh
sword	ခင်းထွယ်	dăh-lweh

English.	Burmese.	Pronunciation.
shovel	တူးရွင်းပြား	too:-yöön:-byāh:
stockade	သစ်တပ်	thit-tāht
town wall	မြို့ရိုး	myōh-yōh:
trigger	လက်သွပ်	let-hlohk
war	စစ်။ စစ်တိုက်ခြင်း	tsit, tsit-tik-chin:

Religion. အယူတာဝါ။

ascetic	ဖိုးသူတော်	hpōh:-thoo-dāw
begging-bowl	သပိတ်	thāhbayt
bell (large)	ခေါင်းလောင်း	hkowng:-lowng:
— (small)	ဆည်းလည်း	see:-lee:
books	စာအုပ်	tsāh-ohk
— sacred (Bible)	ကျမ်း။ ဝိနုကတ်	kyāhn:, pēedāhkāht
Buddha	ဘုရားသွင်။ ဗုဒ္ဓ	hpāh-yāh: thāh-hken, bohk-dah
Buddhist religion	ဗုဒ္ဓဘာသာ	bohkdah-bāhtāh
cemetery	သင်းချိုင့်	thin:-jīn
Christian	ခရစ်ယာန်	hkāh-yit-yāhn
Christianity	ခရစ်ဘာသာ	hkāh-yit-bāhtāh
church (Buddhist)	သင်္ဃာ	thinghāh
— (other bodies)	အသင်းတော်	āh-thin:-dāw [yāht
— (building)	ထုဓမ္မာဇရပ်	thōōd āh m m āh-zah
clergyman	ဆရာ။ ဓမ္မာဆရာ	sāh-yāh, dahmmāh-
coffin	တလား	tāh-lāh [sāh-yāh
congregation	ပရိသာဏ်	pāh-yayk-thāht
convent (for nuns)	မယ်သူတော်ကျောင်း	meh-thoo-dāw-jowng:
corpse	အလောင်း	āh-lowng:
Creator, the	ဖန်ဆင်းတော်မူသော ဘုရားသွင်	hpahn-zin:-dāw-moo- thaw-hpāh-yāh:-thah- hken

English.	Burmese.	Pronunciation.
cross	ထက်ဝါးကပ်တိုင်	let-wāh:-gāht-tīng
fast, to	အစာရှောင်သည်	āh-tsāh showng-thēē
fast-day	ဥပုတ်နေ့	ōōboh-k-nay
festival	ပွဲနေ့	pweh-nay
funeral	မသာ	māh-thāh
— of monk	ဆုံးကြီးပြီ	hpōhn:-jee:-byāhn
funeral rite, to per-	သင်္ဂြိုဟ်သည်	thin-jōh-thēē
ghosts [form]	ထန္တ	tāh-say
God	ဘုရားသွင်	hpāh-yāh:-thāh-hken
heaven	မိုဟ်း။ ကောင်းကင်	mōh:, kowng:-gin
hell	ငရဲ	gnāh-yeh
hermit	ရသေ့	yāh-thay
image	ရုပ်တု	yohk-tōō
monastery	ကျောင်း	kyowng:
— precincts	ကျောင်းတိုက်	kyowng:-dik
monk	ရဟန်း။ ဘုန်းကြီး	yāh-hāhn:, hpōhn:-jee:
monk's dress	သင်္ကန်း	thingāhn:
nun	မယ်သူတော်	meh-thoo-dāw
pagoda	စေတီ။ ဘုရား	zay-dee, hpāh-yāh:
pray	ဆုတောင်းသည်	sōō-downg:-thee
probationer	မောင်ရှင်။ သာမဏေ	mowng-yin, thāhmāh-
preach, to	ထရားတော့ည်	tāh-yāh: haw-thēe [nay
religion	သာသနာတော်	thāh-thāh-nāh-dāw
rest-house	အရပ်	zāh-yāht
scholar [ings]	တပည့်	tāh-beh
supernatural ¹ be-	နတ်။ ဒေဝ	nāht, daywāh

¹ The 'nāht' is a supernatural being answering to the fairy or kelpie. *Devāh* is the Pali name connected with Lat. *deus*. They are supposed to be everywhere and have to be appeased by small sacrifices. The *nāgāh:* lives in the water and underground and corresponds to the *drak* or dragon.

English.	Burmese.	Pronunciation.
supernatural ser- umbrella [pents	နဂါး ထီး	nāhgāh: htee:
water-tank	ရေကန်	yay-gāhn
weathercock	ဂွက်မနား	hgnet-māh-nāh:

Society and Government. အစိုးရမင်းနှင့်အရာရှိတို့

circle (division of a district)	တိုက်	tik
—, head man of citizen	တိုက်သူကြီး မြို့သား	tik thāh-jee: myoh ^h -thāh: [jee:
commissioner	ဝန်ရှင်ထောင်မင်းကြီး	wōōn-shin-dāw min:-
assistant do.	ဝန်ထောက်ထောင်မင်း	wōōn-dowk-dāw-min:
deputy do.	အရေးပိုင်မင်း	ah-yay:-bing-min:
forest officer	သစ်ထောဝန်ထောက်	thit-taw wōōn-dowk
udger	တရားမသူကြီး	tāh-yah-māh thah-jee:
king	ရှင်ဘုရင်	shin-bah-yin
kingdom	နိုင်ငံ	ning-gnahn
landowner	မြေရှင်	myay-shin
lessee of fishery	အင်းသူကြီး	in: thah-jee:
magistrate	ရာဇဝတ်မင်း	yāhzhāhwōōt-min:
— (of town)	မြို့ဝန်	myoh ^h wōōn
minister of state	အတွင်းဝန်	ah-twin: wōōn
peasant	ကျေးတောသား	kyay:-daw-thāh:
people	ပြည်သူပြည်သား	pyee-thoo pyee-thāh:
prince, princess	မင်းသား။ မင်းသမီး	min:-thāh:, min:-thah
province, division	နယ်။ ခရိုင်	neh, hkah-yīng [mee:
queen (own right)	ဘုရင်မ	bah-yin-mah
— (of king)	မိဖုရား	mee-bah-yāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
revenue	အခွန်	ăh-hkōön [jee:
secretary	စာရေး။ စာရေးကြီး	tsăh-yay:, tsăh-yay:
secretary (chief)	အတွင်းဝန်ထောက်	ăh-twin: wōön-dowk
timber-forest-con- tractor [trate	သစ်ခေါင်း	thit-gowng:
township magis-	မြို့အုပ်	myōh-ohk
village constable	ရွာခေါင်း	yōōăh-gowng:
— elder	ရွာသူကြီး	yōōăh-loo-jee:
villager	ရွာသား။ (f.) ရွာသူ	yōōăh-thăh:, (f.) yōōăh- thoo

Government Departments. အစိုးရဌာန။

Accounts	ငွေထိုက်ရေးဌာန	Gnway-dik-yay: htăh- năh
Cadastral Survey	ထယ်ရာရေးဌာန	Leh-yăh yay: htăhnăh
Civil	တရားရေးဌာန	Tăhyăh - măh yay: htăhnăh
Customs	အကောက်ရေးဌာန	Ăh-kowk yay: htăhnăh
Education	ပညာရေးဌာန	Peenyăh yay: htăhnăh:
Foreign	နိုင်ငံခြားရေးဌာန	Ning-gnăhn-chăh: yay: htăhnăh
Forest	သစ်ထောရေးဌာန	Thit-taw yay: htăhnăh
General	အုပ်ချုပ်ရေးဌာန	Ăh-yăht-yăht yay: htăhnăh [năh
Home	နိုင်ငံရေးဌာန	Ning-gnăhn yay: htăh-
Jail	အကျဉ်းရေးဌာန	Ăh-kyin: yay: htăhnăh
Judicial	တရားရုံးဝတ်ရေး ဌာန:	Tăhyăh: yăhzah-wōöt yay: htăhnăh

English.

Burmese.

Pronunciation.

Legislative	ဥပဒေပြုဌာန	Ööpahday-pyöö htāh-
Military	စစ်ရေးဌာန	Tsit yay: htāhnāh [nāh
Police	ရာဇဝတ်ရေးဌာန	Yāhzāh-wööt yay: htāhnāh
Postal	စာတိုက်ရေးဌာန	Tsāh-dik yay: htāhnāh
Public-Works	နိုင်ငံတော်ထုပ်ဆောင် ရေးဌာန	Ning-gnāhn-dwet-lohk- sowng yay: htāhnāh
Revenue	အခွန်ထောင် ရေးဌာန	Āh-hköön-dāw yay: htāhnāh
[ment		
Revenue Settle-	ကြေးထိုင်ဌာန	Kyay:ding htāhnāh
Telegraph	ကြေးနန်းရေးဌာန	Kyay:-nāhn: yay:- htāh-nah
Govt. Prosecutor	အစိုးရအမှုထောက်ရှေ့ နေ	Āh-tsōh:-yāh āh-hmöö- lik shay-nay [byahn
do. Translator	အစိုးရစာထောင်ပြန်	Āh-tsōh:-yāh tsāh-dāw-
Supt. of Govern- ment Printing	အစိုးရပုံနှိပ်ထိတ် ဒုတ်	Āh-tsōh:-yāh pohn- huayk-tik-ohk

The Cardinal Numbers. ဝဏန်းမျှာနှင့်အမည်။

(For Grammatical Notes, see p. 114.)

	Burmese character.	Burmese words.	Pronunciation.
1	၁	တစ်	tit (<i>or</i> tāk in composition)
2	၂	နှစ်	hnit (<i>or</i> hnāk in composition)
3	၃	သုံး	thōhn: [tion)
4	၄	လေး	lay:
5	၅	ငါး	gnāh:
6	၆	ခြောက်	chowk
7	၇	ခုနစ်	hkōō-hnit
8	၈	ရှစ်	shit
9	၉	ကိုး	kōh:
10	၁၀	တဆယ်	tāk seh
11	၁၁	တဆယ်နှင့်တစ်	tāk seh hniṅ ¹ tit <i>or</i> seh-tit
12	၁၂	တဆယ်နှင့်နှစ်	tāk seh hniṅ hnit
13	၁၃	တဆယ်နှင့်သုံး	tāk seh hniṅ thōhn:
14	၁၄	တဆယ်နှင့်လေး	tāk seh hniṅ lay:
15	၁၅	တဆယ်နှင့်ငါး	tāk seh hniṅ gnāh:
16	၁၆	တဆယ်နှင့်ခြောက်	tāk seh hniṅ chowk
17	၁၇	တဆယ်နှင့်ခုနစ်	tāk seh hniṅ khōō-hnit
18	၁၈	တဆယ်နှင့်ရှစ်	tāk seh hniṅ shit
19	၁၉	တဆယ်နှင့်ကိုး	tāk seh hniṅ kōh:
20	၂၀	နှစ်ဆယ်	hnit seh <i>or</i> hnāk seh
21	၂၁	နှစ်ဆယ်နှင့်တစ်	hnit seh hniṅ tit <i>or</i> hnāk
30	၃၀	ထုံးဆယ်	thōhn: zeh [seh tit
40	၄၀	လေးဆယ်	lay: zeh
50	၅၀	ငါးဆယ်	gnāh: zeh

¹ The နှင့် hniṅ, *and*, may always be left out.

Burmese character. Burmese words. Pronunciation.

60	၆၀	ခြောက်ဆယ်	chowk seh
70	၇၀	ခုနှစ်ဆယ်	hköō-hnit seh
80	၈၀	ရှစ်ဆယ်	shit seh
90	၉၀	ကိုးဆယ်	kôh: zeh
100	၁၀၀	တရာ	tăh yāh
101	၁၀၁	တရာနှင့်တစ်	tăh yāh hniṅ tit
110	၁၁၀	တရာတဆယ်	tăh yāh tăh seh
200	၂၀၀	နှစ်ရာ	hnăh yāh
1,000	၁၀၀၀	တထောင်	tăh htowng:
10,000	၁၀၀၀၀	တသောင်း	tăh thowng:
1,000,000	၁၀၀၀၀၀၀	တသန်း	tăh thăhn

A. D. 1910, ၁၉၁၀, tăh htowng: koh: yāh tăh seh.

*Numeral Auxiliaries.*¹

Burmese.	Pronunciation.	Meaning.	Use.
အဦး	ăh-oo:	That which is first or chief	For rational beings
အကောင်	ăh-kowng	An animal	For brute beasts
အကြောင်း	ăh-kyowng:	An extended line	For extended things, like roads
အကွင်း	ăh-kwin:	A ring, circle	For rings, nooses, &c.
အခု	ăh-hköō	(Uncertain)	For things which cannot be de- scribed
အချပ်	ăh-chăht	A flat thing	For flat and thin things, like mats

¹ See p. 114.

Burmese.	Pronunciation.	Meaning.	Use.
အချောင်း	ăh-chowng:	A bar	For things long and straight, as needles
အခွန်း	ăh-hkōön:	(Uncertain)	For words
အဝင်း	ăh-tsin:	From ဝင်း tsin:, to extend in a line	Things long and straight, as spears and boats
အစီး	ăh-tsee:	What is ridden on	As horses and carts
အစောင်	ăh-tsowng	(Uncertain)	Writings, books
အဆူ	ăh-soo	(Uncertain)	For pagodas
အဆောင်	ăh-sowng	A building	For houses, roofs
အတန်	ăh-tahn	An interval	Things occurring at intervals of space or time
အထည်	ăh-hteh	A piece of cloth	For clothing
အပင်	ăh-pin	A plant	For plants
အပါး	ăh-pāh:	Meaning is uncertain, but probably from ပါး pāh:, <i>to be separate</i>	For deities, ecclesiastics, and persons in power
အပြား	ăh-pyāh:	Flat things	As boards
အဖက်	ăh-hpet	A side	For things usually in pairs, as hands
အလက်	ăh-let	A hand	Weapons, tools, or what is used in the hand
အဝိုင်း	ăh-lōhn:	What is round	Things round or
အဝွယ်	ăh-thweh	What is slender	As rivers [cubical
ယောက်	yowk	An old root, meaning uncertain, but used in connection with men.	For ordinary men and women

Examples.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Three men	လူသုံးယောက်	Loo thôhn: yowk
Five trees	သစ်ပင်ငါးပင်	Thit-pin gnāh: bin
Six dogs	ခွေးခြောက်ကောင်	H k w a y : c h o w k kowng
Four rupees	ဒင်္ဂါးလေးပြား	Dingāh lay: byāh.
Two objects of worship	တရားနှစ်ဆူ	Hpākyāh: hnit soo
One cart	လှည်းတစ်စီး	Hleh: tāh zee:
Four canoes	ငွေ့လေးစင်း	Hlay lay: zin:
A table	စားပွဲတစ်ခု	Tsāh-bweh tāh hköō
Three monks	ရဟန်းသုံးပါး	Yāhahn: thôhn: bāh:
Two fingers	လက်ချောင်းနှစ် ချောင်း	Let-chowng: hnāh chowng:
A word	စကားတစ်ခွန်း	Tsahgāh: tāh hköōn:

Ordinal Numerals. အစီအစဉ်ကိုပြသောသင်္ချာဂဏန်း

(For Grammatical Notes, see p. 115.)

first	ပဌမ	pāh-htāh-māh
second	ဒုတိယ	döō-tee-yāh
third	တတိယ	tāh-tee-yāh
fourth	စတုတ္ထ	tsāh-dohk-htāh
fifth	ပဉ္စမ	pyin-tsāh-māh
sixth	ဆဌမ	sah-htāh-māh
seventh	သတ္တမ	thāht-tāh-māh
eighth	အဋ္ဌမ	āh-htāh-māh
ninth	နဝမ	nāh-wāh-māh
tenth	ဒဿမ	dāh-thāh-māh

English.	Burmese.	Pronunciation.
eleventh	၆ကဒဝေ	ay-kăh-dăh-thăh-măh
twelfth	ဒွါဒဝေ	dwāh-dăh-thăh-măh

The above are all Pali words, and are not used beyond twelve. Being polysyllables they ought not to be divided, but the hyphen is used to assist pronunciation.

Collective and Fractional Numbers.

အရေအတွက်တွင်ပိုင်းချားစုပုံသောဝကားများ

all	အားထုံး။ ခပ်သိမ်း	āh:-lōhn:, hkăht-thayn:
couple, a	နှစ်ခု။ ထရံ။ ထဝံ	hnăh-hkōō, tăh-yăhn,
double	နှစ်ဆ	hnăh-săh [tăh-zōhn
dozen, a	ဆယ်နှစ်ခု	seh-hnăh-hkōō
fifth, a	ငါးပိုင်းတပိုင်း	gnāh:-bing: tăh-bing:
firstly	အငြီးဆုံး	ăh-oo:-zōhn:
once	တခါ။ တချိန်။ တဖန်။ တထိ	tăh-hkăh, tăh-jayn, tăh- hpăhn, tăh-lee
one-half	တဝက်	tăh-wet
exactly half	ထက်ဝက်	htet-wet
pair, a	အစုံ။ အရံ	ăh-tsohn,ăh-yăhn
part, portion	အပိုင်း	ăh-ping:
quarter, fourth	တစိတ်	tăh-zayt
single [part	တခုတည်း	tăh-gōō-dec: ¹
third, a	သုံးပိုင်းတပိုင်း	thōhn:-bing:tăh-bing:
threefold	သုံးဆ	thōhn:-zăh

¹ Where ခု is not used above as the numerical affix, it will be necessary to use the proper affix given at pp. 79-81 instead.

Also instead of ပိုင်း ping, a portion, one may use ပုံ pōhn, heap, or စု tsò, collection.

English.	Burmese.	Pronunciation.
three-quarters	သုံးစိတ်	thôhn:-zayt
three-sevenths	ခုနှစ်ပုံသုံးပုံ	hkôö - hnăh - bohn- thôhn:-bohn
twice	နှစ်ခါ	hnăh-hkăh [hnăh-zôö
two-sixths	ခြောက်စုမှတနှစ်စု	chowk - tsôö - hmăh
whole, the	အကျုံး။ အဝုံး	ăh-kôhn, ăh-lôhn:

Adjectives (*Intransitive Verb Roots*).¹ ဝိဝေဝနာ။

ဝေဝ *thaw* must be added to each if used in front of a noun.

(For Grammatical Notes, see p. 113.)

able (capable)	ဝတ်။ ဝတ်နွှင်။ ဝတ်စွမ်း	tăht, tăht-hning, tăht- tsoon:
awake	နိုးနေ။ နိုး	nôh:-nay, nôh:
bad (wicked)	ဆိုး	soh:
— (unsound)	မကောင်း	măh kowng:
base	ယုတ်	yohk
beautiful, hand-	လှ	hlăh
beloved [some	ချစ်	chit
big	ကြီး	kyee:
bitter	ခါး	hkăh:
blind	တန်း	kăhn:

¹ Adjectives are often used in pairs to prevent mistake. Thus,—

နက် net means *deep, not shallow*; it also means *to be dark*.

နက်နဲ net-neh means *intellectually deep, profound*.

လှ hlăh, *handsome* and also *very*. So to prevent mistake we may say

လှဝှ လှăhăh, *handsome*. ပပăh by itself means *shiny*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
blunt	တံး	tôhn:
bold, brave	ရဲ။ ရဲရင့်	yeh, yeh-yin
bright	ပြောင်	pyowng
broad, wide	ကျယ်	kyeh
careful	သတိပြုတတ်	thăhdéé pyöô-dăht
careless	သတိလပ်	thăhdéé lit
cheap	အသိုးချို	ăh-hpôh: cho ^h
clean	စင်။ စင်ကြယ်။ သန့်	tsin, tsin-kyeh, thăhn-
clear	ကြည်လင် [ရှင်း	kyee-lin [shin:
clever	လိမ္မာ	laymmăh
cold	ချမ်း	chăhn:
comfortable	သက်သာ	thet-thăh
cool	င။ အေး	ay:
corpulent	ဝ။ ဖျိုး	wăh, hpyôh:
costly	အသိုးကြီး	ăh-hpôh: kyee:
crazy	ရူး။ သွတ်။ စိတ်ရူး	yoo:, thööt, tsayt-yoo:
cruel	ရက်စက် [ပေါက်	yet-tset [powk
damp	ထိုင်း	hting:
dark	မှောင်။ မိုက်။ ညို	hmowng, mik, nyoh
deaf	နားပင်း။ နားဝေ	năh: pin:, năh: lay:
dear (in price)	အသိုးကြီး	ăh-hpôh: kyee:
deep (not shallow)	နက်	net
— (of purpose)	နက်နဲ	net-neh
different	ခြားနား။ ကွဲပြား။ ထူး	chăh:-năh:, kweh-
dim	မှန်	hmôhn [byăh:, htoos
dirty	ညစ်	nyit
dry	ခွေ့။ ခြောက်	thway, chowk
dull (of weather)	အံ့	oh ^h
dumb	အ	ăh

English.

Burmese.

Pronunciation.

dusty	ပိုထူ။ ပိုထူ	hpohñ-litáh, hpohñ-
early	စော	tsaw [htoo
easy (to do)	လွယ်	lweh
empty	ထွတ်လပ်	lōöt-laht
even	ညီညာ	nyee-nyäh
false	မတုတ်။ မမှန်	mäh-hohk, mäh-hmäñn
far	ဝေး	way:
few	နည်း။ ဂှား	neh:, shäh:
fine (excellent)	ကောင်းမြတ်။ မြတ်	kowng:-myäht, myäht
— (in quality)	ချော။ ညက်	chaw, nyet
fit (for)	ထပ်လျော်	tāw-lyāw
flat	ပြား။ ပြန့်	pyäh:, pyähñ
foolish	မိုက်။ နှနဲး	mik, hnähñ:
fortunate	ကံကောင်း	kahn-gowng:
free	ကင်းလွတ်	kin:-lōöt
fresh	လန်း။ သစ်	lahñ:, thit
full	ပြည့်စုံ	pyeꞥ-zohñ
gay	ရွှင်လန်း။ ဝမ်းမြောက်	shwin-lahñ:, woon:
general, usual	ဖြစ်လေ့	hpyit-lay [myowk
gentle	နူးညံ့	noo:-nyähñ
glad	ရွှင်လန်း	shwin-lahñ:
good	ကောင်း	kowng:
grand	မြင့်မြတ်	myiñ-myäht
great	ကြီး။ (P.) မဟာ	kyee:, (P.) mähhäh
happy	ချမ်းသာ	chähñ:-thäh
hard	မာ	mäh
— (difficult)	ခက်ခဲ	hket-hkeh
— (disposition)	ကြမ်းတမ်း	kyähñ:-dahñ:
heavy	လေး	lay:

English.	Burmese.	Pronunciation.
high	မြင့်	myin
honest	ဖြောင့်မတ်။ ရှိးသာဒ်	hpyowng-măht, yôh:-
hot	ပူ	poo [thăh:
hungry	မွတ်ထိတ်	mööt-thayt
ill (unwell)	နာ။ မမာ	nāh, mäh-māh
important	ဂရုပြုဖွယ်	găhyöö pyöö-bweh
just	ဖြောင့်မတ်	hpyowng-măht
lame	ခြေမစွမ်း	chyay mäh tsoon:
large, vast	ကြီးကျယ်	kyee:-kyeh
last	နောက်ဆုံး	nowk-sôhn:
late	နောက်ကျ	nowk-kyäh
lazy	ပျင်း။ ပျင်းရိ	pyin:, pyin:-yěë
lean	ပိန်။ ကြို	payn, kyohn
light (not heavy)	ပေါ့	pay
light (not dark)	လင်း	lin:
like	တူ	too
little (small)	ငယ်။ ကလေး	gneh:, kăhlay:
long	ရှည်	slay
— (of time)	ကြာ	kyäh
loose	မကျပ်။ ချောင်	mäh kyăht, chowng
low (in place)	နိမ့်	nayn
— (in spirits)	ညှိုးငယ်း	hnyoh:-gneh
many	များ	myäh:
mild	နှီးညံ့။ သိမ်မွေ့	noo: - nyăhn, thayn-
muddy	နောက်	nowk [mway
natural	သဘာဝ။ နုရိရ်	thăhbăhwăh, năhgoh
near	နီး။ နား	nee:, năh:
new	သစ်	thit
nice, tasty	ဆီဝံ့။ အရသာရှိ	sayn, äh-yăh-thăh shěë

English.	Burmese.	Pronunciation.
old ¹ (not new)	ဟောင်း	howng:
open	ပွင့်	pwiŋ
— (gaping)	ဟ	häh
patient	သည်းခံ	thee:-hkähŋ
pleasant	သာ။ သာယာ	thäh, thäh-yäh
poor (not rich)	ဆင်းရဲ	sin:-yeh
poor (in quality)	ညံ့	nyähŋ
poor (to be pitied)	သနားတွယ်	thähŋnäh:-bweh
possible	ဖြစ်နိုင်	hpyit-niŋ
pretty	လှ။ ထင့်တယ်	hläh, tiŋ-deh
private (secluded)	ဆိတ်ကွယ်	sayt-kweh
— (personal)	ကိုယ်နှင့်သာဆိုဝ	koh-hnin thäh siŋ
probable	ဖြစ်လဒ်။ ဖြစ် [ကောင်း	hpyit-lahŋttähŋ, hpyit- kowng:
proud	စိတ်မြင့်။ ထောင်မော်	tsayt-myin, htaw-maw
pure, clean	စင်ကြယ်။ သန့်ရှင်း	tsin-kyeh, thähŋ-shin:
quick, swift	လျင်။ မြန်	lyin, myähŋ
quiet	ငြိမ်သက်	gnyayn-thet
— (scarce)	ရှားပါး	shäh:-bäh:
raw	စိမ်း	tsayn:
rich	ကြွယ်ဝ	kyöŋ-eh-wäh
right, true	မှန်။ ဟုတ်	hmähŋ, hohk
ripe	မှည့်	hmeŋ
rough	ကြမ်း	kyähŋ:
round	ဝန်း	lôhŋ:
rude	ရိုင်း။ ရိုင်းပြ	ying, ying:-byäh
sad	စိတ်ပူ။ ဝမ်းနည်း	tsayt-poo, wöŋ: neh:

¹ Old (in age) ဒီ။ အသက်ကြီး။ ဟောင်း is used only for inanimate things, except in the sense of *former*, like French *ancien*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
safe, secure	လုံချို	loh-n-chohn
sharp	ထက်	htet
— (of sound)	ဝူး	tsoo:
short	တို	toh
— (of time)	မကြာ	măh kyāh
short (in stature)	ပု	pöö
silent	တိတ်ဆိတ်	tayt-sayt
slow	နှေး။ ဖြည်းညှင်း	hnay:, hpyay:-hnyin:
small	ငယ်။ ဝေး	gnch, thay:
smooth	ချော။ ပြေပြစ်	chaw, pyay-byit
soft	ပျော့။ နူးညံ့	pyaw, noo:-nyăhn
sour	ချဉ်	chin
square	စတုရန်းဖြစ်	tsăhdööyăhn: hpyit
straight	ဖြောင့်	hpyowng
strange (curious)	ထူးဆန်း	htoo:-zăhn:
strong	စွမ်းမာ။ အားကြီး	tsöön:-măh, āh:-kyee:
stupid, dull	ညာဏ်ထုံ။ ထိုင်းမှိုင်း	nyăhn - htôhn, htīng:-
sufficient	လောက်	lowk [hming:
sweet	ချို	choh
— smelling	မွှေး	hmway:
tall	အရပ် မြင့်	ăh-yăht-myiṅ
thick (stout)	ထုတ်	tohk
—, dense	ပျစ်	pyit
thin	ပါး။ မပျစ်	pāh:, măh pyit
thirsty	ရေငတ်	yay-gnäht
tough	ပျဉ်း။ ခိုင်ခံ့	pyin:, hking-găhn
ugly	အချပ်ဆိုး။ မလှ	ăh-yohk sôh:, măh hlăh
useful	အသုံးဝင်။ အကျိုးရှိ	ăh-thôhn: win, ah-kyôh:
usual	ဖြစ်လေ့ရှိ	hpyit-lay sheé [sheé

English.	Burmese.	Pronunciation.
valuable	အတိုးထိုက်။ အတိုးထန်	ah-hpôh: htik, äh-hpôh: tañ
various	ထူးခြား။ အထူးထူး	htoo:-jäh:, ah-htoo:doo:
warm	နွေး။ အိုက်	nway:, ik
weak	အားနည်း။ ချွဲနဲ့။ ပေါ့	äh:neh:, cheh-neh, paw
wet	စို။ စိုစွတ်	tsoh, tsoh-zööt
willing	စိတ်ပါ	tsayt-päh
wise	ပညာရှိ	pyinyäh shéé
wrong	မမှန်	mäh hmähñ
— (erroneous)	မှားထွဲ	hmäh:-lweh
young	အသက်ငယ်	äh-thet gneh

Verbs. ကရိယာ။

(For Grammatical Notes, see p. 115.)

[Most of the Intransitive Verbs will be found with the adjectives. သည် *thěě* to be added to each.]

To accept (agree)	ဝန်ခံ	wöñ-hkäñ
„ — (receive)	ခံယူ	hkäñ-yoo
„ ache	ကိုက်	kik
„ acquire	ရ။ ရခိ	yäh, yäh-měě
„ add	ပေါင်း	powng:
„ admire	နှစ်သက်	hñit-thet
„ admonish	ဆုဒ္ဓ	sôhm-mäh
„ adore (trust in)	ကိုးကွယ်	kôh:-gweh
„ advance	တိုးထက်	tôh:-tet
„ aid	ကူညီ	koo-nyee
„ answer, reply	ထုချေ။ ပြန်ပြော	htöö-jyay, pyähñ-pyaw
„ applaud	ချီးမွမ်း	chee:-moon:

English.	Burmese.	Pronunciation.
To appoint	ခန့်ထား	hkăhṅ-htāh:
„ approve	မိတ်တူ	tsayt-too
„ arise	ထ။ <i>intr.</i> ထဝေ။ <i>tr.</i>	htăh, htăh-zay
„ arrange	ပျင်ဆင်	pyin-zin
„ arrive	ရောက်။ ဆိုက်	yowk, sik
„ ascend	တက်	tet
„ ask	မေး	may:
„ — (demand)	ထောင်း	towng:
„ assemble	စုဝေး။ <i>tr.</i> or <i>intr.</i>	tsöō-way:
„ avoid	ရှောင်	showng
„ awaken	နှိုး။ နှိုးဆော်	hnôh:, hnôh:-zāw
„ bathe	ချေချိုး။ <i>intr.</i>	yay chôh:
„ be	ဖြစ်။ ရှိ	hpyit, shee
„ beat	ရိုက်။ ပုတ်။ နှက်	yik, pohk, hnet
„ begin	အစပြု	ăh-tsăh pyöō
„ believe	ယုံ [တွေ့။ <i>intr.</i>	yohn
„ bend	ညွတ်။ <i>tr.</i> ညွတ်။	hnyööt, nyööt, kway
„ bind	ချည်။ ချည်နှောင်	chěe, chěe-hnowng
„ bite	ကိုက်	kik
„ blame	အပြစ်တင်	ăh-pyit tin
„ blow	မှုတ်	hmoĥk
„ — (as wind)	ထိုက်	tik
„ boast	ဝါကြွား	wăh-kyöōăh:
„ boil	ပြုတ်။ ချက်	pyöĥk, chet
„ borrow	ချေးငှား [ဖဲ့။ <i>tr.</i>	chee:-hgnăh: [hpēĥ
„ break	ကျိုး။ <i>intr.</i> ခွဲ။ ဖြို။	kyôh:, hkweh, hpyoh,
„ bring	ယူထား။ ယူခဲ့။ ဆောင်	yoo-lăh, yoo-geĥ,
„ build	ဆောက် [ယူ။ <i>tr.</i>	sowk [sowng-yoo
„ burn	မီးထောင်။ <i>intr.</i>	mee: lowng

English.	Burmese.	Pronunciation.
To burn (set fire to)	မီးရှို့	mee: sho ^h
„ bury	မြေမြှတ်	myay-hmyohk
„ button	အင်္ကျီထီးထပ်	in:jee-thee: täht
„ buy	ဝယ်	weh
„ call	ခေါ်	hkāw
„ carry	ဆောင်။ ထမ်း	sowng, htāhn:
„ — (on head)	ရှက်	yöötet [mee
„ catch	ဖမ်းဆီး။ ဖမ်းမိ	hpāhn:-zee:, hpāhn:-
„ change	ပြောင်း။ <i>intr.</i> ထဲ။	pyowng:, leh, leh-hleh
„ climb	ထက် [ထဲလှယ်။ <i>tr.</i>	tet
„ consent	သဘောတူ	thāhbaw too
„ cook	ချက်	chet
„ cough	ခြောင်းဆိုး	chowng: sôh:
„ cover	အုပ်။ ဖုံး	ohk, hpôhn:
„ dance	က	kăh
„ decide	ဆုံးဖြတ်	sôhn:-hpyăht
„ deny	ငြင်းပယ်	gnyin:-peh
„ depart, go away	ထွက်သွား	htwet-thwāh:
„ descend	ဆင်း။ သက်	sin:, thet
„ desire, wish for	လို။ လိုချင်	loh, loh-jin
„ do, make	ပြု။ ထုတ်	pyööt, lohk
„ draw, pull	ဆွဲငင်	sweh-gnin
„ dream	အိပ်မက်	ayn-met
„ drink	သောက်	thowk
„ dress	အဝတ်ဝတ်	ăh-wööt wööt
„ dwell, live	နေ	nay
„ eat	စား	tsāh:
„ endeavour	ကြိုးစား	kyôh:-zāh:
„ escape	ထွက်	lööt

English	Burmese.	Pronunciation.
To expel	နှင်ထုတ်	huin-htokk
,, extract	နှိတ်	hnohk
,, fall	ကျ။ လဲ	kyäh, leh
,, feel (by touch)	စမ်း	tsähñ:
,, find, feel	တွေ့	tway
,, finish	အစသတ်။ ပြီးစေ	äh-tsäñ thăht, pyee-
,, follow	လိုက်	lik [zay
,, forbid	မြစ်ထား	myit-tāh:
,, forget	မေ့လျော့	may-lyaw
,, frighten	ခြောက်လှန့်	chowk-hlāñ
,, get	ရ။ ရမိ	yäh, yah-meé
,, give	ပေး။ အပ်	pay:, äht
,, go	သွား	thwāh:
,, go in	ဝင်	win
,, go out	ထွက်	htwet
,, govern	အုပ်စိုး	ohk-tsoh:
,, grow	တိုး။ ပွား	tōh:, pwāh:
,, hang	ဆွဲထား	sweh-htāh:
,, hate	မုန်း	mōñ:
,, hear	ကြား	kyāh:
,, help	မစ	mäh-zäh
,, hide	ရှက်ထား	hwet-htāh:
,, — (one's-self)	ပုန်းနေ	pōññ-nay
,, hire	ငှါး	hgnāh:
,, hold	ကိုင်	king
,, hope for	မျှော်လင့်	hmyāw-liñ
,, intend	ကြံ	kyahñ
,, join, tr.	ဆက်	set
,, joke	ကျီဝား	kee-zāh:

English.

Burmese.

Pronunciation.

To jump	ခုန်။ ခုန်ထွား	hkohn, hkohn-hlwāh:
„ keep	ယူထား	yoo-htāh:
„ kill	သတ်	thāht
„ kindle (fire)	မီးညှို့	mee: hnyëë
„ know	ထိ	théé
„ laugh	ရယ်	yeh
„ learn	သင်	thin
„ lend (<i>or</i> borrow)	ချေး	chee:
„ let (permit)	အခွင့်ပေး	ăh-hkwj̄n pay:
„ let (<i>or</i> hire)	ငှါး	hgnāh:
„ let go	ထွတ်	hlōöt
„ lie down	အိပ်။ ထိုးထိုးနေ	ayk, tōhn:-lōhn: nay
„ lift	ချို။ မ	chee, mǎh
„ light	ထွန်း	htoon:
„ listen	နာ	nāh
„ live (be alive)	အသက်ရှင်	ăh-thet shin
„ lock	ထောင့်ခတ်	thaȳ hkǎht
„ look for	ကြည့်ရှာ	kyeē-shāh
„ loosen	ထွေ့	shaȳ
„ lose	အပျောက်ခံ။ ရှုံး	ăh-pyowk hkǎhn,
„ love	ချစ်	chit [shōhn:
„ mark	မှတ်။ မှတ်ထား	hmǎht, hmǎht-htāh:
„ marry	ထိမ်းမြန်း။ လက်ထပ်	htāyn:-myāhn̄, let-htǎht
„ — (of a woman)	ဆောင်နှင်း။ လက်ထပ်	sowng-hnin:, let-htǎht
„ meet	တွေ့ကြုံ [ထပ်	twaȳ-kyohn
„ measure	တိုင်းထွာ	ting:-htwāh
„ mix	ရောနှော	yaw-hnaw
„ move, <i>tr.</i>	ရွှေ့	shwaȳ

English.	Burmese.	Pronunciation.
To need, want	လို	loh
,, obey, listen	နားထောင်	nāh: htowng
,, offend	နာဝေ။ နှောင့်ရှက်	nāh-zay, hnowng-shet
,, open	ဖွင့်	hpwiṅ
,, order, command	အမိန့်ပေး။ မှာထား	ǎh-mayn-pay:, hmāh
,, own	ပိုင်	ping [htāh
,, — (confess)	ဖြောင့်	hpyowng
,, pack up	ထုပ်	htohk
,, pick up	ကောက်	kowk
,, place, put	ထား။ တင်	htāh:, tin
,, — (in)	ထွင်း။ ထည့်	thwin:, hteh
,, play	ကစား	kǎh-zāh:
,, plough	ထွန်	htöön
,, pluck, pick	ဆွတ်	sööt
,, pour out	ထွန်း။ ထောင်း။ ငှဲ	thoon:, lowng:, hgnet
,, praise	ချီးမွမ်း	chee:-moon:
,, prepare, repair	ပျင်ဆင်	pyin-zin
,, press	နှိတ်။ ဖိ	hnayk, hpěh
,, push	ထွန်း။ ထိုး	toon:, htôh:
,, quench	သတ်ဖြေ	thǎht-hpyay
,, reach	မြီ	hmee
,, read	ဖတ်	hpǎht
,, reap	ရိတ်	yayk
,, receive	လက်ခံ။ ခံယူ	let-hkǎhn, hkǎhn-yoo
,, reckon, count	ရေတွက်	yay-twet
,, refuse	ငြင်းဆန်	gnyin:-zǎhn
,, regret	နှစ်ဖြော	hnǎh-myaw
,, remain	နေ	nay
,, — (behind)	ကျန်ရစ်	kyǎhn-yit

English.

Burmese.

Pronunciation.

To remember	မှတ်မိ။ သတိရ	hmă'ht-mëë, thăh déé
„ repay (give	ပြန်ပြော	pyăhn-pay: [yăh
„ rest [back]	နားနေ။ ရပ်နေ	năh:-nay, yăht-nay
„ retreat [back]	ဆုတ်သွား	sohk-thwāh:
„ return, come	ပြန်လာ	pyăhn-lāh
„ — (go back)	ပြန်သွား	pyăhn-thwāh:
„ ride	စီး	tsee:
„ rob	လုယူ	lōō-yoo
„ rub	ပွတ်။ ထိုက်	pōōt, tik
„ run	ပြေး	pyay:
„ save (deliver)	ကယ်တင်	keh-tin
„ say, tell, speak	ပြော။ ဆို	pyaw, soh
„ scatter	ကြီး။ ဖြန့်	kyeh:, hpyăhṅ
„ see	မြင်	mýin
„ seek	ရှာ	shāh
„ sell	ရောင်း	yowng:
„ serve (as ser-	အမှုထမ်း	ăh-hmōō htăhn:
„ sever [vant]	ဖြတ်	hpyăht
„ sew, stitch	ချုပ်	chohk
„ shake	ထူင်	hlohk
„ sharpen	ချွန်	chyōōn
„ shave	ဆံရိတ်	săhn yayk
„ shine, intr.	အရောင်ထွက်	ăh-yowng htwet
„ show (point	ပြ။ ပြသ။ ညွှန်ပြ	pyăh, pyăh-thăh,
[out]		[hnyōōn-pyăh
„ sign (letter, &c.)	ထက်မှတ်ထိုး	let-hmăht htôh:
„ sit down	ထိုင်	hting
„ slash	ခုတ်	hkohk
„ sleep	အိပ်ပျော်	ayk-pyāw

English.	Burmese.	Pronunciation.
To smell, <i>tr.</i>	အနံ့ရ။ နှစ်း	ăh-năhŋ yăh, nahn:
,, —, <i>intr.</i>	အနံ့ထွက်	ăh-năhŋ-htwet
,, sneeze	ချေ	chéé
,, sow (seed)	ကြဲ	kyeh
,, spoil, <i>tr.</i>	ဖျက်ဆီး	hpyet-see:
,, spread	ခင်းကျင်း	hkin:-kyin:
,, sprinkle	ဖြန်း	hpyăhn:
,, squeeze	ညှစ်	hnyit
,, stand	ရပ်	yăht
,, steal	မိုး။ မိုးယူ	hkôh:, hkôh:-yoo
,, surround	ဝန်းရံ	woon:-yăhn
,, swallow	မျို	myoh
,, swell	ရောင်	yowng
,, swim	ရေကူး	yay koo:
,, take	ယူ	yoo
,, — off	ချွတ်	chööt
,, teach	သင်ချေ	thin-chăh
,, think	ထင်။ စိတ်ထင်။ မှတ်	htin, tsayt-htin, hmăht
,, throw	ပြစ်	pit
,, — away	စွန့်ပြစ်	tsööh-pit
,, touch	ထိ။ တို	htëé, tōh
,, translate	ပြန်ဆို	pyăhn zoh
,, travel	ခရီးသွား	hkăh-yee:-thwāh:
,, tread	နှင်း	nin:
,, understand	နားလည်	nāh: leh
,, unpack	အထုပ်ဖြည့်	ăh-htohk hpyay
,, use	သုံးဆောင်	thôhn:-zowng
,, wail, cry	ငိုကျေ။ ငို	gnoh-jway:, gnoh
,, wash	ဆေး	say:

English.	Burmese.	Pronunciation.
To wash clothes	ထွေ့	shāw
„ — the face	မျက်နှာသစ်	myet-hnāh thit
„ weigh, <i>tr.</i>	ချိန်	chayn
„ will, be willing	စိတ်ဝါ။ သဘောတူ	tsayt-pāh, tha/baw-too
„ wipe	သုတ်	thohk
„ work	လုပ်	lohk
„ wrap up	ထုပ်ရင်။ ထုပ်	htohk-yit, htohk
„ write	ရေးသား	yay:-thāh:
„ yield, give way	အားထွေ့	āh: shay

Auxiliary or Modifying Verbs.

These verbs are chiefly used to modify the mode of the principal verb, and follow between it and the affix of tense.

able, possible, to be	နိုင် or နိုင်	hning or ning
accustomed,	တတ်	takt
skilled, to be		
at leisure, to be	အား	āh:
attain, to	မြီ	hmee
averse, loth, to be	ပျင်း	pyin:
cause, to	စေ	tsay
come to an end,	တုန်	kohn
continue [be spent	နေ	nay
cruel, unfeeling, to	ရက် ¹	yet
dare, to [be	ဝံ့	wōōn
deserving of, to be	ထိုက်	htik

¹ ရက် yet, with a negative has the force of being 'incapable of', or 'without the heart' to do a thing, as မရိုက်ရက်ပူ့ máh yik-yet-hpoo:, (I) have not the heart to beat (him).

English.	Burmese.	Pronunciation.
desire, to	ချင်။ သို	chin, loh
difficult, to be	ခဲး	hkeh:
direct, to be	တည့်	teh
do again, to	ပြန်	pyahn
easy, to be	လွယ်။ သာ	lweh, thāh
exceed, to	လွန်း	loon:
happen, to	မိ	mee
obtain (must)	ရ	yāh
practicable, to be	ဖြစ်	hpyit
pretty, to be (very)	လှ	hlah
proper, good, to be	ကောင်း။ သင့်	kowng:, thing
revolve (remain)	ရစ်	yit
right, to be (ought)	အပ်	āht
shun, to	ဖဲ။ တဲ	hpeh, beh
sufficient, to be	လောက်	lowk
suitable, to be	လွယ်။ ရာ။ တန်	hpweh, yāh, tāh
try, to [to	စမ်း	tsahn:
turn back (repeat),	တို့	toh.

Examples.

Burmese.	Pronunciation.	Principal Verb.	Auxiliary and Affix.	Pronunciation.	Force.
ကုန်	kohn	သေ	ကုန်ပြီ	thay kohn byee	<i>quite dead</i>
ကောင်း	kowngꜰ	ပြော	ကောင်းသည်	pyaw-gowngꜰ-thěꜰ	<i>proper to say</i>
ချင်	jin	ဝယ်	ချင်သည်	weh jin-thěꜰ	<i>desire to buy</i>
စမ်း	tsahnꜰ	ဖတ်	စမ်းပါ	hpáht tsahnꜰ-bah	<i>endeavour to read</i>
တတ်	táht	ဝင်	တတ်သည်	win dáht-thěꜰ	<i>accustomed to enter</i>
တန်	táhn	ပြု	တန်သည်	pyòò dáhn-thěꜰ	<i>fit to do</i>
ထိုက်	htik	သေ	ထိုက်သည်	thay dik-thěꜰ	<i>worthy of death</i>
နေ	nay	ထုတ်	နေသည်	lohk nay-thěꜰ	<i>continues to do</i>
နိုင်	hning	သွား	နိုင်သည်	thwāhꜰ hning-thěꜰ	<i>able to go</i>
ပြန်	pyáhn	လာ	ပြန်သည်	lāh byáhn-thěꜰ	<i>again comes, return</i>
ရ	yáh	ပြု	ရမည်	pyòò yáh-měꜰ	<i>must (got to) do</i>
ရာ	yāh	ခံရ	ရာသည်	hkáhn-yáh yāh-thěꜰ	<i>should obtain</i>
ထို	loh	ဝယ်	ထိုသည်	weh loh thěꜰ	<i>wish to buy</i>
ထွယ်	lweh	မြင်	ထွယ်သည်	myin lweh-thěꜰ	<i>easy to see</i>
လောက်	lowk	စား	လောက်သည်	tsāhꜰ lowk-thěꜰ	<i>sufficient to eat</i>
ထွ	hláh	များ	ထွသည်	myáhꜰ hláh-thěꜰ	<i>very many, to be</i>
ဝံ့	wòòh	သွား	ဝံ့သည်	thwāhꜰ wòòh-thěꜰ	<i>dare to go</i>
သင့်	thiꜰ	ယူ	သင့်သည်	yoo thiꜰ-thěꜰ	<i>fit (ought) to take</i>

Adverbs, Conjunctions, and Prepositions.

English.	Burmese.	Pronunciation.
about (nearly)	ခန့်။ လောက်	hkəh/n, lowk
— (concerning)	ဆို၍	sing yōōay
above (more than)	ကျော်။ ထက်။ အထွန်	'kyāw, det, āh-lōōn
abundantly	ကြွယ်ဝစွာ	kyōōeh-wāh/zōōāh
according to	နှင့်အညီ။ နှင့်အတူ။ အတိုင်	hniṅ āh-nyee, hniṅ āh too, āh-ting
across	ကန့်လန့်။ ဂြောက်	kāhṅ-lāhṅ, showk
afresh	အသစ်	āh-thit
after	နောက်မှ	nowk-hmāh
afterwards	နောက်နောင်	nowk-nowng
again	တဖန်	tāh-hpāh
against (in opposi-	ဆန့်ကျင်ဘက်	sāhṅ-jin-bet
-tion)	အထက်က	āh-htet-kah
all (of)	အားလုံး	āh:-lōhn:
— at once, sud-	ရင်ခန့်	yohkxkāhneh
almost [denly	လ	lōō
alone, solely	ကိုယ်ထီး။ တခုတည်း	koh dee:, tāh-hkōō dee
aloud	အသံကျယ်လို့	āh-thāh/n kyeh-loḥ
already	အရင်တခါ	āh-yin tāh-hkāh
also, too	လည်း	lee: [dwir
although	သို့သော်။ သို့ရာတွင်	thohḥ-thāw, thohḥ-yāw
altogether, quite	အတန်	āh-kohn
always	အစဉ်မပြတ်။ အမြဲ	āh-tsin māk pyāht, ā
and (nouns)	နှင့်	hniṅ [mye
— (verbs)	ရှေ့။ (၍)	yōōay
anywhere [about	တယ်အရင်မဆို	beh āh-yāht māk soh
around, round	ပတ်လည်	paht-leh

English.	Burmese.	Pronunciation.
as	ကဲ့သို့	gəh-thōh
as much, as many	ဤမျှ	ee-hmyāh
as soon as, imme-	ချက်ခြင်း	chet-chin:
at [diately	မှာ။ နှိုက်။ (၌)	hmāh, huik
at first	အပြီးဆိုမှာ	āh-oo:-zōhn:-hmāh
at last	နောက်ဆိုမှာ	nowk-sōhn:-hmāh
at the most	အများဆုံးမှာ	āh-myāh:-zōhn:-hmāh
at once	တစ်တည်း	tāh-hkāh-dee: (or tāh-gāh-deh:)
at present	ယခုမှာ	yāh-hkōō-hmāh
because	ကြောင့်။ သေ့ကြောင့်	jowng, thaw jowng
before (time)	အရင်က	āh-yin-gāh
— (place)	အရှေ့မှာ။ တံ	āh-shay-hmāh, htāhn
behind [neath	နောက်မှာ	nowk-hmāh
below, under, be-	အောက်မှာ	owk-hmāh
besides	၎င်းပြင်	lah-gowng:-pyin
better	သာ၍	thāh-yōōyay
between	စပ်ကြားမှာ	tsāht-kyāh:-hmāh
—, among(st)	အတွင်းမှာ	āh-twin:-hmāh
beyond	အထွန်မှာ	āh-lōōn-hmāh
but	သို့ရာတွင်	thōh-yāh-dwin
by means of	အားဖြင့်။ ဖြင့်	āh:-hpyin, hpyin
by the side of	အနာမှာ။ တဖက်မှာ	ah-nāh-hmāh, tah-bet-
by turns	တဝှမ်းကျ	tah hlēh-jāh [hmāh
certainly	ကော်အပ္ပန်	aykāhn āh-hmāhn
close to	ကပ်၍	kāht-yōōyay [jowng
consequently	ထိုအကြောင်းကြောင့်	hto h āh-kyowng:-
daily	နေ့စဉ်။ နေ့တိုင်း	nay-zin, nay-ding
doubtless	ဒွိတမရှိ	dwēē-hāh māh shēē

English.	Burmese.	Pronunciation.
down (direction)	အောက်သို့	owk-thōh
— (position)	အောက်မှာ	owk-hmāh
during	စဉ်တွင်	tsin-dwin
early, betimes	စောစော	tsaw-zaw
either . . . or ¹	လည်းကောင်း—လည်း ကောင်း။ ၎င်း—၎င်း	lāh-gowng:—lāh- gowng:
elsewhere	အခြားသို့	āh-chāh:-thōh
enough (of)	လောက်အောင်	lowk-owng
even if	ပင်မျှင်	bin-hlyin
everywhere	အရပ်တိုင်း	āh-yāht-dīng:
exactly	သေချာစွာ	thay-jāh-zōōāh
exceedingly	သာထွန်စွာ	thāh-lōōn-zōōāh
except, <i>prep.</i>	ထား၍	htāh:-yōōy
far, distant	ဝေးစွာ	way:-zōōāh
for, <i>conj.</i>	အကြောင်းမှာ	āh-kyowng:-hmāh
—, <i>prep.</i>	အဖို့။ သို့	āh-hpōh, bōh
formerly	အရင်က	āh-yin-gāh
forward	ရှေ့သို့	shay thōh
from	က။ မှ [အစင်	gāh, hmāh [tsin
fully	ထိုက်ရိုက်။ အတိုန်	tik-yik, āh-kohn āh
hardly	မရှိတဖို့	māh-hmee-dah-hmee
heedlessly, inad- here [vertently	အမှတ်တမဲ့ သည်မှာ	āh-hmāht tāh-mēh dee-hmāh
herewith	သည်နှင့်တကွ	thee-hniy tāh-gwāh
hitherto	ထုရထိုင်အောင်	yāh-hkōō ting-owng
how, like	သည်ကဲ့သို့	thee gēh-thōh

¹ NOTE.—လည်းကောင်း—လည်းကောင်း commonly written ၎င်း—
၎င်း is used for 'either — or' and 'both — and'. ၎င်း by itself is used for
'the aforesaid' or 'ditto'. ရှိက် hnik is usually written ရှိ and ရှေ့ yōōy ရှိ

English.	Burmese.	Pronunciation.
how much ?	တယ်လောက်	beh-lowk
however	သို့သော်လည်း	<i>thōh-thāw-lee:</i>
if	လျှင်	hlyin
in	တွင်။ နှို	dwin, hnik
in front, before	အရှေ့က	<i>ah-shay-găh</i>
in future	နောင်ကာလ	nowng-kāhlāh
in order to	ငှါ။ ရအောင်	<i>hgnāh, yah-owng</i>
in the midst of	အလယ်၌	<i>áh-leh-hnik</i>
indeed	အကယ်၍	<i>áh-keh-yōṅay</i>
inside	အတွင်းတွင်။ တဲမှာ	<i>áh-twin:-dwin, deh-</i>
instead of	အစား	<i>áh-tsāh:</i> [hmāh
into	ထဲသို့	<i>deh-thoh</i>
just as	သကဲ့သို့	<i>thah-geh-thoh</i>
just now	ယခင်	<i>yah-hkin</i>
lately	တန့တ	<i>tah-nay-gāh</i>
less	သာ၍လည်း	<i>thāh-yōṅay gneh</i>
likewise	ထိုနည်းတူ	<i>htoh-nee:-doo</i>
little by little	စိစိနည်း	<i>zōh:-zin:</i>
long ago	လွန်လေပြီးသောအခါ	<i>lōn-lay-bye:-thaw</i>
merely	သက်သက်	<i>thet-thet</i> [ah-hkāh
more	သာ၍	<i>thāh-yōṅay</i>
moreover	၎င်းပြင်	<i>lee:-gowng:-pyin</i>
much	များစွာ	<i>myāh:-zōōāh</i>
mutually	အချင်းချင်း	<i>ah-chin:-jīn:</i>
near	အနီးသို့	<i>áh-nee:-thoh</i>
never	တခါမျှမ	<i>tah-hkāh-hmyah-māh</i>
nevertheless, not-	မဟုတ်သော်လည်း	<i>māh-hohk thāw-lee:</i>
withstanding		
next to	အနီးသို့	<i>áh-nee-zōhn:</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
not	မ	măh
not at all	အထူးမဟုတ်	ăh-hlyin: mǎh-hohk
not yet	မဟုတ်သေး	mǎh hohk thay:
now	ယခု	yăh-hkōō
nowadays	ယခုအခါ	yăh-hkōō ăh-hkăh
nowhere	ဘယ်မှာမဟုတ်	beh-hmāh mǎh-hohk
of	၏	ëe (abbreviated form of ငြည် which is never
off	အပေါ်က	ăh-pāw-găh [used]
often	အကြိမ်ကြိမ်	ăh-kyayn:jayn:
on, upon	အပေါ်မှာ	ăh-pāw-hmāh
on account of	ကြောင့်	jyowng
on the left	လက်ဝဲဖက်	let-weh-bet
on the right	လက်ယာဖက်	let-yăh-bet
once	တခါတည်း။ တလီ	tăh-găh-deh:, tăh-lee
only	သာ	thāh
opposite	မျက်နှာချင်းဆိုင်	myet-hnāh-chin:-zing
or, otherwise	သို့မဟုတ်	thoh-măh-hohk
outside, out of	အပြင်မှာ	ăh-pyin-hmāh
over (above)	အထက်မှာ	ăh-htet-hmāh
possibly	ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်	hpyit-kowng: hpyit
presently	ယခုပင်	yăh-hkōō-bin [mëe
probably	ဟုတ်ကောင်းဟုတ်	hohk-kowng: hohk-
purposely	ထမင် [မည်	htăh-min [mëe
quickly	အသျှင်။ ဖြန်ဖြန်	ăh-lyin, myăhn-myăhn
rather, preferably	သာ၍အထိုရှိသည်နှင့်	thāh-yōōyăh-loh shëe-thëe-hniṅ
—, somewhat	ခတ်။ ထော်ထော်	hkăht, taw-dāw
repeatedly	အဖန်တလဲလဲ	ăh-hpāhn-tăh-leh-leh

English.	Burmese.	Pronunciation.
save, excepting since, <i>prep.</i>	ထား၍ နောက်	htāh:-yöōay nowk
—, <i>conj.</i>	သို့ဖြစ်၍	thoh-hpyit-yöōay
so, thus	ထိုသို့	htoh-thoh
so much	ဤမျှ။ ထိုမျှ	ee-hmyāh, htoh-hmyāh
some	တစုံတခုထော	tāh-zohn tah-hkōō-thaw
somehow	တစုံတခုထောနည်း [အားဖြင့်]	tāh-zohn-tāh hkōō-thaw [nee:-āh:-hpyin]
sometimes	တခါတလေ	tāh-hkāh tah-lay
soon	များမကြာ	myāh: mah-kyāh [meh]
straightway	ချက်ချင်း။ အခြားမဲ့	chet-chin:, āh-chāh:
suddenly	ချစ်ခန့်	yohk-hkāh-neh
sufficiently	လောက်အောင်	lowk-owng
that, <i>conj.</i>	အောင်	owng
then	ထိုအခါ၌	htoh āh-hkāh-hnik
thence	ဟိုက	hoh-gāh
thenceforth	ထိုမှစ၍	htoh-hmāh tsāh-yöōay
there	ဟိုမှာ	hoh-hmāh
therefore	ထိုကြောင့်	htoh-jowng
throughout	တရှောက်တိုင်း	tāh-showk-lōhn:
— (by means of)	အားဖြင့်	āh:-hpyin
till, until	တိုင်အောင်	ting-owng
to	သို့။ ကို။ အား	thoh, koh, āh:
together with	နှင့်အတူ	hniṅ-āh-too
too, also	ထည့်၍	lee:
too much	ထွန်း	loon:
towards	သို့။ ဆီသို့	thoh, see-thoh
under	အောက်မှာ	owk-hmāh
unexpectedly	အမှတ်မထင်	āh-hmäht mäh-htin

English.	Burmese.	Pronunciation.
unless	မ — သွင်	măh (<i>verb</i>) hlyin
up, upwards	အပေါ်သို့။ အထက်သို့	ăh-pāw-thōh, ăh-htet
— (of river)	ညာသို့	nyāh-thōh [thōh]
weekly	ခုနှစ်ရက်တကြိမ်	hkōō-hnăh-yet tăh-jayn:
well	ကောင်းကောင်း	kowng:-gowng:
when ?	တယ်သောအခါလဲ	beh-thaw-ăh - hkăh leh
whence ?	တယ်ကလဲ။ တယ်ဆီကလဲ	beh-găh leh, beh-zee-găh leh
where ?	တယ်မှာလဲ။ တယ်ဆီမှာလဲ	beh-hmăh leh, beh-zee-hmăh leh
[ceded by a verb] ¹		
wherever (<i>pre-</i>	ထေရာရာ	lay-yāh-yāh
whereupon	ထိုသို့ဖြစ်၍	htōh-thōh-hpyit-yōōy
whether, if	ဖြစ်စေ	hpyit-tsay [kăhlăh
while, whilst	တုံနီးခါ။ ရှိစဉ်ကာလ	dōhn:-gāh, shēe-zin-
why ?	ဘွဲ့နှယ်ကြောင့်လဲ။ တာပြုလို့လဲ	beh-hneh-jowng leh, bāh-pyōō-loh leh
willingly	သဘောတူစွာ	thăhbwaw-too-zōōăh
wisely	ထိမ္မာစွာ	laymmăh-zōōăh
with	နှင့်။ နှင့်တကွ	hniṅ, hniṅ-tăh-gwăh
— (by means of)	နှင့်။ ဖြင့်	hniṅ, hpyiṅ
without (absent)	မရှိဘဲ။ မပါဘဲ	măh-shěě-beh, măh-pāh-beh (<i>any other verb can be substituted for shēe or pāh</i>)
— (outside)	ပြင်မှာ။ ပမှာ	pyin-hmăh, pāh-hmăh
yearly	နှစ်စဉ်	hnit-tsin
yet (<i>conj.</i>)	သို့သော်လည်း	thōh-thāw-lee:
—, <i>adv.</i>)	သေး	thay: (<i>follows the verb</i>)

¹ As, သွားထေရာရာ thwăh:-lay-yāh-yāh, *wherever (he) goes.*

OUTLINES OF BURMESE GRAMMAR.

THE NOUN.

Gender.

All nouns in Burmese are without gender unless they have the affix denoting male or female attached.

The feminine affix is always မ *māh*.

The masculine affix varies.

ခွေး *hkway*, *dog*; ခွေးမ *hkway:māh*, *dog* (female); ခွေးတီး *hkway:dee*, *dog* (male).

ကြက် *kyet*, *fowl*; ကြက်မ *kyetmāh*, *hen*; ကြက်စ *kyetpāh*, *cock*.

For human beings there are a few differences; thus, လူ *loo*, *man*; လူထီး *yowkyāh*, *a man* (as distinguished from woman); မိမ္မ *maynēmah*, *woman*.

In some cases it is only necessary to designate the female; as,

ကျွန် *kyöön*, *a slave*; ကျွန်မ *kyöön-māh*, *a female slave* or *servant*.

ရွာထီး *yöāh-thāh*, *a villager* (male).

ရွာသူ *yöāh-thoo*, *a villager* (female).

မင်း *min*, *a governor*; မင်းတေတိ *Min:kāhdāw*, *a governor's lady*.

Classification of Nouns.

Nouns may be divided into three classes: 1. Simple, 2. Abstract, 3. Compound.

1. The simple noun is a monosyllable denoting some object.

2. The abstract or verbal noun is formed from a verb-root by prefixing the syllable *äh*; thus,

V. လှုပ် *lohk*, *to do, make*. N. အလှုပ် *äh-lohk*, *work*.

V. ရာ *yäh*, *to be suitable*. N. အရာ *äh-yäh*, *what is suitable, a thing, place*.

NOTE.—It is commonly stated that there are other formations, such as ငြင်း *chin*:, ချတ် *chet*, ဖွယ် *hpweh*, but as a matter of fact it is not so, for these affixes are themselves merely abstract nouns which have dropped the *äh* in composition; thus, ပြုပြင်း *pyöö-jin* is ပြု *pyöö* (*to do*) + *äh-chin* (*action*) which has been derived from the verb *kyin*, *to do*. It may be said that there is no verb *kyin* (*to do*), but the rules of the language allow of a verb *hkyin* (or *chin*) (*to be done*), though it is now obsolete.

3. The compound noun is formed by uniting verbs and nouns in various ways; thus,

ရွာ *yööäh*, *a village* + ထား *thäh*:, *son* = *villager*.

လမ်း *lähn*:, *a road* + ပြ *pyäh*, *to show* = *guide*.

နေ *nay*, *to dwell* + အိမ် *ayn*, *a house* = *a dwelling-house*.

ထိုင် *hting*, *to sit* + အရာ (*äh*)-*yäh*, *place* = *a seat*.

မြင်း *myin*:, *horse* + စီး *tsee*, *to ride* + သူ *thoo*, *person* + ရဲ *yeh*, *bold* = *a horse-soldier*.

To the above classes must be added a class containing nouns adapted and taken from other languages.

Number.

The plural of nouns is formed, when necessary, by adding ဗျာဒ် *myāh*: (*to be many*), or ထို့ *dōh* (a short form of တိုး *toh*:, *to increase*), or the two combined. ထို့ *dōh* is generally connected with animate beings. Thus,

အိမ် *ayn*, *a house*; အိမ်ဗျာဒ် *ayn-myāh*:, *houses*.

လူ *loo*, *a man*; လူဗျာဒ် *loo-myāh*: or လူထို့ *loo-dōh*, *men*.

An indefinite plural is also formed by reduplication of the noun; thus,

အမျိုး *āh-myōh*:, *a kind*; အမျိုးမျိုး *āh-myōh*:*-myōh*:, *various kinds*.

အရပ် *āh-yāht*, *a place*; အရပ်ရပ် *āh-yāht-yāht*, *various places*.

Case.

The sign of the nominative case is ဝဉ် *thēē* and follows the noun but is often dispensed with.

ခွေးဝဉ် *hkway:thēē*, *a dog or the dog*.

All other cases are denoted by affixes of case, which are sometimes called 'postpositions'. They are,

Objective ကို *goh*.

Genitive ၏ *ēē*, *of* (generally omitted).

Dative အား *āh*:, *to*; ဌာ *hngāh*, *for*; သို့ *thōh*, *to*; ကို *goh*, *to*.

Ablative က *gah*, မှ *hmāh*, *from*; နှင့် *hniṅ*, *together with*.

Instrumentative နှင့် *hniṅ*, *with*; ဖြင့် *hpyiṅ*, *by means of*;

ကြောင့် *kyowng*, *on account of, because of*.

Locative တွင် *twin*, *in*; နှိုက် *hnik*, *at*; မှာ *hmāh*, *at, as regards*; ဝယ် *weh*, *at*.

NOTE.—နှိုက် *hnik* is usually written ခြံ.

Besides the above simple affixes of case, there are a number of auxiliary words used between the noun and the affix in order to denote more clearly relationship or position.

Being verbal nouns, their real form would have the verbal အ ။ prefixed, but in composition this is omitted.

အိမ် ပေါ် ၌ ayn-bāw-hmāh, house (of) upper part-at = *upon the house.*

အိမ်ပြင်မှ ayn-byin-hmāh, house-outside-from = *from outside the house.*

A list of these is given at p. 97.

The sign ။ ။ has been given as the genitive but it is usually dispensed with, the first of two nouns being (except when in apposition) in the genitive case and always pronounced with an abrupt tone, which is sometimes denoted by the sharp or abrupt accent ˊ, which kills even the heavy accent : ; thus,

မင်း၏ဆူဥာ min:-ěě-hbāhñdāh (king-of-property) becomes min:-hpahdāh, *the king's property.*

THE PRONOUN.

There are five primitive personal pronouns.

<p><i>Sing.</i> ငါ gnāh, <i>I.</i> သင် thin, <i>thou.</i> မင်း min:, <i>thou.</i> နင် nin, <i>thou.</i> သူ thoo, <i>he, she.</i></p>	<p><i>Plur.</i> ငါတို့ gnāh-doh or တို့doh, <i>we.</i> သင်တို့ thin-doh, <i>ye.</i> မင်းတို့ min:-doh, <i>ye.</i> နင်တို့ nin-doh, <i>ye.</i> သူတို့ thoo-doh, <i>they.</i></p>
--	---

It is rude to use ငါ gnāh and နင် nin, so, for the sake of politeness, a number of other forms are in general use.

For *I* the usual form is ကျွန်ုပ် kyöön-ohk, *humble servant.*

Sometimes it is အကျွန်ုပ် ၏ *ăh-kyöön-ohk*, and for a woman ကျွန်မ *kyöön-máh*, shortened to ကျမ *kyäh-mah*.

ကျွန်တော် *kyöön-dāw*, *your royal slave*, and ကျွန်တော်မျိုး *kyöön-dāw-myôh:*, *your race of royal slaves*, is used by persons petitioning a person in authority.

For *thou* or *you* the common form is မောင်မင်း *mowng-min:*.

Speaking to some one older than one's-self one would use ဝင်ကြဲ *hkin-byāh:*, *Mr., Sir*.

To a priest or some one in authority ကိုယ်တော် *kôh-dāw*.

The third person သူ *thoo* (literally *person*) is always used for male or female but, if necessary, သူမ *thoo-máh* may be used for *she*.

Terms of politeness in general use are given at p. 127.

The Relative Pronoun.

There is no relative pronoun like *Who*, but the position is expressed by a participial form of the verb; thus, စာထင် သော သူ *tsāh-thin-thaw thoo*, writing-teaching-person = *the person who teaches*, or လမ်းရှောက် သွား သော သူ *lahn:showk-thwāh:thaw-thoo*, road-pass along-going-person, *the man who is going along the road*.

In this last example the participial သော *thaw* (or sometimes သည့် *thę*) is used with two verbs: others might be added.

The Reflexive Pronoun.

ကိုယ်တိုင် *kôh-ding*, or ကိုယ် *kôh*, *self*; thus,

ငါကိုယ်တိုင် *gnāh-kôh-ding*, or rather ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် *kyöön-ohk-kôh-ding*, *I myself*.

မိမိ *mëemëe*, *one's-self, himself, herself*; thus,

မိမိခွေး *mëemëe hkway:*, *one's own dog*.

The Interrogative Pronoun.

ဘယ် (or အဘယ်) beh (äh-beh) or beh.

ဘယ်သူ beh-thoo, *Who?*

ဘာ bäh (contr. for ဘယ်ဘာ beh-näh), *What?*

ဘယ်သင်း beh-thin:, *Which?*

ဘယ်လောက် beh-lowk, *How much?*

ဘယ်နှစ် beh-hnit, *How many?*¹

The Negative.

'No one' is expressed by using the Int. pronoun with ဤ hmyäh, even, and မ mäh, not; thus,

ဘယ်သူ့မရှိ beh thoo hmyäh mäh shě, *Who even not is = There is no one.*

ကျွန်ုပ်ဘာမှမလုပ်ပူး kyöönohk bäh hmyäh mah lohk hpoo: *I what even not do = I am doing nothing.*

The affix ပူး hpoo: is a strong one often used with မ mäh.

The Demonstrative Pronoun.

ဤ ee	}	<i>this.</i>	ထို htoh	}	<i>that.</i>
သည် thee			ထို hoh		
			ထင်း yin:		

သည် and ထို are colloquial, and always precede the noun; as,

သည် ကြောင် thee kyowng, *this cat.*

ထိုက် htoh wet, *that pig.*

¹ ဘယ်နှစ် beh-hnit (final t scarcely pronounced) can never stand alone but is always preceded by the subject of inquiry and followed by the proper numeral affix (pp. 79-81); thus, မြင်းဘယ်နှစ်ကောင်ရှိသလဲ myin: beh-huit kowng shě-thäh-leh, *horses how many animals are there?* = *How many horses are there?*

The Compound Relative.

မည်သူမဆို *mee-thoo-māh-soh*, what-person-not-say, *whosoever*.

မည်သည့်အရာမဆို *mee-théé-ahyāh-māh-soh*, what-thing-not-

say, *whatsoever*.

မည် is an old form of တယ်.

THE ADJECTIVE.

There are a few imported adjectives which have been taken from the Pali and which do not follow the general rule, but the real adjective is the verb-root which may be used before or after the noun ; thus,

ကောင်းသောလူ	<i>kowng:-thaw-loo</i>	} <i>a good man.</i>
လူကောင်း	<i>loo-gowng:</i>	

Adjectives imported from other languages and a few anomalous Burmese forms are always placed before the noun, without the conjunctive particle သော *thaw* ; thus,

မဟာ မင်း ကြီး *māhhāh min: jee:*, *a governor of a province.*

မဟာ *māhhāh* is a Pali word meaning *great*, မင်း *min:* is a person in authority, and ကြီး *kyee:*, the Burmese *to be great*, used as an adjective.

The Comparison of Adjectives.

The comparative is made by the use of the verb သာ *thāh*, *to surpass* or *exceed*, coupled to the descriptive word by the conjunction ရှေ့ *yōōay* (always written ရှိ); thus,

သာရှေ့ကြီးသောအိမ် *thāh-yōōay kyee:-thaw ayn*, *a surpassing large house, a larger house.*

The Superlative degree is formed by prefixing အ ၎်, to the verb and adding ဆိုး ၎်, *to be extreme*; thus, နွားအငယ်ဆိုး ၎်, *nwāh:-āh-gneh-zōhn:-, the smallest ox.*

The Numeral Adjective.

Cardinals. A list of these is given on p. 78, and here it will be sufficient to show how they are used. They run from one to ten and are perfectly regular. The word for ten, however, is used as a demonstrative affix.

The Burmese cannot say as we do 'one ox', but are obliged to use a descriptive affix (see pp. 79-81) after the number; thus, instead of saying 'one ox', they must say 'ox one animal', and so on till they come to ten, when the affix for animal (or whatever it may be) is dropped and the affix for ten takes its place; after that the affix of kind is used again till the next ten is reached, and so on to one hundred, when a new numeral affix denoting 'hundred' comes in; thus,

ယောက် yowk, being the affix for *man*; we have

လူတယောက် loo tāh yowk, *man-one-man.*

လူငါးယောက် loo gnāh: yowk, *man-five-men.*

လူတဆယ် loo tāh seh, *man-one-ten.*

လူတဆယ်နှင့်တယောက် loo tāh seh hniṅ tāh yowk, *man-one-ten-with-one-man, eleven-men.*

And so on till twenty, when it is

လူနှစ်ဆယ် loo hni(t) seh, *man-two-ten.*

လူနှစ်ဆယ်နှင့်တယောက် loo hni(t) seh hniṅ tāh yowk, *men-two-tens-and-one-man, twenty-one men.*

The နှင့် hniṅ (and, with) is often dropped.

Ordinals. Up to ten the Pali ordinals are in general use, but after that one must have recourse to the verb မြှောက် myowk, *to raise*; thus,

တဆယ်ဆုံးမြှောက်သောလှေ tāk seh thōhn: myowk thaw hlay, *the 13th boat.*

THE VERB.

The verb is a monosyllable without any particular form and never changes. It may be transitive or intransitive.

Transitives are often formed from intransitives by aspirating the initial consonant; as, ပျက် pyet, *to be destroyed*; ဖျက် hpyet, *to destroy.*

Verb-roots may be strung together so as to form a complete idea; as, ထောင်းထုတ်ခတ်သည် htowng:-htōō-pohk-hkăht-théé, *to give a good beating.* All the verbs signify a different way of hitting.

Sometimes a noun and a verb are compounded to form one idea; thus, *to be glad* is expressed by ဝမ်း woon:, *the belly* + မြှောက် myowk, *to be raised.*

The Plural.

There are two affixes, ကြ kyäh and ကို kohn, to express the plural number, but they are not often used; thus,

သူတို့သွားကြသည် thoodōh thwāh:-jyäh-thee, *they (are) going.*

Voice, Moods, and Tenses.

Voice, moods, and tenses have to be expressed by affixes (which were once verbs) and auxiliary verbs.

Voice.

The passive voice is formed by the verb ခံ hkăhn, *to bear or suffer*, with the principal verb in a noun form; thus,

ရိုက် *yik*, to beat.

အရိုက် ခံသည် *ǎh-yik hkǎhn thěě*, a beating to bear, i. e. to be beaten.

Moods.

The verb-root by itself may be Infinitive or Imperative.

All other moods, except the Indicative, are shown by auxiliary verbs signifying power, permission, &c.

The *Indicative* Mood is denoted by affixes of time.

Present T.	သည် <i>thěě</i> .		Future	အံ့မည် <i>ǎhn měě</i> .
	၏ <i>ěě</i> .			လတ္တံ့ (or လတ်အံ့) <i>lǎht ǎhn</i> .
Past	ပြီ <i>pyee</i> .		Pluperfect	ခဲ့ပြီ <i>gely-byee</i> .
Future	မည် <i>měě</i> .			ထူးပြီ <i>hboo:-byee</i> .
	အံ့ <i>ǎhn</i> .		Past Perf.	နှင့်ပြီ <i>hniṅ-byee</i> .

Though the simple root can be used *Imperatively*, there is a large number of modifying affixes: ချေ *chay*, လော့ *law*, and တော့ *taw*, simply imply command.

နှင့် *hniṅ*, and လင့် *liṅ*, used after မ *mǎh*, *not*, are prohibitive.

ပါ *pǎh* is entreating and always used in polite language, either by itself or with other affixes.

စေ *tsay* is causative or precative as သွားစေ *thwāh:-zay* let him go. စို့ *tsoḥ*, used only for 1st pers. plur., as သွားကြစို့ *thwāh: jyǎh-zo*, let us go.

ခဲ့ *hkeḥ* is generally used with the verb လာ *lāh*, to come, and implies motion towards one's-self.

လိုက် *lik* (to follow) is harsh and implies motion from.

ဦး *óhng:* is an affix that signifies return or recurrence; as, ပေးပါဦး *pay: bǎh óhn:*, please give (it me) again.

သွားဦးလော့ *thwāh: óhn: daw*, go and return, used for 'good-bye'.

INTERROGATIVE.

The Burmese do not alter the tone of the voice when asking a question, but use certain affixes, at the end of the sentence, with a tone of assertion.

လော law, and နည်း³ nee:, are those used formally in writing, but colloquially လာ³ lāh:, and လဲ leh, are used ; လာ³ lāh: is used for all ordinary questions ; as,

ထင်ပြုမည်လာ³ *thin pyöō mēē lāh:*, thou do will ? = *will you do it ?*

But if the sentence begins with the interrogative pronoun တယ် beh, *who*, or any of its compounds, then လဲ leh *must* be used ; as,

တယ်မှာရှိလဲ beh hmāh shēē thāk leh, *where is (it) ?*
 ထိုး³ dōhn: is also used colloquially in place of လဲ leh.

THE USE OF THE NEGATIVE.

The only word for *not* is မ mäh, and it immediately precedes the principal verb ; thus,

ကျွန်ုပ်မသွားချင်ဘူး³ kyöōnohk mäh thwāh: jin boo:, *I not go wish, I do not wish to go.*

The boo: at the end is a strong assertive affix generally used with *not*, and if the sense of *never* is required မ tsāh must be placed before it :—

ငါမသွားဘူး³ gnāh mäh thwāh: zāh hpoo:, *I never went.*
 To make it still stronger we may double the ဖူး and say
 မသွားမဘူး³ mäh thwāh: zāh hpoo: boo:

Before is expressed by placing ရှိ hmee, and ခင် hkin, *after* the verb ; thus,

မရောက်ရှိ³ mäh yowk hmee, *before (he) arrived*
 မပြောခင်³ mäh pyaw gin, *before (he) spoke.*

Without is expressed by placing *ထဲ* beh after the verb; thus,
မပြုထဲ *mäh pyööh beh*, *without doing (it)*.

Yes and *No*. There is no direct negative like the English *No*, but the verb *ဟုတ်* *hohk*, *to be true*, is used; thus,
ဟုတ်သည် *hohk thěě*, or *ဟုတ်တဲ့* *hohk-keh*, *it is true, yes*.
မဟုတ်ဖူး *mäh hohk hpooz*, *it is not true, no*.

ပြုအပ်သည်မဟုတ် *pyööh aht thěě mäh hohk*, *do proper to not true, it is not proper to do*.

ORATIO OBLIQUA.

This is shown by the verb *ဟူ* *hoo*, *to say*, followed by the verbal conjunction *၍* *yöögay* and a verb expressive of saying or thinking. Generally the speaker is designated first followed by the ablative postposition *က* *käh*; thus,

သူကမကောင်းဘူးဟူ၍ဆိုသည် *thoo gäh — mäh kowngz booz* — *hoo yöögay soh thěě*, *him from — not good — saying says*, i. e. *he says (or said) it is not good*.

Sometimes instead of *ဟူ၍* the short form of the verb *ဟူ* *hoo* is used without *၍*, as

သူကမလာနိုင်တတ်သည် *thoo gäh mäh lāh hning hōō* — *hmat thěě*, *him from—not come able—say thinks*, *he thinks (that) he cannot come*.

In conversation *လို့* *loh* is used instead of *ဟူ* *hōō*, and sometimes the sentence is still further shortened by the use of *တည့်* *deh*; thus,

သူလာမည်တည့် *thoo lāh mēē — deh*, *he will come he says*.

This *တည့်* *deh* is simply a short form for *သည်* *thěě*, the assertive affix of the omitted verb *ဆို* *soh*, *to say*, or *ပြော* *pyaw*, *to speak*.

THE SUBSTANTIVE VERB.

There are two substantive verbs,—

၉၆် hpyit, *to be, to exist.*

ရှိ shěě, *to be*, which is used in the sense of 'have', the postpositions 'to' or 'at' being expressed or understood, as, သူရှိသည် thoo-shěě-thěě = သူ့မှာရှိသည် thoo-hmāh shěě-thěě, *to him there is, or he has.*

Thus,

လူတယောက်ရှိသည် loo tah-yowk shěě-thěě, *man one (there) is.*
 သူ့မှာရှိသည် thoo-hmāh shěě-thěě, *to him is, or, he has.*
 သင်လူမိုက်ဖြစ်သည် thin loo-mik hpyit-thěě, *you a fool are.*

THE HONORIFIC FORM.

The honorific form is used for very high personages and consists of တေ် tāw, the honorific affix, and မူ moo, *to do*; thus,

မင်းကြီးရောက်တေ်မူပြီ min:-jee: yowk tāw moo byee, *the governor has arrived.*

In this case မူ moo is considered the principal verb, and to make the negative, မ mäh must precede it and the final affix be left out; thus,

ရောက်တေ်မမူ yowk tāw mäh moo, *(the governor) does not arrive, or has not arrived.*

CONTINUATIVE AFFIXES.

These take the place of the participle and join clause to clause in a sentence.

၍ yōōay and လျက် lyet are what we call present.

လျှင် hlyin and သေ် thāw are what we call past.

ပြေလျက်သွားသည် pyay lyet thwāh: thée, *running (he) goes.*

ကျားကိုက်၍ရသော်၊ စားကြမည် kyāh: kik-yŏḡay yāh-thāw-tsāh:-jyāh-měě, *tiger biting having-got (we) shall eat, i.e. (we) shall eat (what we) got from the tiger's killing.*

ထတ်ကြပြီးလျှင်၊ ပြန်ကြသည် tāht-kyāh byee:-hlyin: pyāhn-jyāh-thěé, *skilled (pl.) having-finished (they) returned, i.e. having completed their education they returned (home).*

EUPHONIC AFFIXES.

These are used after verbal roots in conjunction with affixes of mood, tense, and number, but they can be dispensed with, and it is impossible to lay down rules as to their use. The commonest are လေ lay, ချေ chyay, လတ် lāht, ခဲ kheh.

Examples.

လေ lay is one of the most common. It is almost always used in the future compounded with the future affixes အံ့ ၎် ၎် and မည် mēě, and takes the form of လိမ့်မည် layimēě (လေ အံ့ မည်). It is frequently used with the past tense; သွားပြီ thwāh: byee, *(he) has gone*, is correct, but သွားလေပြီ thwāh: lay byee is better.

ဝါ pāh, the polite affix, is in constant use: it is correct to say သွားလေ့ thwāh: day, *go*; but သွားပါလေ့ thwāh: bāh day is better. ချေ chay is sometimes used with future အံ့ ၎် ၎် and becomes ချိမ့် chym, as သူနှင့်အတူသွားချေသော်၊ ပျောက်ရချိမ့်မည် thoo hniṅ āh-too thwāh: jay thāw pyowk yāh jayṅ mēě, *If he goes with (h'im) he must be lost*: both jay and jayṅ have no meaning and may be omitted, they merely round off the sentence. So, in သုပါကိုပုတ်ထိုက်ချေသည် thōō pāh-goh

pohk lik chay thěě, (*he smote his cheek*, both လိုက် *lik* and ချေ *chay* have really no effect.

လိုက် *lik* (lit. *follow*) is not always euphonic but conveys a certain amount of meaning and is used with transitive verbs.

ထွက် *läht* is common and mostly used with ထွက် *thāw*; as ထွက်ထွက်ထွက် *thwāh: läht thāw*, *having gone*. It gives the idea of 'happened'. Sometimes with fut. အံ့ *ähñ*; as, ထွက်ထွက် *lähttähn*; ထွက် ထွက် *will go (probably)*.

CLOSING AFFIXES.

These are used occasionally at the end of a sentence to give it stronger force. The principal are,—

ထွက် *dee* = subst. verb ရှိသည် *shěě-thěě*, *to be, is*. Not used colloquially.

စွ *tsööäh* or *zööäh* intensifying.

နေင် *nāw*, soliciting acquiescence. as ထွက်ထွက်ထွက်နေင် *thwāh: day mée nāw*, *I will go, shall I?*

ပေါ့ *pay*, implies 'of course' in answer to a question. ထွက်ထွက်ထွက်ထွက် *thwāh: mée lāh*, *Are you going?* ထွက်ထွက်ထွက်ထွက် *thwāh: mée pay*, *I shall go, of course*.

THE VERB USED AS A NOUN.

The verb may be used either in its radical form or with its affixes of mood and tense as a noun, and in such cases is governed by postpositions; as,

မြေသည်ထိုမြင်ထွက် *pyay-thěě-goh myin-hlyin*, *runs-to-see-if, having seen the running*.

ထွက်ပြီးမှ *htwet pyee:-hmäh*, *come-out-finish from, i.e. after (he) had come out*.

THE ADVERB.

The adverb proper ends in ဝှါ zōōāh, but there are six different kinds of adverbs. Those in common use are given on pp. 100-106.

MODEL OF VERB.

Infinitive လုပ်သည် lohk-thěě, *to make.*

Indic. Pres. ငါလုပ်သည် gnāh lohk-thěě, *I make, or,*

ငါလုပ်နေသည် gnāh lohk nay-thěě, *I am making.*

Past ငါလုပ်ခဲ့သည် gnāh lohk-hkeh-thěě, *I made.*

Pres. Perf. ငါလုပ်ပြီ gnāh lohk pyee, *I have made.*

Past Perf. ငါလုပ်ဖူးပြီ gnāh lohk-hpooz-byee, *I had made.*

Future ငါလုပ်မည် gnāh lohk-měe, *I will make.*

Fut. Perf. ငါလုပ်ပြီးထိမှမည် gnāh lohk-pyee-laym-měě, *I shall have made.*

Potent. Pres. ငါလုပ်နိုင်သည် gnāh lohk hning-thěě, *I can make.*

Potent. Perf. ငါလုပ်နိုင်ပြီ gnāh lohk hning-byee, *I could have made.*

Potent. Past Perf. ငါလုပ်ကောင်းပြီ gnāh lohk kowng-byee, *I might have made.*

Imperative လုပ်တော့ lohk-taw, *make.*

လုပ်စေ lohk-tsay, *let (him) make.*

လုပ်ကြဖို့ lohk-kyäh-zoh, *let us make.*

လုပ်ပါတော့ lohk pāh-day, *please make (it).*

A FEW COMMON AUXILIARY VERBS.

ငါလုပ်ချင်သည် gnāh lohk chin-thěě, *I wish to make.*

ငါလုပ်သင့်သည် gnāh lohk thin-thěě, *I ought to make.*

ငါလုပ်တတ်သည် gnāh lohk täht-thěě, *I am wont to make.*

ငါလုပ်ဝံ့သည် gnāh lohk wōgn-thěě, *I dare make.*

- ငါထုပ်ရသည် *gnāh lohk yāh-thēē, I must make.*
 ငါစတင်သည် *gnāh tsāh lohk thēē, I begin to make.*
 ငါထုပ်နေသည် *gnāh lohk nay-thēē, I am making.*
 ငါထုပ်စေသည် *gnāh lohk tsay-thēē, I cause to make.*
 ငါထုပ်ခဲသည် *gnāh lohk hkeh-thēē, I seldom make.*
 ငါထုပ်ထိုသည် *gnāh lohk loh-thēē, I wish to make.*
 ငါထုပ်စမ်းမည် *gnāh lohk tsāhn:-mēē, I will try to make.*
 ငါထုပ်ရာသည် *gnāh lohk yāh-thēē, I should make.*
 ငါထုပ်ပြန်မည် *gnāh lohk pyāhn-mēē, I will re-make.*
 ထေတုနိဗ္ဗိ *thay kohn-byee, (They) are quite dead.*
 ထေထိုက်သည် *thay dik-thēē, (He) is worthy to die.*
 ပြုလွယ်သည် *pyōō lweh-thēē, (It) is easy to do.*

NOTE.—In the above ငါ *gnāh* has been used for *I* for the sake of brevity.

THE CONSTRUCTION OF BURMESE SENTENCES.

1. The principal verb is always at the end of a sentence but followed by the modifying verb and the closing affix, if any; thus,

သူ	ထမင်း	စားသည်	
He	rice	eats	
ငါ	ထမင်း	စား	နိုင်သည်
I	rice	eat	can

2. If there is an adverb of time it must commence the sentence; thus,

မနေ့က	ငါ	မြို့သို့	သွားခဲ့ပြီ
Yesterday	I	town-to	went

3. After the adverbs of time another clause may be introduced ; thus,

နတ်ဖန်၊ ကျွန်ုပ် အား လျှင်၊ သင့် အိမ် ကို လာ မည်
To-morrow I, at leisure if, thy house to come will

4. The following is a typical sentence :—

ထို အခါ ဦး၊ ကောင်း သော လူ နှစ် ယောက်တို့ သည်
That time at, good ¹ man two ²

မြို့တို့ သွား ကြ လတ် သော် ရေ တွင်းထဲသို့ ထဲ
town-to go ³ happen ⁴ having ⁵ water (of) hole into fall over

ကျ၍ သေခဲ့ လေ ဖြီ
dropping ⁶ died

Illustration of the Construction and Pronunciation of Burmese.

ထိုအခါ။ ဒုနိဝိဋ္ဌအမည်ရှိ သောရွာ၌နေ သောဇူစကောအမည် ရှိ သော ပုဏ္ဏားသည်၊ အတူကို လှည့်လည်ခံသဖြင့်၊ အသပြာတရာရ၏။ ထိုအသပြာတရာကို၊ မိမိမဆောင်နိုင်၊ အလိုသည်းမထိုင် သေးသောကြောင့်၊ ရွာတစ်ခုတွင်တယောက် သောပုဏ္ဏား အိမ်၌ အပ်ထား၍၊ တဖန် အတူခံသောအံ့ဥ၊ အရပ်တပါးသို့လှည့်လည်သွားပြန်၏။

ထိုဇူစကောပုဏ္ဏားသည် အတူခံသွား၍၊ တပါးအရပ်၌နှစ်လ၊ အရှည်ကြာမြင့်လေသော်၊ ဇူစကောပုဏ္ဏား၏ဥစ္စာကို ထိမ်း၍ ထားသောပုဏ္ဏားသည်၊ သိုးစားနှင့်၍ ကုန်လေ၏။

¹ Instead of ကောင်းသောလူ one might put လူကောင်း (see p. 113).
² ယောက် numeral affix (p. 80). တို့ plural affix (p. 109).
³ ကြ plural affix for verbs (p. 115). ⁴ လတ် euphonic verbal affix (p. 120), gives an idea of unexpected suddenness.
⁵ သော် past continuative affix (p. 119). ⁶ ၍ continuative affix (p. 119).
⁷ ခဲ့ လေ ဖြီ past closing affixes (p. 121).

Phonetic Pronunciation and Literal Translation.¹

Hto*h* ä*h*-hkä*h*, Doh*n*në*e*wë*e*htä*h* yö*ö*ä*h*-h*n*ik nay-*thaw*
*That time, Doh*n*në*e*wë*e*htä*h* village-in dwelling*

Zoo*z*ä*h*gä*h* ä*h*-më*e* shë*e*-*thaw* Poh*n*nä*h*:*-thëe*, ä*h*-hloo-goh
*Zoo*z*ä*h*gä*h* name having Brahman, alms*

hle*h*-leh hkä*h*n - thä*h*-hpyin, ä*h*thä*h*byä*h* tä*h*-yä*h* yä*h*-ë*e*.
going about receive by (means of), coins 100 got.

Hto*h* ä*h*thä*h*byä*h* tä*h*-yä*h*-goh, me*e*-më*e* mä*h* sowng hning,
Those coins 100 self not carry able,

ä*h*-loh lee: mä*h* t*ing* thay: *thaw*-jowng, yö*ö*ä*h* tä*h*-hkö*ö*
desire also not attain(ed) yet because, village one-

dwin, tä*h*-yowk-*thaw* Poh*n*nä*h*: ayn - h*n*ik ä*h*t - htä*h*:yö*ö*ay,
in, one (a) Brahman's house at give - put - ting,

tä*h*-hpä*h*n ä*h*-hloo hkä*h*n - *thaw*-ä*h*n-hgnä*h*, ä*h*-yä*h*t tä*h*-bä*h*:
again alms receive in order to (for), place other

thö*h* hle*h*-leh thwä*h*:*-byä*hn-ë*e*. Hto*h* Zoo*z*ä*h*gä*h*
*to going-about went again. That Zoo*z*ä*h*gä*h**

Poh*n*nä*h*:*-thëe*, ä*h*-hloo thwä*h*: hkä*h*n-yö*ö*ay, tä*h*-bä*h*:
*Poh*n*nä*h*: alms go receiv - ing, other*

ä*h*-yä*h*t-h*n*ik, hnit - lä*h* ä*h*-she*h* kyä*h*-myi*ng*² - lay - thä*w*,
place - at, years-months long long - tall (having been),

h*h*ksä*h*-goh thayn:*-yö*öay htä*h*:*-thaw* - Poh*n*nä*h*:*-thëe*,
the money taking charge of keeping Brahman (nom.),

h*h*ö*h*n:*-zä*h:*-h*ni*ng*-yö*ö*ay koh*n*-lay-ë*e*.
use - eat ³ had consumed.

¹ For Idiomatic Translation, see over.

² Myi*ng* is lit. 'tall,' but is often coupled with kyä*h*, 'long in time.'

³ ສັ ຈ hni*ng*, prior past tense affix.

[*Idiomatic Translation.*—At that time, a Brahman¹ named Zoozāhgāh, who dwelt in a village named Dohnnēewēhtāh, by going about and receiving alms, amassed one hundred pieces (of silver). Not being able himself to carry those pieces, and because his desires were not yet satisfied, leaving them at the house of another Brahman in a certain village, he again wandered about to other places in order to receive alms once more.

That Zoozāhgāh, the Brahman, having been for months and years begging alms in other places, the Brahman who had taken charge of Zoozāhgāh the Brahman's wealth, had (before he, Z., returned) made away with and used it all up.]

POLITE MODES OF ADDRESS.

When one addresses a Burman it is rude to use the ordinary pronoun. If his position in society is known he should be addressed by the term that denotes his position, if not, one must generally suppose him or her to be 'the supporter of a monastery', ကျောင်းတကာ Kyowngg-tāhgāh (fem. ကျောင်းအမ Kyowngg-āh-māh), or 'founder of a Pagoda', ဘုရားတကာ Hpāhyāh-tāhgāh, or simply as ခင်ဗျား or ခင်ကြား Hkin-byāh (a short form of သခင်ဘုရား Master, object of reverence). If the person addressed is a teacher or person of learning, he should be called ဆရာ Sāhyāh. In talking to a priest or teacher, instead of saying 'I', one should use တပည့်တော် Tāhbeh-dāw (scholar), and call him ကိုယ်တော် Kō-dāw, or ဆရာတော် Sāhyāh-dāw. To a person in authority a Burman would always designate himself as ကျွန်တော် Kyōn-dāw (Royal servant), but an Englishman would say 'Kyōnohk'.

ကတော် Kāhdāw means *lady* and is used for the wives of honourable persons, as မင်းကတော် Min kāhdāw, ဆရာကတော် Sāhyāh kāhdāw, for the wives of magistrates and teachers.

The word တကာ tāh-gāh, which is used above, is a corruption of the Pali word ဒါယကာ dāh-yāh-kāh, a *giver*; the feminine is တကာမ tāh-gāh-māh.

¹ The proper word for Brahman is *Byāhmāhngāh*, but the Burmese usually use the word ပုဂ္ဂိုလ်, *Pohngōl*, which is a word of doubtful derivation.

CONVERSATIONAL PHRASES AND SENTENCES.¹

Useful and Necessary Idiomatic Expressions.

များစွာ အထိုးဝင်သောစကားဆက်များ။

English.	Burmese.	Pronunciation.
Thank you (sel- dom used)	ကျေးဇူးတင်ပါသည်	Kyay:- zoo: tin-bāh- theé [hkəh
Yes	ဟုတ်ပါ။ ဟုတ်ခဲ့	Hohk-pāh or hohk-
No	မဟုတ်ဘူး။ မဟုတ်ပါ	Māh-hohk-hpoo:, māh- hohk-pāh
Bring	ယူခဲ့ပါ	Yoo-geh-bāh [bāh
Bring that	ထိုသင်းကိုယူခဲ့ပါ	Hoh-din:-goh yoo-geh-
Give me	ကျွန်ုပ်ကိုပေးပါ	Kyöönohk-koh pay:- bāh
Give it him	ထုကိုပေးလိုက်ပါ	Thöö-goh pay:-lik-pāh
Do (you) under- stand? [stand	နားလည်သလား	Nāh: leh-thāh-lāh:
(I) do not under- stand	နားမသည့်ဘူး	Nāh: mäh leh-boo:
Send (it) to me	ကျွန်ုပ်ထံသို့ပို့လိုက်ပါ	Kyöönohk htāh n-thoh poh-lik-pāh [bāh
Tell me	ကျွန်ုပ်ကိုပြောပါ	Kyöönohk-koh pyaw-
Tell him	ထုကိုပြောလိုက်ပါ	Thöö-goh pyaw-lik-pāh
Can you tell (me)?	ပြောနိုင်ပါမည်လား	Pyaw ning-bāh-měē- lāh:
Can you speak English?	အင်္ဂလိပ်စကားတတ် သလား	Ingāhlayk tsa-h-gāh: tāht-thāh-lāh:

¹ See 'Hints on addressing a Burman', p. 24; 'Polite Modes of Address', p. 126.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Is there any one here who speaks English ?	အင်္ဂလိပ်စကားတတ် သောသူရှိသလား	Ingāhlayk tsah -gāh: tāht-thaw-thoo shēe- thāh-lāh:
What do (you) say ?	ဘာပြောသလဲ၊ ဘာ ဆိုသလဲ	Bāh pyaw-thāh-leh, Bāh soh-thāh-leh
Ask him (inquire)	သူကိုမေးစမ်းပါ	Thōō-goh may:-zāhn:-
Ask for (demand)	တောင်းပါတော့	Towng:-bāh-day [bāh
Speak loudly [it]	ကျယ်ကျယ်ပြောပါ	Kyeh-jeh pyaw-bāh
Never mind	အဘွတ်မရှိပါဘူး	Āh-twet mäh shēe-bāh- boo:
What is to be done? Why ?	ဘာပြုသင့်သလဲ ဘာပြုလို့လဲ	Bāh pyōō thīn-thāh-leh Bāh pyōō-loh leh
What is it? [ter ?	ဘာလဲ	Bāh leh
What is the mat-	ဘာဖြစ်သလဲ	Bāh hpyit-thāh-leh
Do (you) hear ?	ကြားသလား	Kyāh:-thāh-lāh:
I understand, Sir	နားလည်သည်၊ ဘုရား	Nāh: leh-thee, hpahyāh:
Carry this	သည်ဟာကိုထမ်းပါ	Thee hāh-goh htahn:- bāh [day
Take that	ထိုဟာကိုယူပါတော့	Htoh hāh-goh yoo-bāh-
Take (it) away	ယူသွားလိုက်	Yoo-thwāh:-lik
Make haste !	အချွန်ပြုပါ	Ah-lyin pyōō-bāh
Come quickly	မြန်မြန်လာခဲ့	Myāhn-myāhn lāh-geh
Take care !	သတိပြုပါ	Thāhdēe pyōō-bāh
Listen !	နားထောင်ပါ	Nāh: htowng-bāh
Come in !	ဝင်ပါတော့	Win-bāh-day
Come here !	သည်ကိုလာခဲ့	Dee-goh lāh-geh
Come back !	ပြန်လာခဲ့	Pyāhn lāh-geh
Call my servant (boy)	ကျွန်ုပ်ရဲ့ကလေးကို ခေါ်ပါ	Kyōōnok loogāhlay:- goh hkāw-bah

English.

Burmese.

Pronunciation.

Take this note to —	သည်စာကို — ထံသို့ ယူသွားပါ	<i>Thee tsāh-goh—htāhn-thoh̄ yoo-thwāh̄:-bāh</i>
Bring back an answer	ဖြန်စာကိုယူခဲ့	<i>Pyāhn-zāh-goh yoo-geh̄</i>
Stand still a moment	ခဏချစ်နေပါဦး	<i>Hkāhnāh yāht-nay-bāh-ōhn̄:</i>
Go away (rough)	သွားလိုက်	<i>Thwāh̄:-lik</i>
Go away (polite)	သွားပါတော့	<i>Thwāh̄:-bāh-daw</i>
Good-bye ¹	သွားဦးတော့	<i>Thwāh̄:-ōhn̄:-daw</i>
Too soon	ဦးထွန်းသည်။ ဘာထွန်းသည်	<i>Oo:-loon:-thēē, tsaw-loon:-thēē</i>
Too late	နောက်ကျထွန်းသည်	<i>Nowk-kyah loon̄: thēē:</i>
Very well (good)	ကောင်းပါပြီ	<i>Kowng:-bāh-byee</i>
What do you want?	တာလိုချင်လဲ	<i>Bāh loh-jin-thāh-leh</i>
How do you do?	မာပါ၏လား	<i>Māh-bāh-ēē-lāh:</i>
Are you well?		
I am well	မာပါ၏	<i>Māh-bāh-ēē</i>
Much obliged	ကျေးဇူးကြီးလှပြီ	<i>Kyay:zoo: kec:-hlāh-byee [boo:</i>
There is nothing	တာမျှမရှိတူး	<i>Bāh-hmyāh mǎh shēe-</i>
Nothing is the matter	တာမျှမဖြစ်တူး	<i>Bāh-hmyāh mǎh hpyit-hpoo:</i>
No trouble at all	နှောင့်ရှက်စရာမရှိ	<i>Hnōng:-shet-tsāh-yāh mǎh shēe</i>
Who is there?	ယိုမှာဘယ်သူရှိလဲ	<i>Hoh-hmāh beh-thoo shēē-thāh-leh</i>

¹ The person who pays a call on leaving says သွားတော့မည်နော် *thwāh̄:-daw-měē-nāw*, *I will go?* and the person in the house replies သွားဦးတော့ *thwāh̄:-ōhn̄:-daw*, *Go and return.*

English.	Burmese.	Pronunciation.
It is I	ကျွန်ုပ်ပါ။ ကျွန်တော် ပါ	Kyöönohk-pāh, kyöön- dāw-bāh [leh
What is the news ?	ဘတ်သိတင်းရသလဲ	Beh thāhdin: yāh-thāh-
There is no news	ဘယ်သိတင်းမျှမချ	Beh thāhdin: hmyāh- māh yāh
Do you know for certain ?	ဧကံအမှန်သိသလား	Aykāhn āh-hmāhn thēe-thāh-lāh: [daw
Go in front	အရှေ့သို့သွားတော့	Āh-shay-thōh-thwāh:
Follow	နောက်သို့လိုက်ပါ	Nowk-thōh lik-pāh
Go home	အိမ်သို့သွားတော့	Ayn-thōh thwāh-daw
Go to the post office and ask for my letters	စာတိုက်သို့သွား၍ ကျွန်ုပ်စာများကို တောင်းပါ	Tsāh-dik-thōh thwāh- yooay kyöönohk tsāh- myāh:-goh towng:- bāh [zoh
Let us start	ထွက်သွားကြစို့	Htwet-thwāh:-jāh-
Wait	နေပါဦး။ စောင့်ပါ	Nay-bāh-ōhn:, tsowng bāh:
Bring my horse	ကျွန်ုပ်မြင်းကိုယူခဲ့	Kyöönohk myin:-goh yoo-geh
Saddle it	ခုန်းနှီးတင်ပါ	Hkoh:-hnee: tin-bāh
Call the interpreter [man say ?	စကားပြန်ကိုခေါ်ပါ	Tsāh-gāh-byāhn-goh hkāw bāh [thāh-leh
What does that	ဟိုလူတာပြောသလဲ	Hoh loo bāh pyaw-
He says he cannot find the horse	မြင်းကိုမတွေ့နိုင်ဘူး ထည့်	Myin:-goh mah tway hning boos:, delu
He thinks some one has stolen it	ထရံထယောက်မိုးယူ သင့်လို့ထင်သည်	Tāh-zohn-tāh-yowk- hkoh yoo-thāh-loh htin-thee [lāh:
Is it possible ?	ဖြစ်နိုင်ပါမည်လား	Hpyit-hning-bāh-měe

English.

Burmese.

Pronunciation.

It is his fault	သူအပြစ်ပေ	Thöö äh-pyit pay
He is sorry	သူဝမ်းနည်းပါသည်	Thoo woon:-neh:-bāh- théé
He must get me another horse	သူကျွန်ုပ်တို့အတွက် ကောင်ရွာပေးရ မည်	Thoo kyöönohk -hpoh myin: täh-gowng shāh-pay:-yāh-méé
Who is paddling that boat?	ထိုဈေးကို ဘယ်သူ လှော်သလဲ	Hoh hlai-goh behthoo hlāw-thāh-leh
Is it a man or a woman?	ယောက်ျားလား၊ မိမ္မ လား	Yowkyāh: lāh:, mayn:- māh lāh:
It is a woman	မိမ္မပေ	Mayn:māh bay
It is a woman ¹	မိမ္မပေါ့	Mayn:māh bay
Well done!	ကောင်းပေ	Kowng: bay
How fortunate	တယ်ကံကောင်းသည်	Teh kāhn kowng:-théé
It is a fact	သည်တာအမှန်ပေ	Thee hāh āh-hmāhn bay [hniñ
Don't be angry	မိတ်ဆိုးပါနှင့်	T'sayt -māh-sōh: -bāh-
How beautiful	တယ်လှသည်ကို	Teh hlāh-théé, goh
Be silent!	တိတ်တိတ်နေ	Tayt-tayt nay
Long ago	ကြာလှပြီ [သည်	Kyāh hlāh byee [théé
Shameful	ရှက်စရာကောင်း	Shet-tsāh-yāh kowng:-
Are you not a- shamed?	မရှက်ဘူးလား	Māh shet-hpoo:-lāh:
(You) are to blame	အပြစ်တင်စရာ ကောင်းသည်	Āh-pyit-tin-zāh-yāh kowng:-théé
Get up!	ထလိုက်။ (polite) ထပါ	Htāh-lik, htāh-bāh

¹ I. e. how could you think otherwise?

Meals. ထမင်းစားကြောင်း။

(For Vocabularies, see pp. 49-53.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
Breakfast (dinner, or supper) is ready	ထမင်းပျင်းပြီးပြီ	Htamin: pyin-pyee: byee
Is the tea made ?	လက်ဖက်ရည်ထုတ်ပြီးပြီလား	Lāh-hpet-yěē lohk-pyee: byee-lāh:
Do you drink coffee ?	ကဖီရည်သောက်တတ်သလား	Kāh-hpee-yěē thowk tāht-thah-lāh: [thěē
This milk is sour	သည့်နို့ရည်ချဉ်သည်	Thee nōh-yěē chin-
Bring me an egg	ကြက်ဥထပ်ယူကွဲ	Kyet-ōō tāh-lōhn: yoo-geḥ
Must I boil the egg ?	ကြက်ဥကိုမြှိုက်ရမည်လား	Kyet-ōō-goh pyohk-yāh-mēe-lāh:
Fry me two eggs	ကြက်ဥနှစ်ထပ်ကျော်ပေးပါ	Kyet - ōō hnāh - lōhn: kyāw-pay:-bāh
This butter is rancid [butter	သင့်တောပတ်တောင်စပ်သည်	Thee htāwbāht howng-zāht-thēe [ōhn:
Bring some other	ထောပတ်ယူကွဲဦး	Htawbāht yoo-geḥ-
We want more tea-cups	လက်ဖက်ရည်ပုကန်များလိုသေးသည်	Lāh-hpet-yěē-pāhgāhn-myāh: loh-thay:-thěē
Remove the dishes	ပုကန်ပြားများကိုယူသွားစေ	Pāhgāhn-byāh:-myāh:-goh yoo-thwāh:-day
Cook some pork curry for dinner	ညစာထိုးဝက်သားတင်းချက်ပေးပါ	Nyāh-zāh-bōh wet-thāh: hin: chet-pay:-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Take care to boil the rice well, too	ထမင်းကိုလည်း ကောင်းကောင်း နပ်အောင်သတိပြု ထိုက်	Itahmin:-goh lee: kowng:-gowng:-nāht- owng thahdee pyöö lik
Change the plates	ပုကန်များကိုလဲကိုက် ပါ	Pahgahn-myāh:-goh leh-lik-pāh
Give me a clean knife and fork	စားပွဲခါးနှင့်ခက်ရင်း အသစ်ကိုယူကွဲ	Tsah-bweh-dāh:-hniṅ hkah - yin: āh - thit- koh yoc-geh
Give me a glass of water	ရေထွက်ပေးပါ	Yay tah-hkwet pay:- bāh
Pour out the tea	လက်ဖက်ရည်ကို ပေးပါ	Lāh - hpet - yee-goh hnggeh pay:-bāh
How many are coming to dinner?	ဘယ်နှစ်ယောက်က မင်းစားလာမည်လဲ	Beh-hnāh-yowk htah- min: tsāh:-lāh-mée- leh
I think there will be eight persons	လူရှစ်ယောက်လာ မည်ထိုထင်ပါသည်	Loo-shit-yowk lāh- mee-loh htin-bāh- theé

Health. ကျန်းမာခြင်းနှင့်ဆိုင်သောအကြောင်း။

(For Vocabulary, see p. 47.)

Are you well ?	မာ၏လား	Māh-ēē-lāh:
I am well	မာပါ၏	Māh-bāh-ēē
I am very ill	အထွန်နာပါသည်	Āh-lōön nāh-bāh-thěě
I am not very well	ကောင်းကောင်းမ မာဘူး	Kowng:-gowng: māh māh-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
I hope you will soon be better	ခင်ပြားမြန်မြန်ကျမ်း မာရန်ကျန်တော် မျှော်လင့်ပါသည်	Hkinbyāh: myāhn- myāhn kyāhn:-māh- yāhn kyōön-dāw hmyāw-liṅ-bāh-thěh
Do you sleep well?	အအိပ်ကောင်းသ လား	Āh-ayk kowng:-thāh- lāh:
I sleep pretty well	တော်တော်ကောင်း ကောင်းအိပ်ပါသည်	Tāw-dāw kowng:- gowng: ayk-pāh- thēē [thēē
I have caught a cold I feel sick	နှာစေးနာရှိသည် အနံ့ချင်သည်	Hnāh-zee:-nāh shēē- Āhn jin-theē
Send for a doctor	ဆေးသမားကိုခေါ် ထိုက်	Say:thāhmāh:-goh hkāw-lik
I want to see a doctor	ဆေးသမားနှင့်တွေ့ ချင်သည်	Say:thā/hmāh:-hniṅ tway-jin-theē
She (or he) has a cough	သူမ္မာခြောင်းဆိုးနာ ရှိသည်	Thoo-hmāh chowng:- zoh:-nāh shēē-theē
Where is the chem- ist's shop?	ဆေးဆိုင်တယ်မှာလဲ	Say:-zing beh-hmāh- leh
How far is it from here?	သင်္ဠိကတယ်လောက် ဝေးသလဲ	Dee-gāh beh-lowk way:-thāh-leh
You must drink this	သည်ဟကိုသောက် ရမည်	Dee hāh-goh thowk- yāh-mēē
Have you any brandy (spirit)?	ပြန်ဒီအရက်ရှိသလား	Byāhndee-āh-yet shēē- thāh-lāh:
I can eat nothing	တာမျှစားနိုင်ဘူး	Bāh-hmyāh mäh tsāh: hniṅ-boo:
I can swallow no- thing	တစ်တခုမျှမချိုနိုင်ဘူး	Tāh-zohn tāh-hköö- hmyāh mäh myoh hniṅ-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
My head aches	ကျွန်ုပ်ခေါင်းကိုက် သည်	Kyöönohk gowng: kik-thěě
My foot is swollen	ကျွန်ုပ်ခြေရောင်နေ သည်	Kyöönohk chee yowng-nay-thěě
[cannot get up	မထနိုင်ပါဘူး	Măh htăh hning-băh- boo:
May I get up ?	ထချင်လျှင်ထနိုင်ပါ သဘား	Htah-jin-hlyin htăh- hning-băh-thah-lăh:
Give me a cup of tea	လက်ဖက်ရည်တခွက် ပေးပါ	Lăh-hpet-yee tăh- hkwet pay:-băh
[have been ill three days	နာနေတာသုံးရက် ရှိပြီ	Năh-nay- ¹ dăh thôhn: yet shěě-byee
Give me a bit of bread	ခွံထပ်ပေးပါ	Môhn tăh-zayt pay:- băh
[must wash my hands	ကျွန်ုပ်လက်ဆေးရ မည်	Kyöönohk let say:- yăh-měě
[have washed my face	မြက်နှာကိုသစ်ခဲ့ပြီ	Myet-hnăh-goh thit- hkeh-byee
There is no soap	ဆပ်ပြာမရှိ	Săhtpyăh măh-shěě
[It is not good to go out when it is cold	ချမ်းသောအခါ၌ အပြင်သို့ထွားထွါမ ကောင်းဘူး	Chăhn:-thaw äh-hkăh- hnik äh-pyin-thoh thwăh:-boh-măh kowng:-boo:

¹ The ထာ *dăh* is a contraction of ထည် *thěě* (the verb affix) and ထာ *hăh*,

a thing, which is often used in colloquial and might be translated 'the fact of being ill has been three days'.

Time. အချိန်။ အခါ။ ဘာလ။

(For Vocabulary, see p. 36.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
What time is it ?	ဘယ်နှစ်နာရီလောက် ရှိသလဲ။ ဘယ်အ ချိန်ရှိသလဲ	Beh - h năh nāhyee lowk shëë-thăh-leh, or Beh ăh-chayn shëë-thăh-leh
Ten minutes past seven	ခုနှစ်နာရီနှင့်ခုနှစ်မိ နစ်လောက်ရှိသည်	Hkōō-hnăh nāhyee- hniṅ hkōō - hnăh mëënit - lowk shëë- thëë
It has just struck nine	ယခုထဲကိုးနာရီလီးပြီ	Yăh - hkōō - beh kôh:- nāhyee htee:-byee
The clock is strik- ing	နာရီယခုထဲလီးနေသည်	Nāhyee yăh-hkōō htee: nay-thëë
A quarter past one (afternoon)	မွန်းလွဲတနာရီနှင့် တစ်ဆိတ်	Mōōn:-lweh: tăh-nāh- yee-hniṅ tăh-zayt
Half-past four (morning)	မနက်လေးနာရီခွဲ	Măhnet lay:-nāhyee gweh
A quarter to eight	ရှစ်နာရီမတ်တင်း	Shit-nāhyee măht tīn:
At what time ?	ဘယ်အချိန်မှာလဲ	Beh ăh-chayn-hmăh leh
It is noon	မွန်းတည့်အချိန်ဖြစ် သည်	Mōōn:-deḥ ăh-chayn hpyit-thëë
Wake me at mid- night	သန်းခေါင်ကျွန်ုပ်ကို နှိုးပါ	Thăh-gowng kyōōn- ohk-koh hnôh:-băh
I will get up at six in the morning	မနက်ခြောက်နာရီ မှာပထမည့်	Măhnetchowk-nāhyee- hmăh htăh-băh-mëë

English.	Burmese.	Pronunciation.
He will arrive at half-past five in the evening	ညနေ ဝါးနာရီ ကွဲ လောက်သူရောက် ပါလိမ့်မည်	Nyáh-nay gnāh:-nāh- yee-gweh lowk thoo yowk-pāh-laym-mée
I shall dine exactly at seven in the evening	ညနေခုနစ်နာရီတိတိ ကျွန်ုပ်ထမင်းစား မည်	Nyāh-nay hköo-hnāh- nāhyee htěě-hděě kyöonohk htāhmin: tsāh:-mée
What month is it?	သည်လယ်လဲ	Thee lāh beh lāh leh
What day (of the week) is to-day?	သည်ကနေ့တာနေ့ဘဲ	Thigah-nay bah nay leh
What day of the month is this?	သည်ကနေ့ဘယ်နှစ် ရက်နေ့လဲ	Thigāh-nay beh-hnāh yet-nay leh

NOTE.—The Burmese date is 638 years after the Christian era. Therefore, in order to get the Burmese year, we have to subtract that number from our year. Both eras are used, and, to distinguish the one from the other, the word သက္ကရာဇ် *Thekkāhyit* is placed before the Burmese date; thus, သက္ကရာဇ် ၁၂၇၂ = A.D. 1910. Both Burmese and English months are used, and often the two together, in documents.

The month is divided into two parts, လဆန်း *lāh-zāhn*, the *waxing*, and လပြည့်ကျော် *lāh-byōé-jāw* or လဆုတ် *lāh-zohk*, the *waning*. The full moon, လပြည့် *lāh-byōé*, falls on the fifteenth of the waxing; the လကွယ် *lāh-gweh* (*hidden moon*) falls on the fourteenth or fifteenth of the wane. The days of worship are the full moon, eighth of the wane, the hidden moon, and the eighth waxing; otherwise the days of the week are not observed, though noted. (The Englishman observes Sunday, the Burman does not.)

Times, Seasons, and Weather.

ဥတု၊ အချိန်များနှင့်ပိုင်းလေအကြောင်း။

(For Vocabulary, see p. 36.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
This day week	ထည့်နေ့ကခုနစ်ရက် နေ့	<i>Thee nay-găh hköö- hnăh-yet nay</i>
That was three or four days ago	သုံးလေးရက်လောက် ရှိပြီ	<i>Thôhn: lay:-yet lowk shëe-byee</i>
To-morrow fort- night	နက်ဖန်နေ့နောက် ဆယ်လေးရက်	<i>Net-hpăhn-nay nowk seh-lay:-yet</i>
At about this time	ယခုအချိန်လောက်မှာ	<i>Yăh-hköö âh-chayn- lowk-hmăh</i>
In a month's time	ယခုနေ့ကတလ လောက်	<i>Yăh-hköö-nay-găh tăh-lăh lowk</i>
The first of next month	ယခုလာမည့်လထဲ ရက်နေ့	<i>Yăh-hköö lâh-mëe-lăh tăh-yet nay</i>
In (after) six weeks	ယနေ့ကတလနှင့် ဆယ်လေးရက်	<i>Yăh-nay-găh tăh-lăh- hniṅ seh-lay:-yet</i>
On the last day of the month	ယခုလကွယ်နေ့	<i>Yăh-hköö lâh-gweh- nay</i>
At the end of this month	ထည့်လကုန်မှာ	<i>Thee lâh gohn hmăh</i>
Towards the middle of January	ဇန်နဝါရီလ၁၅ရက် နေ့လောက်	<i>Zăhnăhwăhyee lâh seh- gnăh:-yet nay lowk</i>
In the course of a week	ခုနစ်ရက်အတွင်း တွင်	<i>Hköö-hnăh-yet âh- twin:-dwin</i>
From time to time	အဖန်ဖန်	<i>Ăh-hpăhn-băhn</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
From one day to another	တနေ့ကတနေ့သို့	Tá'h-nay-gáh táh-nay-thòh [thay:
A few days ago	နေ့ရက်မကြာသေး	Nay-yet mäh kyäh
A short time since [ago	ကာလမရှည်ပြီ	Kāh-lāh mäh shay-byee [thay:
Scarcely two days	နှစ်ရက်မရှိသေး	Hnäh-yet mäh shëe
A month ago	တလရှိပြီ	Tah-lāh shëe-byee
It is full moon	လပြည့်နေ့ဖြစ်သည်	Lāh-byee-nay hpyit-
Last year [last	မနှစ်က	Māh-hnit-kāh [théé
The year before	တမျှန်နှစ်	Tāh-myāhn-hnit
It is not long since	မကြာသေးဘူး	Māh kyāh thay: boo:
Long ago	ကြာလှပြီ	Kyāh-hlāh-byee
Once in (three) days	(သုံး) ရက်တခါ	('Thohñ:) yet tah-hkāh
The heat of the sun is unbearable	နေပူလှိုမခံနိုင်ဘူး	Nay poo loh mäh hkāhn-hning-boo:
I am very warm	တယ်ဒိုက်သည်	Teh ik-théé
I am afraid it will rain	မိုးပန်းရွာမည့်မိုးသည်	Môh: yööāh-méé, tsôh: théé
Did you see the lightning?	လျှောက်စစ်ကို မြင်သလား	Shāht-tsit-koh myin-thāh-lāh:
I heard the thunder	မိုးယားခြိုးသံကို ကြားခဲ့သည်	Môh: chóhn: thāhn-goh kyāh: geh thee
How it pours!	တယ်မိုးပန်းရွာသည်	Teh môh: yööāh-théé
Would you like an umbrella?	ထီးထိုချင်သလား	Htee: loh-jin-thāh-lāh: [tsoh-byee
I am wet through	အဝတ်များစွတ်မိုးပြီ	Āh-wööt-myāh: tsööt-
Look at the rainbow	သက်ထံကို ကြည့်လိုက်ပါ	Thettāhn-goh kyeé-lik-pāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
It is growing very cold	တယ်အေးလာသည်	Teh ay: lāh-thěě
It is very dirty	တယ်ရှိုများသည်	Teh shōön myāh:-thěě
It is very windy	တယ်လေတိုက်သည်	Teh lay tik-thěě
The wind is in the east	လေအရှေ့ဖက်က လာသည်	Lay āh-shay bekkāh lāh-thěě
The dust is terrible	တယ်ဖိုထသည်	Teh hpohn htāk-thěě
How bright the moon is	တယ်လလာသည်	Teh lāh thāh-thěě
The sky is overcast, so I think it will rain	မိုးပန်းအုံ့တိုမိုးပန်းရွာ မည်ဆိုထင်သည်	Mōh: ohn-loh mōh: yōōāh-měe-loh, htin- thěě
The stars are bright	ကြယ်များအထွန်ထွန် လင်းသည်	Kyh-myāh: āh-hlōön htoon:-lin:-thěe
It will be fine tomorrow, I think	နက်ဖန်နေသာမည် ထင်သည်	Net-hpā/n nay thāh- mēě, htin-thěe

Correspondence, Post, Telegraph, and Telephone.

စာရေးကြောင်းနှင့်စာတိုက်၊ ကြေးနန်းရုံးအကြောင်းများ။

(For Vocabulary, see p. 70.)

Have any letters come this morning ?	ယခုမနက်စာများ ရောက်ပြီလား	Yāh-hkōō māh-net tsāh-myāh: yowk- pyee-lāh:
No, none have come yet	မလာမရောက်သေး ဘူး	Māh lāh māh yowk thay: boo:
He ought to be here by now	သူယခုထည့်ကို ရောက်သင့်ပြီ	Thoo yāh-hkōō dee-goh yowk-thin-byee

English.	Burmese.	Pronunciation.
I have heard nothing	တဝံတချမကြားရ သေးဘူး	Táh-zohn tǎh-hkǒǒ hmyáh mǎh kyáh:- yǎh-thay:-boo:
Has the mail steamer arrived?	စာပို့ဇီးသတေ ရောက်ပြီလား	Tsǎh-bōh mee:-thim:- baw yowk-pyee-lāh:
Go and see if the mail is in	ဒက်ရောက်သည်မ ရောက်သည်ကိုသွား ကြည့်စမ်းပါ	Det yowk-théé mǎh yowk - théé - goh thwāh: kyéé-zāhn: bāh
Are there any letters for me?	ကျွန်ုပ်တို့ဘာများရှိသ လား	Kyōōnohk-hpōh tsǎh- myáh: shee-thah- lāh:
I have not received any letter	စာတစောင်မျှမရဘူး	Tsǎh tǎh - zowng - hmyáh mǎh yǎh-boo:
Please post this letter	သည်စာကိုစာတိုက် သစ်တာထဲမှာထည့် လိုက်ပါ	Thee tsǎh-goh tsǎh- dik thit-htǎh-deh- hmāh htēh-lik-pāh
Please forward my letters to . . .	ကျွန်ုပ်စာများကိုပို့ လိုက်ပါ	Kyōōnohk tsǎh-myáh:- goh pōh-lik-pāh
Please weigh this letter	သည်စာကိုချိန်စမ်းပါ	Thee tsǎh-goh chayn- zāhn:-bāh
I want some note-paper	စာရေးရန်စက္ကူလို ချင်သည်	Tsǎh-yay:-yāhn tsek- koo loh-jin-theé
Give me an envelope	စာအိတ်တခုပေးပါ	Tsǎh - ayk tǎh -hkǒǒ pay:-bāh
Where is the ink?	မှင်အိုးတယ်မှာလဲ	Hmin-ōh: beh-hmāh leh
Lend me a piece of blotting-paper	မှင်နှိပ်စက္ကူတခြပ် ပေးပါ	Hmin-hnayk tsek-kōǒ tǎh-chahk pay:-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Get me some stamps	တံဆိပ်ခေါင်းများပေးပါ	Tāh - zayt - gowngꜰ myāhꜰ payꜰ-bāh
Tell him to wait	ဝေါင့်နေထိုထုကိုပြောပါ	Tsowngꜰ nay-loh thöö- goh pyaw-bāh
I will send a reply later	နောက်မှပြန်စာပို့ပါမည်	Nowk-hmāh pyāhn- zāh pōh-bāh-měē
Can I send a telegram?	ကြေးနန်းရိုက်နှိုင်းပါမည်လား	Kyayꜰ - nahnꜰ yik hning-bāh-měē-lāhꜰ
How much is the postage on these letters?	သည်စာများအတွက်စာပို့ခဘယ်လောက်ပေးရမည်ထဲ	Thee tsāh-myāhꜰ āh- twet tsāh-bōh-gāh beh-lowk payꜰ-yāh- mēē-leh
I am just going to read it	ယခုတဲဖတ်ပါမည်	Yāh-hköö-beh hpāht- pāh-měē
Can you lend me a pencil?	ခဲထံတချောင်းခဏငှါပါ	Hkeh - dāhn tāh - chowngꜰ hkahnāh hgnāhꜰ-bāh
What is your telephone number?	ခင်ကြားနံပါတ်ဘယ်လောက်ထဲ	Hken byāhꜰ nāhmbāht beh-lowk leh
My number is —	ကျွန်ုပ်နံပါတ်ဖြစ်ပါသည်	Kyöönohk nāhmbāht — hpyit-pāh-thēē
Put me through to —	— ကိုထွယ်လေးပါ	— goh thweh-payꜰ- bāh
Line engaged	လမ်းမအားပါ	Lāhnꜰ mǎh āhꜰ-bāh
Ring up (Mr. Smith) ¹	မစ္စတာစမစ်ကိုစကားပြောသံကြိုနှင့်ပြောပါ	(Mistāh Sāhmit)-goh tsāhgāhꜰ-pyawa- thāhn-joh-hniꜰ pyaw- bāh

¹ This is translated 'Speak to Mr. Smith with the telephone.'

In Town. မြို့တွင်အကြောင်းအရာ။

English.

Burmese.

Pronunciation.

Where shall we go ?	ကျွန်ုပ်တို့ဘယ်ကို အလှည့်သွားမည်လဲ	Kyöönohk-dogh beh-goh āh-leh-thwāh:měě-leh
Let us go to the post office	စာတိုက်သို့သွားကြစို့	Tsāh-dik-thogh thwāh: jyāh-zoh
Where does this road go ?	သည်လမ်းဘယ်ရောက်သလဲ	Thee lāhn: beh yowk-thāh-leh
Go up the street	လမ်းကိုလိုက်သွား	Lāhn:-goh lik-thwāh:
Is it far from here ?	သည်ကကွာဝေးသလား	Dee-gāh kwāh-way:-thah-lāh:
Show me the way	လမ်းကိုပြပါ	Lāhn:-goh pyāh-bāh
Turn to the right	လက်ယာဖက်သို့ လှည့်သွားလိုက်	Let-yāh-bet-thogh hleh-thwāh:-lik [thwāh:
Turn to the left	လက်ဝဲဖက်သို့ လှည့်	Let-weh-bet-thogh hleh-
Go straight on	ရှေ့သို့တိုက်တိုက်သွားပါ	Shay - thogh tēh - deḡ thwāh: bāh
Second turning to the right	လက်ယာဖက်မှ ဒုတိယလမ်းကိုလိုက်	Let - yāh - bet - hmāh dootēyāh lāhn:-goh lik
Cross the road [is . . . ?	လမ်းကိုကူးသွား [ရှိသလဲ	Lāhn: - goh koo: - thwāh: [thāh-leh
In what street	— ဘယ်လမ်းတွင်	— beh lāhn:-dwin shéé
Please tell me the nearest way to . . .	— သို့ရောက်အောင် အနီးဆုံး လမ်းကို ပြောပါ။	— thogh yowk-owng āh-nee:-zōhn: lāhn:-goh pyaw-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Is this the way to...?	သည်လမ်းကိုလိုက် လျှင်— သို့ရောက် နိုင်ပါမည်လား	<i>Thee lāhn:-goh lik- hlyin -- thoh-yowk- hning - bāh - mēē- lāh:</i>
Do you know Mr. F.?	F. သွင်ကိုသိကျွမ်း သလား	F. <i>thāhken - goh thēē - kyoon: - thāh - lāh:</i>
I do not know	မသိသူ	Māh thēē-boo:
I know him well	သူ့ကိုကောင်းကောင်း ကျွမ်းသည်	Thōō - goh kowng:- gowng: kyoon:-thēē
Who is he?	ထိုလူတယ်လူလဲ	Htoh loo bāhloo leh
He is an old friend	သူမိတ်ဆွေတောင်း ဖြစ်ပါသည်	Thoo maytsway howng: hpyit - pāh- thēē
Where does he live?	သူတယ်မှာနေသလဲ	Thoo beh-hmāh nay- thāh-leh
He lives close by (my home)	ကျွန်ုပ်အိမ်နှင့်အနီး နေပါသည်	(Kyōōnohk ayn-hnin) āh - nee: nay - bāh - thēē
Is Mr. F. (Mrs. F.) at home?	F. သွင် (F. သွင်မ) အိမ်တွင်ရှိသလား	F. <i>thāhken (thāh- hken-māh) ayn-dwin shēē-thāh-lāh:</i>
I must go	ကျွန်ုပ်သွားပါတော့ မည်	Kyōōnohk thwāh:- bāh-day-mēē
Good-bye (go and return)	သွားဦးလော (or တော့)	Thwāh:-ōhn:-law (or day)
What is the name of that street?	ထိုလမ်းကိုတယ်နှယ် ခေါ်သလဲ	Htoh lāhn:-goh beh- hneh hkāw - thāh- leh

English.

Burmese.

Pronunciation.

Which road must I take ?	ဘယ်လမ်းသွားရမည်လဲ	Beh láhn: thwāh:-yāh-měě-leh
(You) are out of the way	လမ်းမှားပြီ	Lāhn: hmāh: byee

Shopping. ဆိုင်များတွင်လှည့်ဝယ်ရာ။

How much is this?	သည်ဟာအဘိုးဘယ်လောက်လဲ	<i>Thee hāh āh-hpôh: beh-lowk leh</i>
It is too much	အဘိုးကြီးသည်	<i>Āh-hpôh: kee:-thěe</i>
Send them at once	ချက်ချင်းပို့လိုက်ပါ	<i>Chet-chin: poh-lik-pāh</i>
I wish to buy	ဝယ်ချင်သည်	<i>Weh-jin-thěe</i>
(I) will take this	သည်ဟာကိုယူပါမည်	<i>Thee hāh-goh yoo-bāh-měe</i>
(I) want some calico	ပိတ်ဝယ်ချင်သည်	<i>Payt weh-jin-thěe</i>
Show (me) some ribbons	ပိုးကြိုးပြာထချိုပြပါ	<i>Pôh: kyôh:-byāh tāh-choh pyāh-bāh</i>
This colour is too dark	ဤအရောင်ညိုထွန်းသည်	<i>Ee āh-yowng nyoh-loon:-thěe</i>
Have you any that is narrower than this?	ဤကြိုးပြားထက်မြက်ငယ်သောကြိုးပြားရှိသေးသလား	<i>Ee kyôh:-byāh: det byet - gneh - thaw kyôh:-byāh: shěe-thay:-thāh-lāh:</i>
What is the price per yard ?	တိုက်ထွင်အဘိုးဘယ်လောက်လဲ	<i>Tah-gik hlyināh-hpôh: beh-lowk leh</i>
It is faded	အရောင်မှိန်သည်	<i>Āh-yowng hmayn-thěe</i>
It is too fine	အထွန်ညက်နုသည်	<i>Āh-hlōön nyet-nōō thěe</i>
This is right	သည်ဟာကောင်းသည်	<i>Thee hāh kowng:-thěe</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
What are they the pair ?	တရံထွင်အတိုးတယ် လောက်လဲ	Tāh-yahn hlyin āh- hpôh: beh-lowk leh
Have you any silk ¹ putsoes for sale?	ပိုးပုဆိုးများ ရောင်း ရန်ရှိသလား	Pôh:-pāhsôh:-myāh: yowng:-yāhn shēē- thāh-lāh:
I will inquire and let you know	ကျွန်ုပ်မေးစစ်၍ကြား ပြောလိုက်မည်	Kyöönohk may:-tsit- yöğay kyāh:-pyaw- lik-méé
I will give five rupees for it	ထိုတာ့ကိုငွေငါးကျပ် ပေးမည်	Htoh hāh-bôh gnway gnāh:-jäht pay:-méé
Take this watch to be mended	ဤနာရီခွက်ကိုပျင် ရအောင်ယူသွား လိုက်ပါ	Ee nāhyee-gwet-koh pyin-yāh-owng yoo- thwāh:-lik-pāh
Can you give me change for a rupee ?	ဒါတကျပ်ကိုအနီး နှိုင်ပါမည်လား	Dingāh: tāh-jäht-koh āhn:hning-bāh-měē- lāh:
I have no change	အနီးရန်မရှိပါ	Āhn:-yāhn mäh-sheé bāh
I have no coppers, only four-anna pieces	ပိုက်ဆံမရှိပါ။မတ် စေ့သာရှိပါသည်	Pisāhn mäh sheē-bāh, mäht tsëë thāh sheē- bāh-thëé

Shooting and Fishing.

အမည်းငါး။ လိုက်၊ ငြစ်။ များ။ ယူကြောင်း။

Is there any shoot- ing or fishing here?	သည်အရပ်၌အမည်း ငြစ်ခင်း၊ ငါးများ ခင်းရှိသလား	Thee āh-yaht hnik āh- meh: pit hkin:, hgnāh: hmyāh:-gin sheē-thāh-lāh:
--	---	---

¹ The garment worn by men round the waist; some are very handsome.

English.

Burmese.

Pronunciation.

Can you find me a hunter?

မုဆိုးတယောက်ရှာဒ်
ပေးနှိုင်းပါမည်လား

Mohksôh: tãh - yowk
shãh: pay: hning-
bãh-mëe-lãh:

I will send you a hunter to show you game?

အမည်းကိုညွှန်ပြရ
အောင် မုဆိုးတ
ယောက်ကိုခေါ်
ပေးမည်

Ăh-mehs-go^h hnyöön-
p yãh - yãh - ow ng
mohksôh: tãh-yowk-
koh hkãw-pay:-mëe

What game can you show me?

တစ်အမည်းမျိုးများ
ကိုပြနိုင်ပါမည်လား

Beh ãh-mehs:-myôh:-
myãh:- goh pyãh
hning-bãh-mëe-lãh:

Do you wish to shoot deer or birds?

ဆတ် သမင်၊ ဒရယ်၊
ဂျီများကိုဖြစ်ချင်သ
လား။ ငှက်များကို
ဖြစ်ချင်သလား

Sãht, thãhmin, dãh-
yeh, jee-myãh:-goh
pit - chin - thãh - lãh: ;
hgnet-myãh:-goh
pit - chin - thãh -
lãh:

There are plenty of hog deer in the jungle and sometimes one finds hares and pigs

တောထဲမှာဒရယ်အ
ထွန်များသည်။ ၎င်း
ပြင်တခါတထေယ့်
နှင့်တောဝက်များ
တွေ့တတ်သည်

Taw-deh-hmãh dãh-
yeh áh-hlóon myãh:-
thëë ; lãh - gowng:-
pyin tãh-hkãh-tãh-
lay yohn-hniṅ taw-
wet-myãh: twãÿ-
dãht-thëe

Snipe are found in the rice fields and duck and teal in the lake

ဝယ်ပြင်ထဲမှာမြေ
ဝတ်များပေါသည်။
အင်းထဲမှာဝမ်းဘဲ
နှင့်စစ်စလီကိုတွေ့
လိမ့်မည်

Leh - byin - deh-hmãh
myay - wööt - myãh:-
paw - thëë ; in:-deh-
hmãh woom:-beh-
hniṅ tsitsãhlee - goh
twãÿ-laym-mëë

English.	Burmese.	Pronunciation.
Is the jungle very thick?	တောများစွာရှုပ်တတ် သလား	Taw myāh: - zōōāh shohk-tāht-thāh-lāh:
The tree jungle is not thick but there is tall grass near the river	သစ်တောမရှုပ်ဘူး။ ထိုရာတွင်မြစ်ကမ်း ၌ မြက် တော ရှိ သည်	Thit-taw mäh-shohk- hpoo:; thōh-yāh-dwin, myit-kāhn: - hnik myet-taw shēē-theē
How many guns have you?	သေနတ်ဘယ်နှစ် ထက်ရှိသလဲ	Thay-nāht beh-hnāh- let shēē-thāh-leh
I have three double-barrel and a rifle	နှစ်ထိုးပြိုင်သေနတ်သုံး ထက်နှင့်ရိုက်ပတ် တထက်ရှိသည်	Hnāh-lōhn:-byōō-thay- nāht thōhn:-let-hmī yikpāht tāh-let shēē- thēē
This gun is a breechloader	သင်္ဃန်သေနတ်နောက် ထိုးသေနတ်ဖြစ်ပါ သည်	Thee thay-nāht nowk- htōh: - thāy-nāht hpyit-pāh-thēē
How many cartridges have you in that bag?	ထိုထွယ်အိတ်ထဲမှာ ယမ်းတောင့်ဘယ် နှစ်ထိုးပါသလဲ	Htoh lweh-ayk - deh- hmāh yāhn:-downg beh-hnāh-lōhn: pāh- thāh-leh
Put sixty cartridges into that box	ထိုသစ်တာထဲမှာယမ်း တောင့် ၆၀ ထောက် ထည့်လိုက်	Htoh thit-tāh-deh- hmāh yāhn:-downg chowk - seh - lowk hteht-lik
You have hit (shot) a red deer, Sir	ဆတ်တကောင်ကို မှန်ပါပြီလို့	Sāht tāh-gowng-goh hmāhn - bāh - byee, thāhken
It cannot go far, for its leg is broken	ခြေထောက်ကြိုးလို ဝေးစွာမသွားနိုင် ဘူး	Chay-dowk kyōh: loh way - zōōāh mäh thwāh:-hning-boo:

English.

Burmese.

Pronunciation

A teal has fallen in the grass near the pond	စဝ် စလိ တကောဝ် ဒိုင်နားဗွာဖြတ်ပင် ထဲသိုကျထေပြီ	Tsit-ählee täh-gowng ing-näh-hmäh myet- pin-deh-thoh kyäh- lay-bye
There are some jungle-fowl in the bamboos	ဝါးတောထဲမှာတော ကြက်များရှိသည်	Wäh-daw-deh-hmäh taw-jet-myäh shëe- thëe
Can you catch fish in that stream?	ထိုချောင်းတွင် ဝါး များကိုများနှိုင်းသ ထား	Htoh chowng-dwin gnäh-myäh-goh hmyäh-hning-thäh- läh
What is the best bait?	များစာအကောင်း ဆုံးတယ်သင်းလဲ	Hmyäh-zäh äh- kowng-zôhn beh- thin leh
Bring a rod and some bait with you	များတံတစ်ခုနှင့်များ စာအချို့ယူလာလို့	Hmyäh-dahn-täh-zin- hnin hmyäh-zäh äh-choh yoo-läh- geh
The best bait is worms and mag-gots	ထိုနှင့်လောက်များ များစာအကောင်း ဆုံးဖြစ်သည်	Tee-hnin lowk-myäh hmyäh-zäh äh- kowng-zôhn hpyit- thëe
If you cannot get them, use paste	၎င်းကိုမရနိုင်လျှင် မုန့်စိမ်းကိုသုံး	Läh-gowng-goh mäh yäh-hning-hlyin, mohñ-zayn-goh thôhn
You cannot hunt tigers without elephants	ဆင်မရှိလျှင် ကျား များကိုမလိုက်နိုင် ဘူး	Sin mäh shëe-hlyin, kyäh-myäh-goh mah lik-hning-boo

English.	Burmese.	Pronunciation.
You can watch for them at night on a stage in a tree	ညအခါသစ်ပင်ပေါ်ကလင့်စင်မှာဝေါင့်နေနိုင်သည်	Nyāh āh-hkāh thit-pin-bāw - gāh liṅ - zin hmāh tsowng - nay - hning-thěě
It is, however, weary work and the mosquitoes bite	သို့ရာတွင်အထွန့်ပင်ပန်း၍မြွေကိုက်သည်	Thoh-yāh-dwin, āh-hlōōn pim-bāhn:-yōōy chin kik-thěe
How long have you lived in this circle ? ¹	သည်ထိုက်ထဲမှာနေသည့်ဟာဘယ်လောက်ကြာပြီလဲ	Thee tik - hteh - hmāh nay - thāh-hāh beh-lowk kyāh-byee-leh

Public Works. မြေထိုင်း၊ တည်ဆောက်သောအရာများ။

Come here with your hoe	ပေါက်တူးကိုယူ၍သည်ကိုလာကဲ့	P'owk-too:-goh yoo-yōōy dee-goh lāh-geh
Do not dig there	ထိုမှာမတူးနှင့်	Hoh-hmāh mǎh too:-hnin
Dig wider	ကျယ်အောင်တူးလိုက်	Kyeh-owng too:-lik
How many men are wanted to cut the jungle ?	တောခုတ်ရအောင်လူဘယ်နှစ်ယောက်အလိုရှိသလဲ	Taw hkoĥk - yāh - owng loo beh-hnāh yowk āh-loh sheě-thāh-leh

¹ NOTE.—ထိုက် tik, generally translated *circle*, corresponds to our word 'hundred' in the divisions of a county. The word ထာ hāh, *thing*, which occurs in the last sentence, is a very common colloquial idiom and corresponds to our word *fact*

English.	Burmese.	Pronunciation.
Six men are wanted for road work	လမ်းထွက်ရန်လူ ခြောက်ယောက်လို ချင်သည်	Lahn: lohk-yahn loo- chowk-yowk loh-jin- thee
Send three men to help the carpenters	လက်သမားများကို ကူညီရအောင်လူ သုံးယောက်ကို ထွတ်လိုက်	Letthähmāh:-myāh:- goh koo-nyee-yäh- owng loo - thōhn:- yowk - koh hlōöt- lik
Take seven men to build the bridge	တံတားဆောက်ရန် လူခုနစ်ယောက် ခေါ်သွားထော့	Tah-dāh: sowk-yahn loo hkōōhnäh-yowk hkāw-thwāh:-day
What kind of soil is it there ?	ယိုမှာဘယ်မြေမျိုးရှိ သလဲ	Hoh-hmāh beh myay myōh: shěě-thäh- leh
It is sandy, Sir	ထဲမြေများပါသည် သွင်	Theh - myay myāh:- bāh-thěě, thähken
Where did you find this stiff clay ?	သင့်မြေစေးကိုဘယ် မှာတွေ့သလဲ	Thee myay-zay:-goh beh-hmāh tway-thäh- leh
This ground is exceedingly hard	သင့်မြေအထွန်ထရာ မာပါသည်	Thee myay ählōōn- däh-yāh mäh-bäh- thěě
The hoe will break, so get a pickaxe	ပေါက်တူးကြိုးမည် မိုးလိုပေါက်တူးထိုး တလက်ကိုယူကွဲ	Powk-too: kyōh:-mēē tsoh:-loh powk-too:- lōhn:täh-let-koh yoo- geh
Remove the stones with a crowbar	ကျောက်များကို သံ တူးရွင်းနှင့်တူးဆွ လိုက်	Kyowk-myāh:-goh thāhn-tah-yōōin:- hniṅ too:-swäh-lik

English.	Burmese.	Pronunciation.
Blast the rock	ကျောက်ကြီးကိုယမ်း နှင့်ဖောက်ခွဲ	Kyowk - kee: - goh yǎhn: - hniṅ hpowk- hkweh
Put aside all stones fit for building	အဆောက်အဦးနှင့် ထော်သောကျောက် များကိုတဖန်မှာရ ပုံလိုက်	Āh-sowk āh-ōhn:-hniṅ tāw-thaw kyowk- myāh:-goh tāh-hpet- hmāh tsöō-pohn-lik
The space is not sufficient	ထားရန်နေရာမ လောက်ဘူး	Htāh:-yǎhn nay-yāh māh lowk hpoo:
Level 30 ft. fur- ther back	၆၀ ဝ လောက် နောက်သို့ထိုး၍ညီ ညာအောင်ပြုလုပ် ပါ	Pay thōhn:-zeh lowk nowk - thoh tōh:- yōṅay nyee-nyāh- owng pyōō-lohk-pāh
When I called you, why did you not answer ?	သင့်ကိုခေါ်ကာလတာ ပြုလို့မထူးသလဲ	Thiṅ-goh hkāw kāhlāh bāh-pyōō-loh māh htoo:-thāh-leh
As the ground is very soft you must lay planks	မြေအထွန်ပျော့သည် နှင့်ပျဉ်ပြားများ ကိုခင်းချရမည်	Myay āh-hlōön pyaw- thēē-hniṅ pyeen- byāh:- myāh:-goh hkin:-chāh-yāh-mēē
Bring the cord and pegs for lay- ing out the foun- dation	အခြေအချာကိုမှတ် ချရန်ကြိုးနှင့်ပနက် များယူကွဲ	Āh-chay āh-lyāh-goh hmāht-chāh-yāhn kyōh:-hniṅ pāhnet myāh: yoo-geh
Must this work be finished to- day ?	သည်အလုပ်ထနေ ပြီးအောင်လုပ်ရ မည်လား	Thee āh-lohk yāh-nay pyee: - ownng lohk - yāh-mēē-lāh:
There is not enough sand in this mortar	သည်သရွတ်ထွင်လဲ မလောက်ဘူး	Thee thāhyōōt-twin thēh māh lowk hpoo:

English.

Burmese.

Pronunciation.

There is too much lime in it	သရွတ်တွင်ထိုးများ ထွန်းသည်	Thahyoöt-twin htôhn: myāh-loon:-thee
The lime is not good. What kiln did it come from?	ထိုးမကောင်းဘူး။ ထိုးဖို့ဘယ်လဲ	Htôhn: māh kowng: boo:; beh htôhn:- boh-hmah leh
The plastering must be done carefully	အင်္ဂတေကိုင်သည်မှာ သေသေချာချာပြုရ မည်	Ingāhday king-thěē hmāh, thay - thay chāh-jāh pyōō-yāh- mēē
Unless the timber is properly earth-oiled the white ants will eat it	ဝစ်သားကိုရေနံ ကောင်းကောင်းမ ယုတ်ထွင်ခြံများ တက်စားမိမ့်မည်	Thit-thāh:-goh yay- nāhn kowng:-gowng: māh thohk - hlyin chāh-myāh: tet-tsāh:- laymmeē
White ants do not eat iron-wood or teak	ကျွန်းသစ်နှင့်ပျင်းက ထိုးခြံများမစား တတ်ဘူး	Kyōōn-thit-hnin pyin:- gah-dôh: chah-myāh: māh tsāh: - dāht- hpoo:
Will you have thatch or shingles on the roof?	ဒနိဇက်နှင့်သက် ကယ်မိုးမည်လား။ ထို့မဟုတ်ပျဉ် အုတ်ကြွတ်နှင့်မိုး မည်လား	Dahnēē-bet-hnin thek- keh mōh:-mēē-lāh:; thoh-māh-hohk, py- een ohk-kyōōt-hnin mōh:-mee-lāh:
Tiles are difficult to obtain	အုတ်ကြွတ်များထယ် ရခဲသည်	Ohk-kyōōt-myāh: teh yah-geh-theē
Bring me the compass and chain	တွန်းပါနှင့်မြေတိုင်း သံကြိုးကိုယူလာကဲ့	Kōōmpāh-hnin myay- ding-thāhn-jôh:-goh yoo-lāh-geh

English.	Burmese.	Pronunciation.
I forgot them and left them in the works office	မေ့လျော့လိုခြေတိုင်း ရုံ မှာ ကျ နံ ရ စ နေ သည်	May-yaw-loh myay- ding-yohn-hmāh kyāhn-yit nay-théé

Planting. သစ်ပင်ပိုက်ခြင်း။

How many coolies have you?	ကူ လီ တ ယ် နှစ် ယောက်ရှိသလဲ	Koolee beh-hnāh-yowk shéé-thāh-leh
How long have they worked with you?	သူတို့မောင်မင်း ဆီမှာထုတ်သယာ တယ်လောက် ကြာပြီလဲ	Thoo-doh mowng-min:-zee-hmāh lohk thāh-hāh beh-lowk kyāh-bye-leh
Are they good workers?	အထုတ်ကိုဝိရိယနှင့် ထုတ်တတ်ကြသ လား	Āh-lohk-koh wěyěē-yāh-hniṅ lohk-tāht-kyāh-thāh-lāh:
Muster the coolies near the bungalow	အိမ်နားမှာကူလီများ ကို ဂု ရှုံး ချီ ထား လိုက်	Ayn-nāh:-hmāh koo-lee-myāh:-goh tsöö-yōhn:-yōṅay htāh:-lik
How much pay does each get a day?	ကူလီများတကိုယ် ချွင်နေတိုင်းအခ တယ်လောက်ရ တတ်သလဲ	Koolee-myāh: tāh-gōh-hlyin ṅay-dīng: āh-hkāh beh-lowk yāh-dāht-thāh-leh
Each man must dig forty holes a day?	ကူလီတယောက်တ နေ့ချွင်တွင်းလေး ဆယ်စီတူးရမည်	Koolee-tāh-yowk tāh-ṅay-hlyin twin: lay:-zeh zee too:-yāh-měē
Do not pull up the young plants	အပင်ကလေးများကို ဆွဲချီမနှုတ်နှင့်	Āh-pin-gāhlay:-myāh:-goh sweh-yōṅay māh-hnohk-hniṅ

English.	Burmese.	Pronunciation.
Mark the places where they are to dig the holes	တွင်းတူးရမည့်နေရာများကိုမှတ်ပြုလိုက်	Twin: too:-yāh-měē-nay-yāh-myāh:-goh hmaht-pyāh-lik
Trample the earth down in planting	အပင်များကိုစိတ်ကတလဖြေကိုဖြေနှင့်နှိတ်နှိတ်လိုက်	Āh-pin-myāh:-goh tsik-kāhlāh, myay-goh chee-hnin hnayk-nin:-lik
Go and fetch the plants from the seed-beds	ပျိုးခင်းကအပင်ကလေးများကိုသွားယူကု	Pyōh:-gin:-gāh āh-pin-gāhlay:-myāh:-goh thwāh: yoo-geh
Take up the plants with the earth	အပင်ကိုဖြုတ်အောင်နှုတ်ပါ	Āh-pin-goh myay pāh-owng hnohk-pāh
After planting them give them plenty of water	စိုက်ပြီးမှရေကောင်းကောင်းလောင်း၍ပေးလိုက်	Tsik-pyee:-hmah yay kowng:-gowng: lowng:-yōōyay pay:-lik

Arrival in the Country. ပြည်တွင်ရောက်ကာလ။

(For Vocabularies, see p. 61.)

Here is my luggage	ကျွန်ုပ်တို့ဝန်စလယ်သည် မှာရှိသည်	Kyōōnohk wōōn-zāh-leh dee-hmāh shēe-thee
Where is the custom-house?	အကောက်တိုက် တယ်မှာလဲ	Āh-kowk-tik beh-hmāh leh
Bring that trunk to the custom-house	ထိုထောင့်အကောက်တိုက်သို့ယူခဲ့	Hoh thittāh āh-kowk-tik-thoh yoo-geh
I have nothing dutiable	အကောက်ခွဲရန်ဥစ္စာမပါ	Āh-kowk-hkweh-yāhn-ohksāh mäh pāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Here are (take) my keys	ကျွန်ုပ်တို့သေတ္တာများယူပါ	Kyöön ohk thaw-myāh: yoo-bāh-daw
Call a carriage	ရထားတစ်စီးခေါ်ပါ	Yāhtāh: tāh-zee: hkāw-bāh
There is no carriage	ရထားတစ်စီးမျှမရှိပါ	Yāhtāh: tāh-zee: hmyāh mäh shēe-bāh
What is the fare to — ?	— သို့ အခမဲ့လဲလှယ်လောက်လဲ	— thōh āh-hkāh beh-lowk, leh
Tell the driver to take me to —	ရထားမှူးကို — သို့ ခေါင်းထွားထိုး ပြောလိုက်ပါ	Yāhtāh: -hmoo: -goh — thōh mowng: -thwāh: -loh pyaw-lik-pāh
Tell him to drive quickly to the railway station	မီးရထားရုံသို့ မြန်မြန်ခေါင်းထိုး ပြောလိုက်ပါ	Mee: -yāhtāh: -yohn-thōh myāhn-myāhn mowng: -loh pyaw-lik-pāh
He says the baggage is too heavy (for a carriage), it must be put on a cart	ဝန်လေးလေးထွန်းထွန်း သင့်နှင့် လှည့်ပေးပေး ဖြစ်စေရမည်တည်း	Wōön-zāh-leh lay: -loon: - thēé - hniñ hleh: -bāw-hmāh-tin yāh-mēē, deh
You must take it to the station for Prome, not that for Pegu	ပြည်မြို့သို့ထွားရန်မီးရထားရုံကိုယူသွားရမည်။ ပဲကိုးမြို့သို့ ထွက်ရန်ရုံသို့မယူရ	Pyeé - myoh - thoh thwāh: -yāhn mee: -yāhtāh: - yohn-goh yoo - thwāh: - yāh-mēē; Pāhgōh: -myoh-thoh htwet-yāhn yohn - thoh mäh yoo-yāh

English.

Burmese.

Pronunciation.

I wish to catch the steamer that goes from Prome to Bamaw	ပြည်မြို့ကတမောမြို့ သို့သွားသောမီး သင်္ဘောကိုမြို့အောင် သွားချင်သည်	Pyee-myoh-gäh Bäh- maw - myoh - thoh thwäh:-thaw-mee:- thim:-baw-goh hmee- owng thwäh:-jin-thee
When does the steamer start ?	မီးသင်္ဘောတယ်အ ချိန်လောက်ထွက် သလဲ	Mee:-thim:baw beh- äh - ch a y n - low k htwet-thäh-leh
Please show me my berth	ကျွန်ုပ်အခန်းကိုပြ လိုက်ပါ	Kyöönok ah-hkäh:- goh pyäh-lik-päh
Is this berth taken?	သင်္ဠ်အခန်းကိုတစ် ယောက်ကယူပြီ လား	Thee ah - hkäh:- -goh täh-zohn-tah-yowk- kah yoo-byee-läh:
I will engage the whole cabin	ကျွန်ုပ်တစ်ခန်းသုံးကို ယူပါမည်	Kyöönok täh-hkäh:- lôhn:-goh yoo-bäh- méc
Put this bag in the cabin	သည်အိတ်ကိုအခန်း ထဲမှာထားလိုက်	Thee ayk-koh äh- hkäh:-deh-hmäh htäh:-lik
What is the number of your cabin?	အခန်းနံပါတ်ဘာလဲ [လဲ	Ä'-hkäh:- nähköbakt bäh leh [leh
What is the fare?	ကဘျီတယ်လောက်	Käh-doh-gäh beh-lowk,
How many days is it from Prome to Bamaw ?	ပြည်မြို့ကတမောမြို့ ရောက်အောင်တယ် နှစ်ရက်လောက်ရှိ မည်လဲ	Pyee-myoh-gäh Bäh- maw-myoh yowk- owng beh-hnäh yet lowk shée-mee-leh
Are the mosquitoes troublesome (do they bite)?	ခြင်ကိုက်တတ်သ လား	Chin kik-täht thah- läh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
They do not bite in the cold season—only in the rains	ဆောင်းဥတု၌မကိုက် ဖူး။ မိုဗ်းဥတု၌သာ ကိုက်တတ်သည်	Sowng: öödöö-hnik mäh kik-hpoo; môh: öödöö-hnik thāh kik-tāht-thée
Have they mosquito curtains on board, or should I buy them?	သင်္ဘောမှာခြင်ထောင် ရှိသလား။ သို့မဟုတ်ဝယ်ချန်ကောင်းမည်သား	Thim:baw-hmāh chin-downg sheē-thāh-lāh; thoh-mäh-hohk, weh-yāhn kowng:-mēe-lāh:
They had better be bought in Rangoon as they will be useful after leaving the boat	မီးသင်္ဘောကဆင်းပြီး မှများစွာအသုံးကျာ သည့်နှင့်ရန်ကုန်မြို့တွင်ဝယ်ချန်ကောင်းမည်	Mee:- thim:baw - gah sin:- byee:- hmāh myāh:-zö öāh āh thōhn:-kyāh-thēē-hniṅ Yāhngohn-myoh-dwin weh-yāhn kowng:-mēe
What do you call that pagoda on the other side of the river?	ခြံဘိုဖက်မှာရှိသည့် တုရားကိုဘယ်နှယ်ခေါ်သလဲ	Myit hoh-bet-hmāh shēe-thēē hpāh-yāh:-goh beh-hneh hkāw-thah-leh
Where is the Shway Dāhgohṅ Pagoda?	ရွှေဒဂုံတုရားတယ် မှာလဲ	Shway-Dāhgohṅ hpāh-yāh: beh-hmāh, leh
Can you buy me a good pony?	ကျွန်ုပ်တို့မြင်းကောင်း ထကောင်ကိုဝယ် နှိုဝပါမည်သာ	Kyöönohk-hpoh myin:-gowng: tah-gowng-goh weh-hning-bāh-mēe-lāh:
Do they shoe the ponies?	မြင်းများကိုသိခွာ တတ်သလား	Myin:- myāh:- goh thāhn - hkwāh tāht thah-lāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
Saddle the pony	မြင်းကိုကုန်းနှီးတင်ခဲ့ပါ	Myin:-goh kôhn:-hnee: tin-geh-bāh
(I) wish to engage a Burmese servant	မြို့ရွာထူကလေးထူထောက်ကိုငါးချစ်သည်	Bāh m ā h lo o-g ā h- lay: t ā h-yowk-koh hgnāh:-jin-thěě.
What wages does he ask?	လခတယ်လောက်တောင်းသည်	Lah-gah beh-lowk towng:-thah-leh

NOTE—On arrival in the country a servant is required. It is usual to engage a native of India who speaks English.

The Railway. မီးရထားလမ်း။

(For Vocabulary, see p. 61.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
To the station	မီးရထားရုံကို	Mee:-yahhtāh:-yohn- goh
Here is my luggage	ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့လuggage မှာရှိသည်	Kyōōnohk wōōnzahleh dee-hmāh shee-thěě
I wish to register my luggage for —	ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့လuggageကို ရိက္ခစရိလုပ်ချင်သည်	Kyōōnohk wōōnzah- leh-goh ¹ ree-jit-tzah- ree lohk-chin-thěě
The luggage is over weight	ဝန်အချိန်ပိုသည်	Wōōn āh-chayn poh- thěě
Get my luggage	ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့လuggageပါ	Kyōōnohk wōōn-goh yoo-pay:-bāh
Here is the ticket	လက်မှတ်သည်မှာရှိ သည်	Let-hmāht dee-hmāh shěě-théé

¹ In foreign words it is often necessary to use ရ rāh as r and not y.

English.	Burmese.	Pronunciation.
How many packages are there?	အထုပ်တယ် နှစ်ထုပ်လဲ	Āh-htohk beh-hnäh- ¹ htohk, leh
Where is the waiting-room?	စောင့်ခမ်းတယ်မှာလဲ	Tsoyng-gāhn: beh- hmāh, leh
Where is the booking office?	လက်မှတ် ခံရုံတယ် မှာလဲ	Let-hmäht-hkäh-n- yohn beh-hmāh² leh
Where is the refreshment room?	စာပွဲခမ်းတယ်မှာလဲ	Tsäh-bweh-gāhn: beh- hmāh, leh
Where is the lavatory?	နောက်တေးတယ် မှာလဲ	Nowk-hpay:³ beh- hmāh, leh
Where is the train for —?	— ကိုထွားသော ရထားတယ် မှာ ရှိ သလဲ	— goh thwāh:-thaw- yāhtāh: beh-hmāh shēē-thāh-leh
Are you going by the express?	အမြန်ရထားနှင့်ထွား မည်လား	Āh-myāhn-yāhtāh:- hniṅ thwāh:-mēē-lāh:
Show me a timetable	အချိန်ဇယားကွက် ကိုပြပါ	Āh-chayn-zāh-yāh:- gwet-koh pyāh-bāh
When does the train start?	ရထားတယ် ထော့ ထွက်သလဲ	Yāhtāh:⁴ behday htwet-thāh-leh
Can I book through to —?	— ကို ထော့ က် ရှောက်လက်မှတ် ခံနိုင်သလား	— goh dowk-showk- let-hmäht hkäh-n- ning-thāh-lāh:

¹ Here is an example of the noun spoken of being used as its own numeral auxiliary instead of one of those given on pp. 79, 80.

² The verb ရှိ shēē is often omitted.

³ နောက်တေး nowk-hpay: really means the back precincts of a house, i. e. rear.

⁴ တယ်ထော့ beh-day is a contracted form of တယ်ထော့အခါ beh thaw-āh-hkāh.

English.	Burmese.	Pronunciation.
A first- (second-) class single ticket to —	— ကိုပဌမ (ဒုတိယ) တမ်းအသွားလက် မှတ်တစောင်ထား	goh päh-htahmäh (döötééyäh) dāhn: äh-thwāh:-let-hmäht täh-zowng, lāh:
Return ticket	အသွားအပြန်လက် မှတ်	Äh-thwāh:-äh-pyähn-let-hmäht
How much is it ?	တယ်လောက်လဲ	Beh-lowk, leh
We want a sleeping carriage	အိပ်ရန်ရထားကျွန်ုပ်တို့လိုသည်	Ayk-yähn-yähhtāh: kyöönohk-doh loh-theé
A non-smoking compartment	ဆေးထိပ်မသောက် ရသောရထား	Say:-layk mäh thowk-yäh-thaw-yahhtāh:
Is this the train for — ?	သည်ရထား—ကို သွားရန်ရထား ထား	Thee yahhtāh: — goh thwāh:-yähn yäh-htāh:, lāh:
Do I change anywhere ?	မနေရာရာမှာရထား ပြောင်းရမည်လား	Tāh-nay-yäh-yäh-hmäh yähhtāh: pyowng-yäh-meé-lāh:
Where must I change for — ?	— ကိုသွားရန်တယ် မှာရထားပြောင်းရ မည်လဲ	— goh thwāh:-yahn beh-hmäh yahhtāh: pyowng:-yäh-meé-leh
Is this seat engaged ?	သည်ထိုင်ရာထူယူပြီ လား	Thee htīng-yäh loo yoo-byee-lāh: [boo:
There is no room	နေရာမရှိဘူး	Nay-yäh mäh shéé-
Call the guard	ဂတ်ထိုကိုခေါ်ပါ	Gäht-boh-goh hkāw-bāh
The train is just going to start	ရထားယူ(ဘဲ)ထွက်မည်	Yähhtāh: yäh-hköö-beh htwet-méé

English.	Burmese.	Pronunciation.
Open the door	တံခါးဖွင့်ပါ	Tah-gāh: hpwiṅ-bāh
Open the window	ပြတင်းဖွင့်ပါ	Pāh-din: hpwiṅ-bāh
Here is the station	မီးရထားရုံသည်မှာရှိ သည်	Mee-yāhtāh: -yohu dee-hmāh shēē-thēē
Do we stop here ?	သည်မှာရပ်သလား	Dee-hmāh yāht-thah- lāh:
Do we alight here ?	သည်မှာဆင်းရမည် သလား	Dee-hmāh sin:-yāh- mee-lāh:
Do we change car- riages here ?	သည်မှာရထားပြောင်း ရမည်သလား	Dee-hmāh yāhtāh: pyowng:-yāh-mēē- lāh:
How long do we stop here ?	သည်မှာထယ်ထောက် ကြာရပ်သထဲ	Dee-hmāh beh-lowk- kyāh yāht-thāh-leh
Five minutes	ငါးမိနစ်	Gnāh: mēēnit
My luggage is lost	ကျွန်ုပ်၏ပစ္စည်း ထွားသည်	Kyōōnohk wōōn pyowk-thwāh:-thēē
When it arrives forward it on to —	ရောက်သောအခါ — ကိုရှိပါ	Yowk-thaw-āh-hkāh — goh poh-bāh
Give me your ticket [To superior]	ခင်ကြားထက်မှတ် ပေးပါ	Hkenbyāh: let-hmah/ pay:-bāh
[Do. to inferior]	မင်းထက်မှတ်ပေး	Min: let-hmah/ pay:
Here it is [To su- perior]	သည်မှာပါ	Dee-hmāh bāh
[Do. to inferior]	သည်မှာ	Dee-hmāh

Specimen of Burmese Handwriting.

The Lord's Prayer.*

[Burmese is written from left to right, and the written characters are a copy of the printed ones, more or less close according to the skill and care of the writer. See p. 22.]

ကောင်းကင်ဘုံ၌ရှိတော်မူသော အရှေ့မြတ်တို့အဖေ၊
 ကိုယ်တော်၏နာမတော်အား ဂုဏ် ဖေးဖြူတင့်ရှင်ပါစေသော၊
 နှိုင်းတော်တရားတော်ပါစေသော၊ အလိုတော်အစွာကောင်းကင်
 ဘုံ၌ဖြည့်စွမ်းစေတော်မူ၍ ဖြေကြီးပေါ်မှာဖြည့်စွမ်းပါစေသော၊ အ
 သက်မွေးစေတော်မူသော အဘကို၊ အရှေ့မြတ်တို့အား ယနေ့ ပေးသ
 နားတော်မူပါ။ အူဝပါးသည့်အရှေ့မြတ်တို့ကို ပြစ်ဒြားသော အ
 ပြစ်ဒြားကို အရှေ့မြတ်တို့ဖြေလွှတ်စေတော်မူ၍ အရှေ့မြတ်တို့၏အ
 ပြစ်ဒြားကိုဖြေလွှတ်တော်မူပါ။ အပြစ်ဒြားဆောင်ရာဘုံအောက်
 မပါစေဘဲ၊ မကောင်းတရားအရှေ့မြတ်တို့ကို ပယ်နှုတ်တော်မူပါ။ အ
 ကြောင်းမူကား၊ နှိုင်းတော်နှင့်အစွမ်းတန်ခိုးအစွမ်းတော်တရား
 အစွမ်းတန်ခိုးကိုပေးတော်မူ၍ ရှိတော်မူစေသတည်း။ အမင်း

* The transliteration with the English words interlined is given on the next page.

The Lord's Prayer.

Transliteration of the Burmese words with the English translation.

Kowng:-gin-bohn-hnik shëe-dāw-moo-thaw āh-kyöönohk-tòh
 In Heaven which art our
 āh-hpäh kohdāw-ëë nāhmāh-dāw-āh: yoh-thay-lay:-myäht-
 Father, Thy name to hallowing
 chin: shëe-bāh-zay-thaw|| ning-ngāhn-dāw tee-downg-bāh-zay-
 be; Kingdom come (*lit.* may be es-
 thaw|| āh-loh-dāw-thëe kowng:-gin-bohn-hnik pyëe-zohn-thāh-
 tablished) (and) will in Heaven is fulfilled
 gēh-thòh myay-gyee:-bāw-hmāh pyëe-zohn-bāh-zay-thaw||
 as on earth may be fulfilled;
 āh-thet-mway:-lowk-thaw āh-sāh-goh āh-kyöönohk-tòh-āh:
 life nourish sufficient food to us
 yāhnay pay:-thāhnāh:-dāw-moo-bāh|| Thoo-tāhbāh:-thëe
 this day give; (by) others
 āh-kyöönohk-tòh-goh pyit-hmāh:-thaw āh-hpyit-myāh:-goh
 against us committed trespasses
 āh-kyöönohk-tòh hpyay-hlööot-thāh-gēh-thoh āh-kyöönohk-tòh-éé
 we forgive as our
 āh-pyit-myāh:-goh hpyay-hlööot-tāw-moo-bāh|| āh-pyit-thway:-
 trespasses forgive: into tempta-
 zowng-yāh-thòh mäh lik mäh pāh-zay-beh mäh-kowng:-
 tion without leading from evil
 thaw-āh-hmöö-āh-yāh-hmāh keh-hnohk-tāw-moo-bāh|| āh-
 things deliver (us).
 kyowng:-moo-gāh: ning-ngahn-dāw-hnin hpohn:-tāhgoh:
 For (these reasons); kingdom and glory
¹āhnööbāw-dāw-thëe āh-tsin-āh-myeh koh-dāw-hnik shëe-dāw-
 (and) power for ever and ever to thee are.
 moo-éé-thāhdee:²|| āhmin||
 Amen.

¹ *Āhnööbāw* is a Burmanised Pāli word.

² *Thāhdee:* is a very strong assertive affix which implies 'for certain'.

Money. ခရီးစဉ်

The present coinage of Burma is the same as that used throughout British India.

The Monetary Unit is the Rupee, which, at the time of going to press (July 1936), is stabilised at 1s. 6d.

Notes are issued by the Government of India for 5, 10, 20, 50, 100, 500 and 1,000 Rupees.

A Lak or Lakh equals 100,000 Rupees.

Silver Coins	Nickel Coins	Bronze Coins
Rupee	8 Annas	$\frac{1}{2}$ Anna
8 Annas	2 „	$\frac{1}{4}$ „
4 „	1 Anna	
2 „		

An *Anna* is $\frac{1}{16}$ th part of a Rupee.

$\frac{1}{2}$ Anna = 6 pies.

$\frac{1}{4}$ Anna = 3 pies.

A *Pie* is $\frac{1}{12}$ th part of an Anna or $\frac{1}{162}$ nd part of a Rupee.

Weights. အလေး၁၁

The weights start with the ချင်ရွှေ chin-yööay, still used by silver-smiths. It is a small red seed of which there are two kinds, ချင်ရွှေ chin-yoöay, *Abrus precatorius*, ရွှေကြီး yooay-jee, *Adinantha paronina*.

၂ ချင်ရွှေ chin-yööay	=	၁ ရွှေကြီး yööay-jee.
၃ ရွှေကြီး yööay-jee	=	၁ ပဲ peh (pea).
၂ ပဲ peh	=	၁ မူ့ moo.
၂ မူ့ moo	=	၁ မတ် mäht.
၄ မတ် mäht	=	၁ ကျပ် kyäht.
၅ ကျပ် kyäht	=	၁ ဗိုယ် boh.
၂၀ ဗိုယ် boh	=	၁ ပိဿာ paykthāh, or အခွက် āh-hkwet.

The paykthāh viss or *hkwet* is $3\frac{6}{10}$ lb. avoirdupois, or about 3 lb. 2 oz.

The term ခွက် *hkwet* is substituted for ပိဿာ *paykthāh* in connection with any capital number above ten; as, အခွက်နှစ်ဆယ် āh-hkwet-hnāh seh, 20 viss.

In abbreviated writing

One peh is ပဲ.

One moo is မူ့.

One mäht is မတ်.

One kyäht is ကျပ်.

Measures of Length.

The best to start from is the အသစ် *äh-thit* or finger's-breadth.

ငါးသစ် *gnäh:-thit* (5 *thit*) = ထမုတ် *täh-mohk* (fist with thumb shut down).

ရှစ်သစ် *shit-thit* (8 *thit*) = ထမိုက် *täh-mik* (fist with thumb stuck out).

ဆယ်နှစ်သစ် *seh-hnäh-thit* (12 *thit*) = တထွာ *täh-htwäh* (span).

နှစ်ထွာ *hnäh-htwäh* (2 *htwäh*) = တတောင် *täh-downg* (cubit)

လေးတောင် *lay:-downg* (4 cubits) = တလံ *täh-lähn* (fathom).

ခုနှစ်တောင် *hköö-hnäh-downg* (7 cubits, sometimes 8 cubits) = ထတာ *täh-täh*.

တာထထောင် *täh täh-htowng* (1000) = ထထိုင် *täh-ding*.

The ထိုင် *ting* is very nearly two English miles.

Now the English measures are generally used and understood

Measures of Capacity.

၁ စလယ် 1 *tsäh-leh* = (1 pint).

၄ စလယ် 4 *tsäh-leh* = ၁ ပြည် 1 *pyëë* (half-gallon).

၂ ပြည် 2 *pyëë* = ၁ စရှုတ် 1 *tsäh-yööt* (1 gallon).

၂ စရှုတ် 2 *tsäh-yööt* = ၁ စိတ် 1 *tsayt* (2 gallons).

၂ စိတ် 2 *tsayt* = ၁ ခွဲ 1 *hkweh* (half-bushel).

၂ ခွဲ 2 *hkweh* = ၁ တင်ဒ် 1 *tin:* (2 bushel baskets).

Square Measure.

The English acre (၆၀၀ aykäh) is now the standard, but the Burmese had what they called a ငါးတင်းကြဲ gnäh:-din:-jeh, or 'five basket sow', which was also called ပယ် peh and equalled 1200 square cubits or 1.75 acres.

Measures of Time.

English measures of time are prevalent, but the old unit was the နာရီ nāh-ye, which was probably the Pali နာရီ nāhdee, or, နာရီ nāhlee, a measure of capacity used like an hour-glass or water-clock. These vessels varied in shape, but the Burmese counted 60 to the 24 hours.

Formerly day and night were divided into four periods each, distinguished by beat of drum. The single beat, တချက်တီး tāk-jet-tee:, was at 9 o'clock in the morning; the double beat, နှစ်ချက်တီး hnāk-jet-tee:, at 12 noon; the သုံးချက်တီး thōhn:-jet-tee: at 3 p.m.; and လေးချက်တီး lay:-jet-tee: at 6 p.m.

Amongst the country people time was calculated in various ways, such as 'first cockerow', ကြက်ဦးတွန် kyet-oo:-dōn, about 2 a.m. ကြယ်နီပေါ် kyeh-nee-bāw, when the red star rises (morning); အာရုဏ်တက် āhyohn-det, dawn; သူငယ်အိပ်ဆိတ် thāk-gneh-ayk-sayt, children's bedtime; လူပျိုလှည့် ချိန် loo-byoh-hleh-jayn, young man's courting time. အာရုဏ် or more correctly အရုဏ် is the Pali အရုဏော Aruno, Aurora the dawn.

The expression ထမင်းအိုးတလုံးချက် htāhmin:-ōh:-tāk-lōhn:-jet, the time it takes to boil a pot of rice, is often used to denote a short time, and there are many others too numerous to mention.

U C. BERKELEY LIBRARIES

C047004847

